

Handläggare
Ariane Andersson, Gunilla Axenbo,
Peter Fahlander, Ingrid Olsson

Till
Utbildningsnämnden
2017-09-21

T

ertialrapport Tertial 2 2017 för Utbildningsnämnden

Förslag till beslut

1. Tertialrapport 2 2017 med delårsbokslut per den 31 augusti godkänns. Rapporten överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner omslutningsförändringar om 109,7 mnkr.
3. Utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner föreslagen justering av investeringsbudgeten om 10,0 mnkr.
4. Utbildningsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om budgetjustering om 0,3 mnkr för omstrukturering av lokaler, i enlighet med avsnitt Medel för lokaländamål.
5. Utbildningsnämnden fastställer handlingsplan mot våldsbejakande extremism, bilaga 5.
6. Ersättning till skolorna för uthyrning av idrottssal med kodlås till nolltaxeföreningar ökar till 100 kr per timme.
7. Ersättning till skolorna för uthyrning av idrottssal utan kodlås till nolltaxeföreningar ökar till 200 kr per timme. Har skolan inte vaktmästare på plats under uthyrningen ersätts skolan med 100 kr per timme.
8. Ersättningsnivåerna ovan i beslutspunkterna 6 och 7 gäller retroaktivt från och med den 1 januari 2017.
9. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Utbildningsnämnden

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 08-508 33000
registrator.utbildning@stockholm.se
stockholm.se

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	3
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman.....	3
KF:s inriktningsmål: 2. Ett klimatsmart Stockholm.....	5
KF:s inriktningsmål: 3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	5
KF:s inriktningsmål: 4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	6
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	8
1. Ett Stockholm som håller samman	8
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	10
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	65
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar.....	65
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	66
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	67
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	69
2.1 Energianvändningen är hållbar	69
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade.....	69
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	70
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	70
2.5 Stockholms miljö är giftfri	71
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund.....	72
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	73
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion	74
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	75
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	78
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	78
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	82
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika.....	84
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	85
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering.....	93
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.....	96
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	97
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	98
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande	98
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning.....	99
Uppföljning av ekonomi.....	100
Uppföljning av driftbudget	100
Investeringar	103
Omslutningsförändringar sammanlagt	103
Budgetjusteringar	103
Uppföljning av driftbudget, per verksamhetsområde.....	104
Förskola.....	104
Grundskola inklusive fritidshem och grundsärskola.....	105
Gymnasieskola och gymnasiesärskola	108
Nämnd och övergripande	110
Medel för lokaländamål	111
Analys av balansräkning.....	111
Synpunkter och klagomål.....	113
Övrigt	114

Bilagor

- Bilaga 1 Schablonggrundande samt interkommunala barn och elever T2 2017
- Bilaga 2 Obligatoriska bilagor T2 2017
- Bilaga 3 Anslagsenheter utbildningsnämnden T2 2017
- Bilaga 4 Bokslutsinformation T2 2017
- Bilaga 5 Handlingsplan mot våldsbejakande extremism

Sammanfattande analys

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden i huvudsak kommer att uppnå angivna mål och i hög grad bidra till att kommunfullmäktiges mål för stadens verksamheter uppnås. De i verksamhetsplanen angivna uppdragen och aktiviteterna genomförs som planerat och en mängd insatser pågår, som anknyter till nämndens prioriterade områden.

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman

Utbildningsnämnden bedöms i hög grad bidra till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges inriktningsmål. Alla årsmål uppnås inte fullt ut men många faktorer pekar åt rätt håll:

- Nöjdare föräldrar inom förskolan
- Fler elever i årskurs 9 uppnår målen i alla ämnen
- Meritvärdena har ökat
- Fler grundskoleelever är behöriga till nationella program i gymnasieskolan
- Resultatspridningen i årskurs 9 mellan skolor, utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar, minskar
- Främst har skolor med låga resultat förbättrat sina resultat
- Andel gymnasieelever med examensbevis ökar
- Fler stockholmare blev antagna på sitt förstahandsval till gymnasieskolan
- Fler elever i årskurs 8 känner sig trygga i skolan
- Lugn och ro har ökat i grundskolans årskurs 5 och 8

Förskola

Förskoleundersökningen och andra uppföljningar visar att stadens förskolor har en hög måluppfyllelse utifrån läroplanens mål. Den tillsyn som förvaltningen genomför av de fristående förskolorna och pedagogisk omsorg visar överlag att barnen lär och utvecklas i en trygg och pedagogisk miljö. Nämnden genomför en rad olika kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsinsatser i samarbete med bland annat stadsdelsförvaltningarna och stadsledningskontoret, som exempelvis Förskolesummit, vidareutbildning av barnskötare till förskollärare och utbildningar inom flerspråkighet.

Grundskola

Betygsresultaten i årskurs 9 har ökat jämfört med 2016. Uppgången är tydlig i samtliga betygsmått och framförallt när det gäller andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen. För betygsmått andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet rör det sig om historiskt sett höga siffror.

Resultatspridningen mellan skolor i årskurs 9 utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar har i år minskat, vilket främst förklaras av att resultaten för skolor med elever med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar tydligt har förbättrats.

Förvaltningen har sedan tidigare identifierat att den största utmaningen för grundskolan, för att förbättra betygsresultaten och öka likvärdigheten, är att höja resultaten för pojkar på skolor med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar. Förvaltningen vill nyansera bilden av pojkars resultat något, eftersom den största resultatskillnaden är utifrån socioekonomiska förutsättningar och det är viktigt att arbeta med såväl pojkars som flickors resultat i socioekonomiskt svaga områden.

Förvaltningens arbete för att utifrån det kompensatoriska uppdraget försöka ge förutsättningar för en mer jämlik skola och mer jämlika resultat, för pojkar och för flickor, utgår från att prioritera och hålla fast vid inledda satsningar. Denna strategi bygger på att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer när det gäller kärnuppdraget och att fokusera på utvecklingen inom grundskolans prioriterade områden: elevhälsans arbete, nyanlända elever, digitalisering för att utveckla lärandet och fritidshemmet.

Att stärka elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete har främst betydelse för resurssvaga elevers möjligheter att nå målen för utbildningen. Utveckling av mottagande och undervisning av nyanlända elever gynnar framförallt pojkar med anledning av den stora andel nyanlända som pojkar har utgjort under de senaste två åren. Digitaliseringens möjligheter att utveckla lärandet och variera undervisningen kan upplevas som mer stimulerande och meningsfullt, och en del forskning tyder på att det i synnerhet tilltalar pojkar. Fritidshemmets kompletterande uppdrag i förhållande till skolan har betydelse, kanske i synnerhet för resurssvaga elever, där skolans teori kan praktiseras och elever som behöver stärka sina språkkunskaper ingår i ytterligare ett socialt sammanhang.

Utifrån resultaten på skolnivå, nedbrutna per årskurs, klass och ämne, där eventuella skillnader i resultat mellan könen kan identifieras, genomför skolan analyser och insatser görs med utgångspunkt i skolans val av organisation, resursfördelning, strukturer för elevhälsans arbete och verksamhetens arbetssätt och metoder. Förvaltningen ger utifrån behov rektorerna stöd i sitt ledarskap och i att kunna använda sina resurser optimalt.

Särskilda satsningar för att stödja skolor i socioekonomiskt utsatta områden görs i samverkan med andra förvaltningar och stadsdelsförvaltningarna, bland annat utifrån de lokala utvecklingsplanerna, för att utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle. Syftet är att minska skillnaderna mellan skolor, höja skolresultaten och därmed måluppfyllelsen när det gäller att alla barn har goda jämlika uppväxtvillkor.

Gymnasieskola

Andelen gymnasieelever som erhållit ett examensbevis uppgår till 84 procent, vilket är en förbättring jämfört med föregående år. I årets utfall minskade differensen mellan pojkar och flickor, eftersom andelen pojkar som erhöll examensbevis ökade medan motsvarande andel för flickorna var konstant. Även betygsgenomsnittet för läsåret 2016/2017 visar en liten ökning. Flickorna ökade sin betygspoäng med två tiondelar medan pojkarnas sjönk med en tiondels poäng.

Skillnader i betygsresultat är stora mellan stadens gymnasieskolor. Jämfört med föregående år har differensen dock minskat något, skolor med de lägsta andelstalen har ökat andelen elever med examen.

Utvecklingsarbete genomförs inom de för gymnasieskolan prioriterade områdena. En handlingsplan har tagits fram för att kommunicera fördelar och möjligheter med att välja ett yrkesprogram samt för att höja kvaliteten på den skolförlagda utbildningen och det arbetsplatsförlagda lärandet.

En organisationsöversyn av utbudet inom språkinträdning är påbörjad i syfte att ge nyanlända elever en skolgång av högre och mer likvärdig kvalitet i mottagande, undervisning och bedömning. En framgångsfaktor för nyanländas lärande är social delaktighet med icke nyanlända elever. Vid tre skolenheter med språkinträdning saknas detta. Översynen innefattar en analys av dessa verksamheters framtid.

Elevhälsans arbete följs kontinuerligt upp i det systematiska kvalitetsarbetet. Gymnasieskolorna ska ta fram en uppdaterad elevhälsoplan för läsåret 2017/2018 som kommer att följas upp i resultatdialoger hösten 2017. I planen framgår bland annat på vilket sätt elevhälsan arbetar med att stärka och utveckla det förebyggande och hälsofrämjande arbetet samt hur skolenheterna samarbetar med andra myndigheter, som socialtjänst och hälso- och sjukvård.

KF:s inriktningsmål: 2. Ett klimatsmart Stockholm

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppnå angivna mål.

Förvaltningen medverkar vid stadens livsmedelsupphandling. Sortimentet ska möjliggöra att verksamheterna når målet för ekologiska livsmedel. En matmässa arrangeras där avtalade producenter och grossister av livsmedel visar sitt sortiment. Syftet med mässan är att öka kunskapen om stadens avtalade livsmedelssortiment. Flera av förvaltningens enheter behöver se över åtgärder för att nå det ökade målet för ekologiska livsmedel.

Under våren hölls en konferens för skolmåltidspersonal, som behandlade såväl egenkontroll som mat och hälsa. Utbildnings- och informationsinsatser för måltidspersonal är planerade för höstterminen, exempelvis utbildningar i allergikost och egenkontroll.

Ett stödmaterial om sund inomhusmiljö i stadens skolor görs tillgängligt under hösten 2017.

KF:s inriktningsmål: 3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppnå målen.

Nämndens prognos per augusti visar ett överskott mot budget om 20 mnkr efter resultatfonder. Ökade barn- och elevantal innebär en prestationsrelaterad ökning av budgeten med

total 568,6 mnkr, jämfört med kommunfullmäktiges budget. För enheter som prognostiserar underskott pågår arbete med åtgärder för att komma i ekonomisk balans.

Nämnden beräknar att de totala investeringsutgifterna för 2017 kommer att uppgå till 110 mnkr, vilket innebär ett underskott mot budget om 10,0 mnkr.

Utbildningsförvaltningen bidrar till att stärka Stockholm som världsledande kunskapsregion genom samverkan med lärosäten, myndigheter och andra externa aktörer.

Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen samarbetar kring frågor om unga som varken arbetar eller studerar, unga nyanlända, yrkesutbildningar, stadsdelsförvaltningarnas lokala utvecklingsprogram och det kommunala aktivitetsansvaret. Förvaltningarna har tillsammans utarbetat en handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.

Den första avstämningsrapporten med resultat, framgångsfaktorer och lärdomar från projektet Stockholms ungdomar studerar eller arbetar, som startade juni 2016, kommer under oktober.

KF:s inriktningsmål: 4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utbildningsnämnden bedöms uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Utbildningsförvaltningen har tagit fram ett förslag till jämställdhetsanalys som ges ett eget avsnitt i den mall för tjänsteutlåtanden som förvaltningen använder. Samtliga relevanta tjänsteutlåtanden kommer efter en utbildningsinsats att innehålla en jämställdhetsanalys. Förvaltningen har även tagit fram förslag på barnrättskonsekvensanalys och barnchecklista som ska föregå samtliga beslut som fattas i ärenden där barn påverkas. Nu påbörjas implementering och utbildning i hur en barnrättskonsekvensanalys genomförs.

En första utbildningsomgång kring hedersrelaterat våld och förtryck är planerad till oktober 2017. Syftet är att främst elevhälsans professioner ska få en fördjupad kunskap kring hedersproblematiken och vara kunskapsspridare inom sina verksamheter. Arbetet har skett i samarbete med stadsledningskontoret och utbildningarna kommer att genomföras av Origo som är ett resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.

En obligatorisk utbildning i normkritik för grundskoleverksamheten kommer även den att äga rum i oktober. Målsättningen är att samtliga medarbetare och chefer som arbetar på central förvaltning ska gå en liknande utbildning. Syftet är att ytterligare stärka verksamhetens kunskap kring normkritik för att skapa en bättre verksamhet för alla medarbetare och i slutändan en högre måluppfyllelse för eleverna.

Under våren har förvaltningen påbörjat arbetet med att driva ett våldspreventivt arbete på stadens skolor. Arbetet har skett i nära samarbete med stadsledningskontoret. Ett antal av stadens skolor och stadsdelsförvaltningar har sedan tidigare påbörjat ett våldspreventivt arbete

och kommit långt i denna process, tillsammans med organisationen MÄN. Arbetet sker inom ramen för programmet mentors in violence prevention, MVP.

Utbildningsförvaltningen ska i samarbete med stadsledningskontoret utveckla arbetet med att motarbeta rasism och extremism i stadens skolor. Utbildningsförvaltningen har bland annat skapat en ny sida på Pedagog Stockholm där temat är att förebygga och bemöta rasism och främlingsfientlighet.

Genom anpassningar och installationer av kortlås kommer 25 skollokaler i sju pilotskolor att tillgängliggöras för det lokala föreningslivet. Arbete fortgår under hösten med att tillgängliggöra skollokaler i återstående nio stadsdelsnämndsområden.

Utbildningsförvaltningens kompetensförsörjningsplan omfattar yrkeskategorierna lärare, förskollärare, barnskötare, lärare i fritidshem, elevhälsoteamens personalgrupper och skolledare samt ämnesbehörighet på tre års sikt. Förvaltningen har under våren tagit fram underlag till grund- och gymnasieskolorna som visar behörighet och kommande rekryteringsbehov i respektive område.

Projektet ”från nyanländ till nyanställd lärare” fortsätter i samverkan med bland annat arbetsmarknadsförvaltningen. Syftet är att korta tiden för utländska lärare på väg mot legitimation.

Förvaltningen har genomfört en kartläggning av verksamhetens behov av vikarier och ett förslag om mobila lärarteam beräknas vara klart under 2017.

Som ett led i att underlätta rektorernas administrativa arbete har förvaltningen tagit fram en utbildningsinsats för skolassistenter/skolsekreterare med inriktning på personaladministration och dokumenthantering.

Vid Midsommarkransens gymnasium har förberedelser genomförts för en fördjupningskurs för erfarna barnskötare. Syftet är att inspirera och stärka utvecklingsarbetet vid fritidshemmen i enlighet med läroplanen.

Antalet chefsrekryteringar inom förvaltningen ökar. Under första halvåret 2017 har 30 chefsrekryteringar genomförts, jämfört med 45 under hela 2016. Ökningen beror delvis på många pensionsavgångar men även på en ökad rörlighet. Ett flertal insatser genomförs i syfte att öka intern rörlighet. Arbetet med att stärka introduktionen av nya chefer fortsätter.

Förvaltningen har under året genomfört flera insatser för att stödja enheterna i implementeringen av den nya personalpolicyn. Målsättningen har varit att personalpolicyn ska bli en naturlig del av det dagliga arbetet på enheterna. Förvaltningen har även påbörjat implementeringen av förändringarna i diskrimineringslagstiftningen. Förslag på en förvaltningsgemensam riktlinje och rutin för att förhindra trakasserier samverkas och kommuniceras under hösten.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Utbildningsnämnden bedöms i hög grad bidra till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Förskoleundersökningen och andra uppföljningar visar att stadens förskolor har en hög måluppfyllelse utifrån läroplanens mål. Den tillsyn som förvaltningen genomför av de fristående förskolorna och pedagogisk omsorg visar överlag att barnen lär och utvecklas i en trygg och pedagogisk miljö. Nämnden genomför en rad olika kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsinsatser i samarbete med bland annat stadsdelsförvaltningarna och stadsledningskontoret, som exempelvis Förskolesummit, vidareutbildning av barnskötare till förskollärare och utbildningar inom flerspråkighet.

Betygsresultaten i årskurs 9 har ökat jämfört med 2016. Uppgången är tydlig i samtliga betygsmått och framförallt när det gäller andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen. Både för betygsmått andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet rör det sig om historiskt sett höga siffror.

Förvaltningens arbete för att ge förutsättningar för en mer jämlik skola och mer jämlika resultat, för pojkar och för flickor, utgår från att prioritera och hålla fast vid inledda satsningar. Att stärka elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete har främst betydelse för resurssvaga elevers möjligheter att nå målen för utbildningen. Förvaltningens arbete med övergångar mellan grundskolan och gymnasieskolan utgör också en del av detta, med ett stärkande av den studie- och yrkevägledande funktionen. Utveckling av mottagande och undervisning av nyanlända elever gynnar framförallt pojkar med anledning av den stora andel nyanlända som pojkar har utgjort under de senaste två åren.

Digitaliseringens möjligheter att utveckla lärandet och variera undervisningen kan upplevas som mer stimulerande och meningsfullt, och en del forskning tyder på att det i synnerhet tilltalar pojkar. Fritidshemmets kompletterande uppdrag i förhållande till skolan har betydelse, kanske i synnerhet för resurssvaga elever, där skolans teori kan praktiseras och elever som behöver stärka sina språkkunskaper ingår i ytterligare ett socialt sammanhang.

Särskilda satsningar för att stödja skolor i socioekonomiskt utsatta områden görs i samverkan med andra förvaltningar och stadsdelsförvaltningarna, bland annat utifrån de lokala utvecklingsplanerna, för att utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle. Syftet är att minska skillnaderna mellan skolor, höja skolresultaten och därmed måluppfyllelsen när det gäller att alla barn har goda jämlika uppväxtvillkor.

Andelen gymnasieelever som erhållit ett examensbevis uppgår till 84 procent, vilket är en förbättring jämfört med föregående år. I årets utfall minskade differensen mellan pojkar och

flickor, då andelen pojkar som erhöll examensbevis ökade medan motsvarande andel för flickorna var konstant.

Även betygsgenomsnittet för läsåret 2016/2017 visar en liten ökning. Flickorna ökade sin betygspoäng med två tiondelar medan pojkarnas sjönk med en tiondels poäng.

Skillnader i betygresultat är stora mellan stadens gymnasieskolor. Jämfört med föregående år har differensen dock minskat något, skolor med de lägsta andelstalen har ökat andelen elever med examen.

Utvecklingsarbete genomförs inom de för gymnasieskolan prioriterade områdena. En handlingsplan har tagits fram för att kommunicera fördelar och möjligheter med att välja ett yrkesprogram samt för att höja kvaliteten på den skolförlagda utbildningen och det arbetsplatsförlagda lärandet.

Utvecklingsområden har identifierats för att ge nyanlända elever en skolgång av högre och mer likvärdig kvalitet i mottagande, undervisning och bedömning. En organisationsöversyn av utbudet inom språkinträdning är påbörjad. En framgångsfaktor för nyanländas lärande är social delaktighet med icke nyanlända elever. Vid tre skolenheter med språkinträdning saknas detta. Översynen innefattar en analys av dessa verksamheters framtid.

Elevhälsans arbete följs kontinuerligt upp i det systematiska kvalitetsarbetet. Gymnasieskolorna ska ta fram en uppdaterad elevhälsoplan för läsåret 2017/2018 som kommer att följas upp i resultatdialoger hösten 2017. I planen framgår bland annat på vilket sätt elevhälsan arbetar med att stärka och utveckla det förebyggande och hälsofrämjande arbetet samt hur skolenheterna samarbetar med andra myndigheter som socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Införandet av Skolplattformen pågår. Projektet leds från stadsledningskontoret med stöd från personal på utbildningsförvaltningen. De administrativa delarna av Skolplattformen, barn- och elevregister, frånvaro- och närvaroregistrering samt schema har levererats och används av stadens grund- och gymnasieskolor. Informationsträffar och utbildningar har genomförts och genomförs resten av året. Arbeta med att anpassa barn- och elevregistret för språkcentrums verksamhet pågår.

Barn- och elevregistret kommer att driftsättas i förskolan i december. Förskolans krav och funktionaliteter har förtydligats och under hösten ska tester och utbildningar genomföras inför införandet. Stadsdelsförvaltningarna håller på och bygger upp organisationer för införandet av GSIT 2.0, startsidan, pedagogiska verktyg och frånvaro/närvaro i förskolan.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

◆ Uppfylls delvis

Utbildningsnämnden bedöms i hög grad bidra till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges inriktningsmål. Alla årsmål uppnås inte fullt ut men många faktorer pekar åt rätt håll.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
■ Andel förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)* ♀				27,4 %		35 %	41 %	Tertial 2 2017
● Andel nöjda föräldrar	90 %			89 %		87 %	87 %	2017
■ Antal barn per grupp*				15,4 barn/avd.		16	16	Tertial 2 2017
■ Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)*				5,4 st		4,9	4,9	Tertial 2 2017
● Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten						90 %	90 %	2017
◆ Svarsfrekvens på förskoleundersökningen	58 %					60 %	80 %	2017
● Andel grundskolelärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik ♀				0,3 %		10 %	Öka	2017
◆ Andel elever i årskurs 6 som uppnått målen i alla ämnen ♀	81,5 %	78,5 %	84,7 %	82,4 %		83 %	83%	2017
◆ Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan ♀	84 %	88 %	81 %	82 %		87 %	87 %	2017
◆ Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen ♀	78,3 %	74,4 %	82,8 %	74,4 %		80 %	80 %	2017
■ Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund*** ♀	**					93	93%	2017
■ Andel gymnasieelever som slutfört utbildningen inom tre år ♀	**					73	73%	2017
◆ Andel gymnasieelever som är trygga i skolan ♀	88 %	88 %	88 %	90 %		95 %	95 %	2017
● Andel legitimerade lärare i grundskolan ♀				74,3 %		75 %	74%	2017
● Andel legitimerade lärare i gymnasieskolan				79,4 %		92 %	74 %	2017

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
♀								

* Gäller enbart fristående förskolor. Utfall kan inte anges i tertialrapport 2.

** Redovisas i verksamhetsberättelsen.

*** Under avsnitt 1.1.1 finns nämndens indikator Andel elever, av samtliga elever i åk 9, som är behöriga till nationella program. Dessa två indikatorer bör ses som en helhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda organiseringen samt finansieringen av en centraliserad och gemensam kö från och med 2018 för fristående och kommunala förskolor	2017-01-01	2017-12-31	
Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31	
Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska genomföra riktade insatser för att höja resultaten för den fjärdedel av eleverna som idag har de svagaste skolresultaten	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla möjligheten för nyanlända och ensamkommande gymnasieelever att fortsätta till studier på Komvux eller folkhögskola	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska i samarbete med elevorganisationerna etablera ett ökat elevutbyte mellan olika gymnasieskolor i Stockholm samt initiera andra insatser som motverkar segregation.	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen ta fram mått och mätmetoder som följer upp skolornas inre kvalitets- och utvecklingsarbete	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, samt de stadsdelsnämnder som lyfts fram i riktlinjerna för det lokala utvecklingsarbetet, utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska säkerställa att samtliga kommunala grundskolor erbjuder alla sina elever läxhjälp	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska säkerställa att varje skola har ett elevhälsoteam som leds av rektor, som innehåller samtliga relevanta professioner och har samverkan med socialtjänst och hälso- och sjukvården	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska ta fram en handlingsplan för hur attraktiviteten hos stadens yrkesförberedande gymnasieprogram ska stärkas samt säkerställa att alla dessa erbjuder möjlighet att läsa in högskolebehörighet	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska ta fram en övergripande läromedelspolicy för stadens utbildningsverksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska ta fram ett ersättningssystem som kompenserar skolornas ökade kostnader vid mottagande av nyanlända	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska ta fram ett skolutvecklingsprogram som omfattar Stockholms stads utbildningsverksamhet för barn och ungdomar .	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska utreda hur fritidspedagogiken inom fritidshemmets och fritidsklubbarnas verksamhet kan stärkas så att de bidrar till målsättningen om höjda kunskapsresultat. I utredningen ska bland annat	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
analyseras förutsättningarna att stärka fritidsklubbarnas uppdrag alternativt att låta fritidshemmen omfatta även eleverna i årskurs 4			
Utbildningsnämnden ska, baserat på tillgänglig forskning och internationella jämförelser samt de av skolverket framtagna nationella it-strategierna, etablera arbetsmetoder som främjar barns och elevers digitala kompetens och kreativitet	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska, i samarbete med socialnämnden, utreda hur elevhälsans riktade insatser till unga flickor som mår psykiskt dåligt kan förbättras och utvecklas.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

1.1.0 Alla barn i förskola lär och utvecklas i en trygg och pedagogisk miljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stockholms barn får en förskoleverksamhet av god kvalitet i enlighet med nationella och kommunala styrdokument.

Introduktionsförskola

Utbildningsnämnden har i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden i staden. Förvaltningen har genomfört utredningen genom att ta del av olika verksamheter för introduktion till förskola. En kartläggning har gjorts av Stockholms stads befintliga verksamheter för introduktion och andra kommuners liknande verksamheter.

Förvaltningen kommer att presentera kartläggningen och förslag till framtida strategier i tjänsteutlåtande till utbildningsnämnden i oktober.

Riktlinjer för barnsäkerhet

Arbetet har inletts med kontakter med andra kommuner samt lokala myndigheter som lands-tinget och miljöförvaltningen. Förvaltningen har tagit in underlag från stadsdelsförvaltningar om deras rutiner och arbetssätt och dessa har sammanställts. Förslag till centrala riktlinjer kommer att presenteras för utbildningsnämnden i november för vidare beredning och beslut i kommunfullmäktige.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Nämnden ansvarar för att samordna stadsövergripande insatser för att säkra att det ska finnas en god pedagogisk kompetens i stadens förskolor. Nedan redovisas några av dessa insatser.

Vikarieersättning för vidareutbildning av barnskötare till förskollärare

Totalt kom 52 nya överenskommelser om vikarieersättning in under våren 2017, av dessa arbetar 17 inom fristående förskola och 35 inom kommunal förskola. Totalt är det 300 aktiva ansökningar för vikarieersättning för utbildning till förskollärare och 40 aktiva för vikarieersättning för utbildning till barnskötare. Våren 2016 var det 64 nya överenskommelser (31 inom fristående och 33 inom kommunala verksamheter). Den största anledningen till att

det i år är färre förskolor som söker vikarieersättning är att Stockholms universitet inte startade sin erfarenhetsbaserade utbildning med 60 platser i januari.

Utvärdering av rekryteringsutbildning för blivande förskolechefer

Förvaltningen genomför sedan 2012 en förberedande utbildning för blivande förskolechefer. Utbildningen genomförs under åtta dagar med ledarskapsteori, stadens styrning, arbetsrätt, IT-frågor, MR-frågor, ekonomi, kvalitetsarbete och ”skuggning” av förskolechef.

Läsårets 2016/2017 omgång av rekryteringsutbildning slutfördes i februari och har som tidigare varit eftertraktad och uppskattad. En ny omgång är planerad med start i oktober utifrån erfarenheter som gjorts från den utvärdering som förvaltningen genomförde före sommaren, genom en enkät riktad till alla de som genomgått utbildningen sedan 2012. Resultaten visar på att utbildningen har varit uppskattad och att deltagarna i hög grad har haft användning av det de lärt sig. Det är cirka 40 procent av de svarande som gått vidare till andra arbetsuppgifter, i huvudsak till tjänster som biträdande förskolechef.

Det finns också ett önskemål från deltagarna om en fortsättning på rekryteringsutbildningen. Förvaltningen ska undersöka möjligheten att skapa ett steg 2 enligt den modell som finns inom chefsprogrammet för grund- och gymnasieskolan.

Förskolesummit 2017

Förskolesummit genomfördes av Stockholms stad i samarbete med Stockholms universitet den 14 och 15 juni 2017. Konferensens målgrupp var personal inom förskoleverksamhet främst i Stockholms kommunala och fristående förskolor men den var även öppen för andra kommuner och organisationer.

Under två dagar genomfördes 24 föreläsningar, 16 utställningar och de cirka 1 500 deltagarna erbjöds ett unikt tillfälle för nätverkande och utbyte av erfarenheter och tankar. Förskolesummit kommer att följas upp och utvärderas utifrån fastställd projektplan.

Övriga insatser kompetensförsörjning förskola

Utbildningsförvaltningen har ett nära samarbete med stadsdelsförvaltningarna och stadsledningskontoret i frågor som rör kompetensförsörjning i kommunal förskola.

Under hösten kommer en uppföljning att göras av hur nyanställda förskollärare uppfattar rekrytering och introduktion. Därutöver kommer förvaltningen bland annat att utreda möjligheterna att genomföra en uppdragsutbildning till förskollärare och även olika insatser för att utveckla ledarskapet i förskolan.

Utvärdering av kommunal förskola

Förvaltningen har utvecklat ett nytt arbetssätt för utvärdering av kommunal förskola. Utifrån den behovsanalys som genomförts är syftet med utvärderingen att belysa hur förskollärare tar ansvar för undervisningen samt hur förskolechefer skapar förutsättningar för detta. Två pilotutvärderingar har under våren 2017 genomförts enligt det nya arbetssättet.

Utvärderingen av den kommunala förskolan som helhet beräknas omfatta cirka sju stadsdelsförvaltningar per halvår, totalt ett tjugotal under perioden 2017 och 2018. Resultaten från utvärderingen bedöms kunna bidra dels till att utveckla den pedagogiska verksamheten i de förskolor som utvärderas och dels till den samlade analysen av stadens förskoleverksamhet.

Analys av förskoleundersökningen

Resultaten för årets förskoleundersökning presenterades innan sommaren och förvaltningen har gjort en första övergripande analys. Resultatet visar att närmare 9 av 10 vårdnadshavare i Stockholms stad som helhet är nöjda med sina barns förskola. Detta gäller både förskolor i kommunal och enskild regi. Detta positiva resultat återspeglas i samtliga de indexområden som undersökningen omfattar. Exempelvis anger en majoritet av vårdnadshavarna att förskolan i sin helhet är trygg och säker för deras barn och att den pedagogiska miljön på deras barns förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.

De två områden som generellt uppvisar lägst andel nöjda vårdnadshavare handlar om att deras barn ges möjlighet att ta del av och möta olika sorters kulturutbud på och utanför förskolan, samt att deras barn använder digitala verktyg/hjälpmedel i sitt lärande. Det finns en spridning mellan stadsdelsnämndsområdena avseende andelen nöjda vårdnadshavare. Det är angeläget att närmare analysera dessa resultat för att undersöka vilka faktorer som påverkar vårdnadshavarnas upplevelser. Förvaltningen planerar att göra en mer djupgående sambandsanalys under hösten.

Myndighetsutövning fristående förskolor och pedagogisk omsorg

Tillsynsinspektion januari – juli

	2017	2016	2015
Nya tillsynsbesök	32	80	86
Uppföljning av tillsyn	61	80	26

Under perioden januari till juli 2017 har förvaltningen genomfört 32 nya tillsyner på fristående förskolor och pedagogisk omsorg (familjedaghem). Det är 48 färre än motsvarande period föregående år. Fördelningen mellan verksamhetsformerna är 18 tillsyner av förskolor och 14 tillsyner av pedagogisk omsorg. Förvaltningen har infört ett nytt arbetssätt som innebär att två inspektörer genomför tillsynsbesöken. Det nya arbetssättet och en viss personalomsättning har inneburit färre tillsynsbesök under våren.

I två ärenden har beslut om återkallanden av godkännande för pedagogisk omsorg fastställts.

Anmälningar

Förvaltningen har under det första halvåret tagit emot 58 anmälningar, vilket är 11 färre än för motsvarande period 2016. De vanligaste anmälningsgrunderna rör barnsakerhet, bemanning och faktorer som hänger samman med bemötande.

Sex av ärendena har utretts av förvaltningen och i två av dessa har nämnden utdelat förelägganden. Fyra av ärendena uppvisade efter utredning inga brister. Av anmälningarna har 22 skickats till huvudmannens klagomålshantering eller avskrivits på grund av oklara uppgifter eller att ärendet ligger utanför nämndens tillsynsansvar. Tre av ärendena har skickats vidare till annan myndighet som har tillsynsansvaret för vad anmälan avser. I sju fall har anmälan lett fram till beslut om tillsyn av verksamheten.

Godkännande av fristående förskolor, januari - juli

Under de första sju månaderna har det fattats 33 beslut som avser tillfälliga eller permanenta utökningar i förskola eller pedagogisk omsorg, en del av ansökningarna kom in under 2016.

År	Antal nya ansökningar förskola	Beviljade	Avslag	Antal platser
2017	7	3		93
2016	3	2	1	73
2015	15	5	10	218

Under året har sju ansökningar kommit in om att starta nya förskolor. Tre av dem har helt eller delvis beviljats det sökta antalet platser vilket har genererat 93 nya förskoleplatser. Resterande ansökningar är under handläggning. Det är fler ansökningar än vad som kom in 2016. Beslut har fattats inom den eftersträlvade handläggningstiden på maximalt 4 månader efter att ansökan är komplett.

År	Ansökningar om utökningar (permanent)	Beviljade	Avslag	Avskrivna	Antal platser
2017	21	5	2	2	52
2016	17	10	7	-	134
2015	20	10	10	-	134

Det har också kommit 15 ansökningar om permanenta utökningar på redan befintliga förskolor. Fem av dessa har beviljats och gett ett totalt tillskott på 52 platser, vilket är betydligt färre än föregående år.

Godkännande av pedagogisk omsorg

År	Antal nya ansökningar förskola	Beviljade	Avslag	Antal platser
2017	3	1		6

Under året har tre ansökningar kommit in om att starta nya pedagogiska omsorger. En av dessa har beviljats och har genererat 6 nya platser. Resterande ansökningar är under handläggning.

Tilläggsbelopp för barn i fristående förskolor och pedagogisk omsorg

Under 2017 har förvaltningen fått in 145 ansökningar varav 55 beviljats och 90 avslagits. Förvaltningen uppskattar att cirka 60 procent av avslagen utgörs av dubbelansökningar, beroende på att den e-tjänst som förskolorna använder har vissa bister. Cirka 25 procent har fått avslag för att barnet inte har ett omfattande behov och resterande avslag är på grund av att barnet har slutat på förskolan eller av någon annan anledning inte har rätt till tilläggsbelopp från staden.

 Nämndmål:

1.1.1 Alla elever utvecklas och når målen för sin utbildning

 Uppfylls delvis**Förväntat resultat**

Lärare har höga förväntningar på eleverna. Utbildning och undervisning utgår alltid från läroplanernas mål och kunskapskrav respektive examensmålen och ämnesplanernas kunskapskrav samt från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Alla lärare är engagerade och kompetenta, och planerar undervisningen gemensamt. Eleverna får i förväg veta vilka mål de arbetar mot, är delaktiga i planeringen av hur undervisningen ska genomföras och vilka olika former för redovisning och bedömning som kommer att användas. Återkopplingen till eleverna är en central del i undervisningen. Bedömning i formativt syfte, med avsikten att stärka elevens lärande, används både för att synliggöra och stödja elevernas kunskapsutveckling samt för att kontinuerligt bedöma, utveckla och förbättra undervisningen. Kvalitativa analyser av resultat genomförs på alla nivåer för att utveckla verksamheten.

Analys av den kommunala grundskolans resultat**Sammanfattande resultat**

Betygsresultaten i årskurs 9 har ökat jämfört med 2016. Uppgången är tydlig i samtliga betygsmått och framförallt när det gäller andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen. Både för betygsmått andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet rör det sig om historiskt sett höga siffror. Resultaten för behörighet till yrkesprogram i gymnasieskolan har ökat något men ligger på en låg nivå, dock inte den lägsta.

Det genomsnittliga meritvärdet har haft en mycket stor ökning de senaste fyra åren och det förklaras av att en allt större andel elever får betygen A och B och den ökningen syns i samtliga ämnen, om än i varierande omfattning. I många sammanhang talas om att det finns en betygsinflation och att omtolkningar gjorts av betygskriterierna sedan de infördes. Vissa av dessa omtolkningar har varit initierade av Skolverket och normalt brukar det också finnas en restriktiv betygssättning i början när ett betygssystem används. Förvaltningen har också kunnat konstatera till exempel att andelen A har ökat markant medan andelen E har minskat ungefär lika mycket. Det är därför sannolikt, även om det inte går att ge exakta svar, att en del av den tydliga uppgången i det genomsnittliga meritvärdet de senaste fyra åren förklaras av en ändrad tolkning av betygskriterierna. När det gäller det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 ska också nämnas att i detta betygsmått räknas inte de elever med som har noll i meritvärde och det är troligt att en hög andel av de nyanlända eleverna inte har fått betyg i något ämne.

En annan sak att ta hänsyn till är om det finns förändringar över tid när det gäller den elevgrupp som mäts. Förändringen i elevgruppen gör att det finns en osäkerhet om hur resultaten ska relateras till prestation eller kvalitet i skolan. Ett sätt att komma runt problematiken är att också titta på resultatsiffrorna exklusive nyanlända elever och elever med okänd bakgrund.

För 2017 finns dessa siffror ännu inte tillgängliga, de publiceras av Skolverket i september och förvaltningen återkommer i verksamhetsberättelsen.

Resultaten i årskurs 7 och 8 har inte förändrats nämnvärt jämfört med 2015 men i år finns en tendens till försämrade betygsresultat i årskurs 6 jämfört med tidigare år.

De nationella proven i årskurs 9 ligger med två undantag på samma nivå som 2016. Det första undantaget är att resultaten i svenska som andraspråk har försämrats och det finns också en nedåtgående trend över tid. Det andra undantaget är matematik där resultaten i år har försämrats kraftigt jämfört med 2016. Förra året var det dock en mycket kraftig ökning i matematikresultaten och det finns ingen tydlig trend i matematikresultaten över tid. Svårighetsgraden på de nationella proven kan variera mellan åren och det kan därför vara svårt att jämföra resultaten över tid. När siffror för riket är publicerade kan detta analyseras vidare.

Resultatspridning

Resultatspridningen mellan skolor i årskurs 9 utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor men har i år minskat, vilket främst förklaras av att resultaten för skolor med elever med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar tydligt har förbättrats.

Sedan tidigare har det över en dryg tioårsperiod funnits en kontinuerligt ökad resultatskillnad mellan skolor med höga och låga resultat. Årets resultat följer inte alls denna trend, då skolor med höga resultat försämrats jämfört med tidigare och skolor med låga resultat har förbättrat sina resultat.

I årskurs 9 är det tydliga skillnaderna i betygsresultat mellan flickor och pojkar, men något mindre framträdande jämfört med 2016. Historiskt sett är det dock stora skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Precis som förra året är det troligt att en del av skillnaden förklaras av att de nyanlända eleverna i mycket stor utsträckning är pojkar. Samtidigt har flickornas resultat förbättrats de två senaste åren.

Reflektioner

Resultaten som gäller elevernas kunskapsresultat och kunskapsutveckling är inte helt lättolkade, enligt det resonemang som har förts ovan, och kan hänföras till de olika perspektiv och omständigheter som påverkar. Det gör också att orsakerna till resultatutvecklingen inte kan fastslås genom enkla orsakssamband mellan förvaltningens insatser och dess effekter. Förvaltningen kan återigen konstatera att de socioekonomiska förutsättningarna påverkar starkt där segregationens mekanismer, utifrån boendemiljö och det fria skolvalet, har lett till alltmer homogeniserade skolmiljöer. Förvaltningen har noterat tendensen att de elever som har bäst studieresultat i störst utsträckning lämnar skolor med störst utmaningar och istället väljer andra skolor. Ökade skolskillnader riskerar att genom kamrateffekter, som är viktiga i synnerhet för lågpresterande elever, och lärarförväntningar leda till att utbildningen blir mindre likvärdig för olika samhällsgrupper.

I år kan förvaltningen dock konstatera ett annat mönster, att resultatspridningen, både resultatmässigt och utifrån socioekonomiska förutsättningar har minskat. Detta kan bero på att fördelningen av nyanlända elever på skolorna har förändrats, genom att skolor med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (vilka vanligtvis också har högre resultat) har tagit emot en större andel nyanlända än tidigare. Preliminära beräkningar visar att så är fallet men här behövs en fördjupad analys när mer material är tillgängligt. Förvaltningen har utgått från strategin att samtliga grundskolor ska ta emot nyanlända elever och att elever i högstadiet ska gå i förberedelseklass i innerstaden eller närförort i syfte att skapa mer heterogena elevsammansättningar. Denna strategi tycks alltså ha gett viss effekt även om omfördelningen också medfört utmaningar. Förvaltningen behöver fortsätta arbeta för att hitta organisatoriska modeller som ytterligare kan bidra till att elevsammansättningarna blir mer heterogena.

Förbättra betygsresultaten och öka likvärdigheten

Förvaltningen har sedan tidigare identifierat att den största utmaningen för grundskolan, för att förbättra betygsresultaten och öka likvärdigheten, är att höja resultaten för pojkar på skolor med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar. Det finns reella skillnader i resultat mellan pojkar och flickor men förvaltningen vill nyansera bilden av pojkars resultat något. Dels är det troligt att skillnaderna i resultat kan hänföras till att en betydligt större andel nyanlända elever är pojkar, i år såväl som förra året. Dels, när det gäller skillnader i resultat utifrån ett socioekonomiskt perspektiv, ska man inte stanna vid att det är stora skillnader i till exempel behörighet till yrkesprogram mellan flickor och pojkar i samtliga kvartiler och i något högre utsträckning i kvartil 3 och 4 (skolor med mindre gynnsamma förutsättningar). Man bör också se att den största resultatskillnaden är utifrån socioekonomiska förutsättningar. Det är ungefär lika stora skillnader i resultat mellan flickor som går på skolor med minst socioekonomiska gynnsamma förutsättningar jämfört med flickor som går i skolor med mest gynnsamma socioekonomiska förutsättningar, som det är för pojkar i samma grupper. Det är således viktigt att arbeta med såväl pojkars som flickors resultat i socioekonomiskt svaga områden.

Förvaltningens arbete för att utifrån det kompensatoriska uppdraget försöka ge förutsättningar för en mer jämlik skola och mer jämlika resultat, för pojkar och för flickor, utgår från att prioritera och hålla fast vid inledda satsningar. Denna strategi bygger på att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer när det gäller kärnuppdraget och att fokusera på utvecklingen inom grundskolans prioriterade områden: elevhälsans arbete, nyanlända elever, digitalisering för att utveckla lärandet och fritidshemmet. Att stärka elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete och att skapa mer flexibla lärmiljöer har främst betydelse för resurssvaga elevers möjligheter att nå målen för utbildningen. Att hålla hög kvalitet i arbetet med generella anpassningar och att utifrån varje enskild elevs behov bedriva ett systematiskt arbete med extra anpassningar och särskilt stöd är inte bara ett lagkrav utan även helt avgörande för att många elever ska lyckas i skolan. Förvaltningens arbete med övergångar mellan grundskolan och gymnasieskolan utgör en del av detta, med ett stärkande av den studie- och yrkevägledande funktionen och arbete utifrån skolans framtagna SYV-planer. Utveckling av mottagande och undervisning av nyanlända elever gynnar framförallt

pojkar med anledning av den stora andel nyanlända som pojkar har utgjort under de senaste två åren. Digitaliseringens möjligheter att utveckla lärandet och variera undervisningen kan upplevas som mer stimulerande och meningsfullt, och en del forskning tyder på att det i synnerhet tilltalar pojkar. Fritidshemmets kompletterande uppdrag i förhållande till skolan har betydelse, kanske i synnerhet för resurssvaga elever, där skolans teori kan praktiseras och elever som behöver stärka sina språkkunskaper ingår i ytterligare ett socialt sammanhang.

Förvaltningen har utarbetat statistiska underlag som används lokalt på den enskilda skolan med resultatuppdatering för pojkar respektive flickor på skolnivå men även nedbrutna per årskurs, klass och ämne. Utifrån resultaten på skolnivå, där eventuella skillnader i resultat mellan könen kan identifieras, genomför skolan analyser och olika insatser görs med utgångspunkt i skolans val av organisation, resursfördelning, strukturer för elevhälsans arbete och verksamhetens arbetssätt och metoder. Förvaltningen ger utifrån behov rektorerna stöd i sitt ledarskap och i att kunna använda sina resurser optimalt.

Särskilda satsningar för att stödja skolor i socioekonomiskt utsatta områden görs i samverkan med andra förvaltningar och stadsdelsförvaltningarna utifrån lokala utvecklingsplaner (LUP) för att utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle. Syftet är att minska skillnaderna mellan skolor, höja skolresultaten och därmed måluppfyllelsen när det gäller att alla barn har goda jämlika uppväxtvillkor. Arbetet pågår till exempel inom ramen för ”Trygghet Järva” vilket handlar om ett gemensamt arbete för att förbättra livsvillkoren för barn och unga. Att arbeta förebyggande handlar även om att arbeta med attityder tidigt i människors liv. Samarbete med organisationen MVP (Mentors in Violence Prevention) har inletts kring våldspreventivt arbete, i utförande av ”MÄN - för jämställdhet mot våld”, vid fem stadsdelsförvaltningar med totalt tolv inblandade skolor. Projektet Stockholms ungdomar studerar eller arbetar (SUSA) utgör ett samarbete mellan utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen. Arbetet riktar sig till ungdomar 15-19 år inom stadens grund- och gymnasieskolor som omfattas av projektet där målet är att de påbörjar och fullföljer studier på gymnasienivå eller börjar arbeta. Mer om SUSA finns att läsa under mål 3.3.

För att uppmärksamma barns och elevers behov fortsätter samverkan enligt lokala BUS-överenskommelser mellan skolan, socialtjänsten och landstinget, och enligt lokala samverkansöverenskommelser mellan skolan och stadsdelsförvaltningarnas verksamheter. Pilotprojektet samverkan skola och socialtjänst (PPSS) syftar till ökad skolnärvaro och bättre skolresultat och utgör en satsning som under året ska utvecklas och ingå i ordinarie verksamhet.

Betygsresultat årskurs 9

Det finns tre övergripande resultatmått i grundskolans årskurs 9: andel behöriga till yrkesprogram (den lägsta behörigheten till gymnasieskolan)¹, genomsnittligt meritvärde² och andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen³. Resultat för 2017 avser samtliga elever, inklusive nyanlända elever och elever med okänd bakgrund.

Tabell 1: Betygsresultat totalt 2011–2017, årskurs 9, årsvärde, inom parentes riksgenomsnittet

Betygsmått	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017**
Andel behöriga till yrkesprogram	88,0 (87,7)	85,9 (87,5)	87,4 (87,6)	85,7 (86,9)	85,3 (85,6)	82,4 (83,1)	84,8
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	77,0 (77,3)	74,6 (77,4)	75,2 (77,0)	77,0 (77,4)	77,9 (75,3)	74,4 (71,9)	78,3
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	223,7 (210,6)	221,9 (211,4)	222,4 (213,1)	225,2 (214,8)	230,7*	229,9*	232,1
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)				233,7*	239,8 (224,7)	239,4 (224,1)	241,5

*Det finns inga officiella siffror från Skolverket, siffrorna är från LIS/infoview

**Riksgenomsnittet för 2017 publiceras av Skolverket i september.

Andelen elever behöriga till yrkesprogram har ökat jämfört med föregående år. Det är svårt att utläsa en tydlig trend, även om resultaten de två senaste åren har varit de lägsta under perioden. Samtidigt har andelen nyanlända elever varit högre dessa två år än tidigare⁴.

Andelen elever som nått kunskapsmålen i samtliga ämnen har i år ökat kraftigt jämfört med föregående år och här ser det ut som om trenden är positiv åtminstone sedan 2012.

Även det genomsnittliga meritvärdet har ökat jämfört med 2016 och här finns en tydlig positiv trend under hela perioden. En mer grundlig analys av den utvecklingen gjordes av utbildningsförvaltningen förra hösten. Den visade att ökningen förklaras av att andelen betyg A och B har ökat, medan andelen betyg D och E minskat i motsvarande utsträckning. Trenden finns i samtliga ämnen, även om den varit olika stark. För att ta ett exempel. I svenska var det 2013 något vanligare att få ett E än att få ett A men 2016 var det nästan dubbelt så vanligt att få ett A jämfört med ett E. Totalt sett i samtliga ämnen var 2013 andelen A 15 procent av alla godkända betyg och 2016 hade andelen A ökat till 22 procent av samtliga godkända betyg. Motsvarande siffror för betyg E var 20 procent 2013 och 13 procent 2016. Utvecklingen för 2017 kommer också att analyseras och med tanke på att det genomsnittliga meritvärdet ökat är det inte osannolikt att trenden fortsätter.

¹ För behörighet till yrkesprogram krävs minst godkänt i matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk samt i ytterligare fem ämnen.

² Meritvärdet beräknas från och med vårterminen 2014 också på maximalt 17 ämnen, där ämnet moderna språk kan läggas till som ett 17:e ämne. Maximalt meritvärde är 340 poäng Tidigare beräknades meritvärdet på elevens 16 bästa ämnen, med maxvärde på 320. Båda måtten används i rapporten.

³ Måttet beskriver om eleven har fått godkänt betyg i de ämnen som ingår i elevens utbildning.

⁴ Vi har ännu inte de exakta siffrorna för 2017 utan måste invänta Skolverkets officiella siffror i september, men preliminära beräkningar visar på detta.

Som nämnts, med bakgrund av det ökade antalet nyanlända främst 2016 men även i år jämfört med tidigare år, är det inte oproblematiskt att jämföra de olika årens resultat. Det blir mer jämförbart över tid om man exkluderar nyanlända elever. När det gäller det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 ska också nämnas att i detta betygsmått räknas inte elever som har noll i meritvärde och det är troligt att en hög andel av de nyanlända eleverna inte har fått betyg i något ämne.

Skolverket publicerar i september uppgifter om resultaten exklusive nyanlända (elever som varit 0-4 år i Sverige) och elever med okänd bakgrund. Den sistnämnda kategorin är vanligen elever som är nyligen nyanlända och som har tillfälliga personnummer. Skolverket har ändrat lite i sina definitioner och det går bara att göra jämförelser mellan resultaten 2015 och 2016.

Betygsresultaten ökade kraftigt mellan 2015 och 2016 om man exkluderar nyanlända och elever med okänd bakgrund. Preliminära beräkningar som utbildningsförvaltningen genomfört pekar mot att resultaten exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund i år kommer att vara på ungefär samma nivå som 2016, men det finns en betydande osäkerhet i beräkningarna.

Betygsresultat årskurs 6 till 8

Från och med 2013 finns resultatsammanställningar även för årskurs 6-8 och samtliga siffror är från stadens system LIS, då Skolverket inte redovisar samlade betygsvärden för dessa årskurser. Resultatmättet andel behöriga till yrkesprogram räknas ut på samma sätt som i årskurs 9 men eleverna är förstas inte formellt behöriga till ett yrkesprogram.

Sedan 2015 är det inga större förändringar i resultaten för årskurs 7 och 8. Resultaten för årskurs 6 är något lägre i år för andel behöriga till yrkesprogram och andel som uppnått i kunskapskraven i samtliga ämnen är något lägre i år jämfört med 2016.

Det kan också vara värt att notera att det genomsnittliga meritvärdet under perioden haft en positiv utveckling i årskurs 6 till 8 i likhet med årskurs 9. Dock bör man inte lägga för stor vikt vid det genomsnittliga meritvärdet 2013 då det var första gången sedan flera år som eleverna i årskurs 6 och 7 bedömdes och det fanns förmodligen en extra stor osäkerhet i de bedömningarna.

Tabell 2: Betygsresultat, årskurserna 6–8, 2013–2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Årskurs 6					
Andel behöriga till yrkesprogram	88,8	88,1	88,6	89,0	87,6
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	80,4	80,4	82,1	82,4	81,5
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	203	215,5	220	224	224
Årskurs 7					
Andel behöriga till yrkesprogram	83,6	84,8	84,4	83,8	84,1
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	72,9	74,5	76,2	74,2	75,3
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	194	206	212	212	215
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	202	214	220	220	223

	2013	2014	2015	2016	2017
Årskurs 8					
Andel behöriga till yrkesprogram	79,6	81,6	82,6	81,0	81,9
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	67,2	71,0	72,9	72,7	72,8
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	199	208	216	217	217
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	208	217	225	225	225

Resultat nationella prov

Nationella prov utgör centrala indikatorer för bedömning av måluppfyllelse. Nationella prov genomförs i årskurs 3, 6 och 9. Resultaten beräknas på något annorlunda sätt för å ena sidan årskurs 3 och å andra sidan årskurs 6 och 9, vilket gör att det inte helt och hållet går att jämföra mellan dessa årskurser. I årskurs 3 är resultaten ett genomsnitt av de elever som är godkända på delproven i respektive ämne som redovisas. För årskurs 6 och 9 beräknas andelen elever som deltagit i samtliga delprov och är godkända i samtliga delprov. I tabellen nedan visas resultaten för de nationella proven.

I en jämförelse mellan årskurs 6 och 9 är resultaten i år på ungefär samma nivå med två undantag. I svenska som andraspråk och i matematik är resultaten något högre i årskurs 6 jämfört med årskurs 9.

Tabell 3: Andel elever av samtliga elever som klarat minst godkäntnivån i nationella prov, årskurs 3, 6 och 9 2017 (inom parentes 2016 års resultat)

Ämne	Årskurs 3, 2017	Årskurs 6, 2017	Årskurs 9, 2017
Svenska/svenska som andraspråk	92 (94)	94 (95)	94 (95)
Svenska	95 (96)	96 (97)	98 (98)
Svenska som andraspråk	78 (83)	84 (81)	75 (78)
Matematik	94 (94)	93 (94)	89 (94)
Engelska	Genomförs ej	97 (97)	98 (98)
Naturorienterande ämnen	Genomförs ej	Frivilliga	94 (93)
Samhällsorienterande ämnen	Genomförs ej	Frivilliga	95 (96)

I årskurs 3 har resultaten i nationella prov varit relativt konstanta de fyra senaste åren men i år kan en försämring i resultaten i svenska som andraspråk noteras. I årskurs 6 har resultaten varit relativt stabila de tre senaste åren. Dock finns det ganska stora variationer i svenska som andraspråk över tid.

I tabell 5 redovisas resultaten för nationella prov i årskurs 9 över tid. Proven i natur- och samhällsorienterande ämnen är nya sedan 2013⁵. Några jämförelsesiffror med riket är ännu inte publicerade för 2017 men 2016 låg Stockholms siffror något högre jämfört med riksgenomsnittet.

Jämfört med 2016 kan två försämringer noteras i resultaten i årskurs 9, i svenska som andraspråk och matematik. Resultaten i svenska som andraspråk har under perioden haft en

⁵ De nationella proven genomförs i ett av NO-ämnena och SO-ämnena, men det är inte prov i samma ämnen för samtliga skolor.

nedåtgående trend. Resultaten i matematik har varierat under perioden, förra året var det en mycket kraftig uppgång i resultaten och i år finns det en tydlig nedgång i resultaten. Det är av förvaltningen tidigare uppmärksammat fenomen att jämförelser av de nationella proven över tid är problematiska då det tycks som om svårighetsgraden kan variera mellan åren.

Tabell 4: Andel elever av samtliga elever som klarat minst godkännitnivån i nationella prov, årskurs 9, 2011 – 2017

Ämne	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Svenska	97	98	98	98	98	98	98
Svenska som andraspråk	85	82	77	79	78	78	75
Matematik	83	85	91	88	84	94	89
Engelska	98	97	97	98	98	98	98
Naturorienterande ämnen			89	91	91	93	94
Samhällsorienterande ämnen			93	93	92	96	95

Resultat i förhållande till socioekonomiskt index

Forskning och statistik visar att det finns ett tydligt genomsnittligt samband mellan elevers socioekonomiska bakgrund och framgång i skolan. Resultaten kan därför vidare analyseras mot bakgrund av vilka socioekonomiska förutsättningar som eleverna på en skola har. Ett lågt socioekonomiskt index på en skola innebär att skolan generellt sett har en gynnsam förutsättning för ett bra resultat och ett högt index signalerar därmed att skolan har en ogynnsam förutsättning. Ett index på 100 är genomsnittet för Stockholms stad.

Betygsresultat årskurs 9

För att fortsätta undersöka förhållandet mellan socioekonomiska förutsättningar och betygsresultat har skolorna med årskurs 9 i Stockholms stad delats upp enligt två olika principer. I den första uppdelningen har skolorna delats i fyra lika stora grupper (kvartiler) utifrån det socioekonomiska indexet⁶. Indelningen i kvartilerna sker efter indexet för aktuellt år vilket innebär att det inte är exakt samma skolor som ingår i samma kvartiler för de olika åren⁷. Det bör påpekas att i den tredje kvartilen är spridningen i socioekonomiskt index mellan skolorna stor då där finns skolor såväl med mer som mindre gynnsamma förutsättningar i förhållande till genomsnittet för Stockholms stad.

I den andra uppdelningen har grupperna fastställts utifrån fasta gränser och här är skolorna uppdelade i tre grupper: 1) Skolor med lägre index än 50, 2) skolor med index mellan 50 och 200, och 3) skolor med index över 200. Tidigare år har indelningen för den första gruppen varit under 40 men i årets index blev det för få skolor i den gruppen och därför har gränsen

⁶ Socioekonomiskt index (ju högre index, desto sämre socioekonomiska förutsättningar) för skolorna i de fyra kvartilerna är för 2017: Kvartil 1 (19-45), Kvartil 2 (47-60), Kvartil 3 (62-213), Kvartil 4 (224-383). Det finns 14 skolor i kvartil 1 och 16 skolor i kvartil 3, och 15 skolor i kvartil 2 och 4. Anledningen till att det finns 16 skolor i den första kvartilen var att det fanns två skolor med 26 i index. Anledningen till det ojämna antalet är att det finns skolor som har samma index. För de tidigare åren är gränserna för det socioekonomiska indexet för kvartilerna ungefär detsamma. Det finns något fler elever i de två första kvartilerna (runt 30 procent) jämfört med de två sista (runt 20 procent)

⁷ Det är dock inte några större förändringar som skett mellan dessa båda kategoriseringar.

höjts, vilket också får följd effekter för den andra gruppen där det ingår skolor från och med index 50. Däremot har den övre gränsen för grupp 2 och gränsen för grupp 3 inte förändrats. Det ska noteras att siffrorna i tabell 6 och 7 är beräknade som skolornas genomsnitt vilket inte tar hänsyn till hur många elever som går på varje skola. Resultatet i tabellerna blir därmed i första hand ett mått på hur resultaten mellan olika skolor utifrån socioekonomiska förutsättningar varierar.

Tabell 5: Betygsresultat, årskurs 9, 2015 – 2017 efter skolans socioekonomiska index (kvartiler), genomsnitt av skolresultat (ovägt medelvärde)

	Andel behöriga till yrkesprogram			Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen			Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Kvartil 1 (lägst index)	94,1	92,0	91,9	88,8	87,0	88,4	260	267	264
Kvartil 2	93,0	91,2	89,2	86,4	84,0	84,6	251	253	251
Kvartil 3	79,9	76,4	82,6	72,4	65,4	74,9	228	217	231
Kvartil 4 (högst index)	61,8	60,8	66,0	50,2	48,8	52,5	189	184	193

Tabell 6: Betygsresultat årskurs 9, 2015–2017 efter en fast uppdelning utifrån skolans socioekonomiska index (tre grupper), genomsnitt av skolresultat (ovägt medelvärde)⁸

	Andel behöriga till yrkesprogram			Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen			Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Skolor med <50 i index*	93,9	92,1	91,0	88,0	87,3	87,4	256	267	260
Skolor med 50-200 i index*	82,9	84,6	85,5	76,1	75,3	79,3	235	236	240
Skolor med >200 index	63,6	61,2	67,2	52,3	49,3	53,6	192	185	195

*Tidigare år gick gränsen mellan grupp 1 och 2 vid 40 i index. Anledningen till att den har förändrats är att det med den indelningen blivit för få skolor i grupp 1 i år.

För *andelen behöriga till yrkesprogram* har resultaten försämrats i kvartil 1 och 2 de två senaste åren och de har tidigare år legat på en stabil nivå. Jämfört med 2016 har resultaten förbättrats kraftigt i kvartil 3 och 4 och är också på en högre nivå jämfört med 2015. Ett liknande mönster finns i den fasta uppdelningen, där resultaten försämrats för skolor med mer gynnsamma socioekonomiska förutsättningar och förbättrats för skolor med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar.

I resultatmättet *andelen elever som uppnått kunskapsmålen i samtliga ämnen* finns svaga förbättringar i kvartil 1 och 2 jämfört med 2016 och tydliga förbättringar för kvartil 3 och 4. I den fasta uppdelningen är det inga skillnader i gruppen med mer gynnsamma socioekonomiska förutsättningar men förbättringar i de två övriga grupperingarna.

⁸ I den första gruppen ingår 17 skolor, i den andra gruppen 26 skolor och i den tredje 17 skolor.

För det *genomsnittliga meritvärdet* är det små förändringar i kvartil 1 och 2 och kraftiga förbättringar för skolorna i kvartil 3 och 4 jämfört med 2016. I den fasta uppdelningen finns olika mönster för grupperna. I skolor med mest gynnsamma socioekonomiska förutsättningar finns en tydlig försämring, en viss förbättring i mellangruppen och en kraftig förbättring för skolorna med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar.

Sammantaget utifrån de olika resultatmåttarna får vi en bild att spridningen i resultat är fortsatt stor mellan olika grupperingar av skolor men jämfört med 2016 har skillnaderna minskat. Som nämnts tidigare var dock 2016 ett svåranalyserat år eftersom det fanns så många nyanlända elever jämfört med tidigare år. Det är förvisso också 2017, av samma anledning, men i något mindre utsträckning än 2016.

Om man ytterligare bryter ner skolornas resultat utifrån socioekonomiskt index framkommer också denna tudelning (tabell 7). Här finns betydande skillnader jämfört med tidigare år. För elever på skolor med ett lägre index än 100 (gynnsammare socioekonomiska förutsättningar än Stockholms stads genomsnitt) har resultaten försämrats de senaste åren. Det omvända råder för elever på skolor med högre index än 100 (mindre gynnsamma förutsättningar än Stockholms stads genomsnitt); där har resultaten istället förbättrats det senaste året.

Tabell 7: Andel behöriga till nationellt program årskurs 9, 2011 - 2017 efter skolornas socioekonomiska index, över och under genomsnittet i index (ovägt medelvärde)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skolor med <100 i index	94,5	93,7	93,5	93,7	92,3	90,2	89,3
Skolor med >100 i index	74,8	71,2	74,0	70,7	67,4	63,8	73,6

Samtliga dessa olika sätt att gruppera skolorna utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar visar på samma mönster, att resultatspridningen minskat mellan skolorna utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar. En förklaring kan vara att det finns mindre skillnader i de socioekonomiska förutsättningarna för eleverna på de olika skolorna. Det avspeglas genom att det socioekonomiska indexet har ökat för skolor med låga index och flera av dessa skolor har enligt preliminära beräkningar tagit emot en större andel nyanlända elever jämfört med tidigare.

Resultatökningen för skolor med mindre gynnsamma förutsättningar jämfört med föregående år är inte oväntad med tanke på att de har färre nyanlända elever, och resultaten är tillbaka på samma nivå som 2013. När Skolverket i september presenterar resultaten exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund kan en mer gedigen bedömning genomföras.

Spridning av resultaten i årskurs 9 mellan skolor med höga och låga resultat

Spridningen i resultaten kan också åskådliggöras utan att ta hänsyn till socioekonomiska förutsättningar, utan istället observera om skillnaderna ökar mellan skolor med bra och mindre bra resultat. Här finns också möjlighet att göra lite längre tidsserier och vi väljer att fokusera på behörigheten till nationella program i årskurs 9. Utvecklingen i det här tidsperspektivet kan beskrivas ha tre faser. Den första (fram till 2009) kännetecknas av stabila

skillnader mellan de olika grupperingarna (även om det finns årsvisa variationer i skolor med lägst resultat). Nästa period, som varar fram till 2015, kännetecknas av stabila resultat för den grupp av skolor som har högst resultat, en svag tendens till försämrade resultat bland de skolor som har näst högst resultat fast på en stabil nivå (undantaget 2011) och en tydlig trend av fallande resultat i den hälften av skolor som har lägst resultat. Efter 2015 förefaller det som den stabila fasen för skolor med högst resultat är slut och kurvan börjar peka nedåt och för skolor med näst högst resultat blir den tidigare svaga tendensen till fallande resultat tydligare. För de två övriga grupperna finns ingen tydlig bild men 2017 innebär en mycket kraftig förbättring gentemot de närmast tidigare åren. Det är för tidigt att säga om det är ett trendbrott.

Sammantaget innebär dock resultaten för 2017 att det ökade gapet mellan skolorna minskat, vilket både beror på försämrade resultat av skolor med höga resultat men främst på förbättrade resultat för skolor med låga resultat. Resultat har också tagits fram utifrån stadsdelsnämndsområden när det gäller behörighet till yrkesprogram i årskurs 9. I samtliga områden där skolorna har ett högt socioekonomiskt index har resultaten förbättrats i år jämfört med 2016. I områden med både skolor med höga och låga index har resultaten också förbättrats. I områden med skolor med låga socioekonomiska index är resultaten på samma nivå som 2016 eller har försämrats, med undantag av Älvsjö där resultaten har förbättrats. Detta ligger i linje med analysen ovan kring en annan elevsammansättning på skolorna där Södermalm är den stadsdel som under vårterminen tog emot flest nyanlända elever och där har resultaten också försämrats i störst utsträckning.

Skillnader i betygseresultat mellan flickor och pojkar

I årskurs 9 är det historiskt sett en fördel för flickorna (tabell 11) och de två senaste åren är det en ovanligt stor skillnad mellan flickor och pojkar. Mellan 2013 och 2015 minskade istället skillnaden mellan könen.

De två senaste årens ökade skillnad har två perspektiv. Det mest framträdande är att pojkarnas resultat försämrats, även om resultaten är högre 2017 jämfört med 2016.

Det andra perspektivet är att flickornas resultat förbättrats. För betygsmåtten andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet rör det sig om de historiskt högsta värdena för flickorna.

En tänkbar förklaring till de försämrade resultaten för pojkarna de två senaste åren är att den klart övervägande majoriteten av de nyanlända eleverna har varit pojkar. Om man exkluderar elever med okänd bakgrund i 2016 års resultat (se siris.skolverket.se) så blir skillnaden mellan flickor och pojkar mindre drastisk. Gruppen elever med okänd bakgrund utgörs i mycket stor utsträckning av nyanlända elever. För 2016, exklusive elever med okänd bakgrund, var 90 procent av flickorna och 87 procent av pojkarna behöriga till yrkesprogram. Det innebär därmed en skillnad som är på ungefär samma nivå som den historiskt har varit under perioden. Som tidigare noterats finns i nuläget ingen officiell statistik för 2017.

Den kraftigt ökade skillnaden mellan flickor och pojkar de två senaste åren har således två dimensioner. För det första den faktiska, att pojkarna har betydligt lägre resultat jämfört med flickorna. Den andra är att skillnaden förklaras av elevsammansättningen utifrån kön förändrats kraftigt de två senaste åren, där andelen nyanlända elever är betydligt större bland pojkarna.

Tabell 8: Betygsresultat årskurs 9 totalt 2011–2017, flickor och pojkar

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Andel behöriga till yrkesprogram (%)	Flickor	89	87	89	86	86	89	89
	Pojkar	87	85	86	85	84	78	81
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen (%)	Flickor	79	78	78	78,5	79	81	83
	Pojkar	75	72	73	76	77	70	74
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	Flickor	233	232	234	236	239	246	249
	Pojkar	215	212	212	215	223	215	217
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	Flickor				247	249	257	260
	Pojkar				223	231	223	226

Även i övriga årskurser är det skillnader mellan flickor och pojkar, inte minst när det gäller det genomsnittliga meritvärdet. Jämfört med förra året har skillnaderna mellan pojkar och flickor minskat något i årskurs 8 och ökat något i årskurs 6.

I årskurs 9, för behörigheten till yrkesprogram, finns det en tydlig socioekonomisk dimension för könsskillnaderna. Fram till 2015 har könsskillnaderna varit små bland skolorna med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 1 och 2). Med undantag för några år så finns det tydligare skillnader för skolor med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 3 och 4). Det innebär att de könsskillnader som funnits mellan flickor och pojkar fram till 2015 förklaras av könsskillnaderna på skolor med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar.

De två senaste åren återfinns könsskillnaderna i samtliga socioekonomiska segment. Skillnaderna har dock minskat 2017 jämfört med 2016 då pojkarnas resultat i kvartil 3 och 4 kraftigt har förbättrats.

Historiskt sett har det alltid funnits tydligare skillnader mellan flickor och pojkar när det gäller det genomsnittliga meritvärdet och den skillnaden har ytterligare accentuerats de två senaste åren. Framförallt har skillnaderna i meritvärde mellan flickor och pojkar ökat i årskurs 9 i skolor med mer gynnsamma socioekonomiska förutsättningar.

Resultat i grundsärskolan

Elever som är mottagna i grundsärskolan kan läsa huvudsakligen ämnen eller ämnesområden. Det är möjligt för elever att kombinera grundsärskolans ämnen och ämnesområden eller grund- och grundsärskolans ämnen. Ett femte alternativ är att eleven läser en kombination av

grund- och grundsärskolans ämnen och ämnesområden. Cirka hälften av de elever som är mottagna i grundsärskolan läser huvudsakligen enligt grundsärskolans ämnesområden och betyg lämnas inte för elever som läser ämnesområden. Betygsskalan i grundsärskolan skiljer sig från grundskolan då betyg för icke godkänt resultat inte betecknas med F. För den elev som inte uppnår kraven för betyget E ska betyg inte sättas i ämnet. Nedan redogörs för betygsfördelningen för elever i årskurs 9 i grundsärskolan.

Tabell 9: Betygsresultat årskurs 9 i grundsärskolan, totalt 115 elever, 2017

Åk 9 vt-2017	Ej fått betyg	A	B	C	D	E	Antal elever som fått betyg	Streck (inte tillräckligt underlag)
Bild	66	2	3	16	18	10	49	
Engelska	68	5	5	10	16	11	47	
Hem- och konsumentkunskap	66	1	8	14	12	14	49	
Idrott och hälsa	68	3	6	15	9	11	44	3
Matematik	70	2	10	14	9	10	45	
Modersmål	106	2	1	2	3	1	9	
Musik	68	1	7	19	9	11	47	
NO	71	1	5	22	10	6	44	
Slöjd	62	-	4	22	9	14	49	4
SO	71	3	6	23	7	5	44	
Svenska	72	2	8	16	6	11	43	
Svenska sas	111	-	-	2	-	2	4	
Teknik	68	-	4	18	9	16	47	

Vårterminen 2017 var 115 stockholms elever i årskurs 9 mottagna i grundsärskolan. Antalet elever som fick betyg varierar mellan 43 och 49, bortsett från ämnena modersmål där 9 elever fick betyg och svenska som andraspråk där 4 elever fick betyg. I denna statistik är alla grundsärskoleelever med oavsett om de läser grundsärskolans ämnen eller ämnesområden, men under kommande läsår kommer statistiken att kunna redovisas enbart för elever som läser enligt grundsärskolans ämnen. De flesta eleverna som får betyg ligger enligt tabellen ovan på nivå C och E, vilket kan bero på elevernas förutsättningar men också på kvaliteten i undervisningen.

Förvaltningen har beslutat att en gemensam modell för bedömning ska användas inom grundsärskola som ska utgöra ett kvalitativt underlag för uppföljning på elevnivå såväl som uppföljning för att utveckla undervisningen. Förvaltningen har under året informerat om den så kallade Miramodellen på områdesmötena för skolledare som har elever mottagna i grundsärskolan och har bjudit in till andra informationsmöten för berörd personal. Förvaltningen behöver fortsätta att stärka arbetet med betyg och bedömning för personal som arbetar med elever mottagna i grundsärskolan.

Prioriterade områden under året

Förvaltningen har under året prioriterat områdena elevhälsa, nyanlända elever och fritidshem. Därtill är digitalisering för att utveckla undervisningen och lärandet ett prioriterat område.

Elevhälsa

Att utveckla skolornas elevhälsoarbete, med fokus på det förebyggande och hälsofrämjande perspektivet, är ett av förvaltningens prioriterade områden. Utvecklingsarbetet kring detta område har fortsatt utifrån rektorsinternatet i början av året med temat elevhälsa och på rektorsmöten i respektive grundskoleområde där gemensamma frågor har problematiserats och diskuterats.

En vision och treårsplan för elevhälsan styr arbetet och förvaltningen har påbörjat vissa anpassningar av organisationen och strukturerna. Arbete har initierats för att inom grundskolan utveckla kompetensnav kring några funktionsnedsättningar och att bygga upp ytterligare en skolakut i staden. Beslut har också fattats kring att inrätta ett stödteam som utifrån behov kommer att stödja skolors elevhälsoarbete i två grundskoleområden, med start under hösten. En utvecklingsledare har rekryterats för att samordna olika insatser och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom elevhälsa.

Den nystartade enheten för professionsstöd till elevhälsoteamen har under våren på rektors uppdrag arbetat med 20 elevhälsoteam på grundskolan. Teamen har fått stöd i sitt utvecklingsarbete, handledning och föreläsningar.

Elevhälsans medicinska insats

Arbetet pågår med att kvalitetssäkra det medicinska folkhälsouppdraget när det gäller vaccinationstäckning, basprogram och förebyggande insatser i grundskola och gymnasieskola, och redovisas i patientsäkerhetsrapporten i samband med verksamhetsberättelsen.

Idrott och rörelse

Förvaltningens målsättning är att ge eleverna resurser och förståelse för en mer hälsosam livsstil att ta med in i vuxenlivet. Studier visar att elever som är fysiskt aktiva 45 minuter, 3 gånger per vecka med en ansträngningsgrad på 70 procent av maxkapacitet kan förbättra sina skolresultat med 20 procent.

Dessa erfarenheter är bakgrunden till förvaltningens påbörjade arbete för att främja fysisk aktivitet. Alla grundskolor går under hösten in i ett gemensamt nätverk, Spring i benen. Nätverkets uppdrag blir att sprida goda exempel på hur elevernas fysiska aktivitet under skoldagen kan öka.

Förvaltningen har även startat ett samarbete med Gen Pep där fyra pilotskolor, Kvarnby-skolan, Rinkebyskolan, Gärdesskolan, och Bäckahagens skola, kommer att utveckla kriterier för vad som krävs för att bli certifierade som Gen Pep-skola. Kriterierna beskriver nivåer för aktiviteter inom både kost och fysisk aktivitet för att klara en certifiering. Gen Pep är en icke

vinstdrivande organisation, med kronprinsessparet som initiativtagare, som arbetar för att sprida kunskap och skapa engagemang kring barn och ungdomars hälsa.

Nyanlända elever

Arbetet kring nyanlända elever har utgått från förvaltningens strategi att skapa skolmiljöer med mer heterogena elevsammansättningar. Start Stockholm tar emot och stödjer vårdnadshavaren i skolplacering samt säkerställer elevens rätt till skolval. Det har inneburit att nyanlända elever har skolplacerats i alla stadsdelsnämndsområden och att samtliga skolor i staden har tagit emot nyanlända elever, sett över läsåren 2015/2016 och 2016/2017. Elever, årskurs 7-9, utan tidigare skolgång i Sverige, placeras i förberedelseklass i närförort och i innerstaden.

Trots utmaningarna med tillgängliga skolplatser har förvaltningen lyckats med att nyanlända elever nu finns i alla kommunala grundskolor i Stockholms stad. Arbetet kommer att fortsätta under nästkommande läsår för en allt mer heterogen elevsammansättning i stadens skolor. Den långsiktiga utmaningen är en generell kompetenshöjning och likvärdighet i utbildningen av nyanlända elever och att öka antalet elever som är behöriga att söka nationellt program på gymnasiet samt att de har tillräckliga kunskaper för att kunna få en gymnasieexamen.

Under våren 2017 har en nulägesbeskrivning av utvecklingsbehoven av mottagande och utbildning för nyanlända elever gjorts i ett urval av grundskolor och 17 olika utvecklingsområden har identifierats inom grundskola och gymnasiet. Utbildningsförvaltningens olika avdelningar och berörda enheter kommer att samverka i att ta fram konkreta förslag till åtgärder inom de olika utvecklingsområdena.

Fritidshem och fritidsklubbar

Under det gångna året har tre samordnare för fritidshem anställts. Fokus har legat på att samla in, systematisera och kvalitetssäkra goda exempel från verksamheten. Resultatet kommer att presenteras under tidig höst som ett digitalt stöd- och rekommendationsmaterial. Målet är att materialet ska innehålla något för alla samt vara levande och i ständig utveckling. Detta ska ske i samråd med personalen ute på skolorna och därför har stadens fritidshemsnätverk gjorts delaktiga i själva framtagandet av stödmaterialet.

Parallellt med framtagandet av stöd och rekommendationsmaterialet har även riktat stöd givits till flertalet skolor. Arbetet har tagit avstamp i det systematiska kvalitetsarbetet och utgått ifrån läroplanens nya del rörande fritidshemmen.

Det pågående arbetet är ett treårsprojekt som kommer att utvärderas. Men redan nu går det att skönja ett positivt resultat i och med att fritidshemmets verksamhet har synliggjorts samt att skolläda och personal har varit motiverade och delaktiga i utvecklingsarbetet.

Arbete för att nå målen

Grundsärskola - Fritid för alla

Förvaltningen har i samarbete med idrottsförvaltningen och Stockholms Idrottsförbund arrangerat Fria idrotters dag för grund- och gymnasiesärskolans elever. Det var första gången som en central aktivitet anordnades för denna målgrupp och närmare 360 elever deltog. Förvaltningen har fortsatt samarbete med idrottsförvaltningens samordnare för fritid för alla. Samordnaren besöker områdesmötena för att informera skolledare om aktiviteterna och kontaktpersonerna som finns i varje stadsdel. Stadsdelsförvaltningarna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta har ordnat ett brett utbud av sommaraktiviteter för grundsärskoleelever och har ett gott samarbete med skolorna i området.

En skola för alla – ett inkluderande perspektiv

Förvaltningen har startat olika samarbeten med andra förvaltningar för att inom ramen för det lokala utvecklingsarbetet i stadsdelsförvaltningarna utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt skolor med högt socioekonomiskt index. Syftet är att minska skillnaderna mellan skolor, höja skolresultaten och därmed måluppfyllelsen gällande att alla barn har goda och jämlika uppväxtvillkor. Här redogörs för detta arbete inom några stadsdelsförvaltningar. I Spånga-Tensta har det tidigare funnits en samverkansform kring trygghetsarbete kallad SamTidigtFörSt som reglerade samverkan mellan socialtjänst, skola, förskola, landsting och polis. Mycket av detta tidigare arbete återkommer nu i stadsdelsnämndens lokala utvecklingsprogram, LUP. Spånga-Tenstas LUP har fem tematiska områden, varav området kring barn och ungas livsvillkor är det som i störst utsträckning berör utbildningsförvaltningen. En heldag för berörda chefer inom LUP-området, barn- och ungas livsvillkor, arrangerades av stadsdelsförvaltningen under vårterminen för att tydliggöra uppdrag och inspirera till samverkan. Det har även genomförts medborgardialoger i Tensta utifrån detta område, med fokus på öppen dialog med vårdnadshavare i området. Då utkristalliserades några fokusområden där framförallt området ”samarbete mellan vårdnadshavare, förskola och skola” och ”tillit, förtroende och rädsla” är aktuella för grundskolan.

Inom det lokala utvecklingsarbetet i stadsdelsnämndsområdet Rinkeby-Kista har arbetet med olika kompensatoriska insatser fortsatt för att öka måluppfyllelsen i skolorna, dels i form av lovskolor och läxhjälp, dels genom deltagande i samarbetsprojekt med stadsdelsförvaltningen i form av våldspreventiva åtgärder (MVP) och ökad skolnärvaro (PPSS). På skolorna har även genomförts kompensatoriska åtgärder för att öka samverkan mellan skola, fritidshem och fritid genom pedagogisk rastverksamhet, meningsfulla fritidsaktiviteter samt rörelseprojekt med forskare från Karolinska Institutet.

I samarbete med stadsdelsförvaltningen i Enskede-Årsta-Vantör har det lokala utvecklingsarbetet handlat om att arbeta förebyggande kring attityder tidigt i människors liv med fokus på våldsprevention. Detta arbete sker i samarbete med MVP (Mentors in Violence Prevention). Förvaltningen har anställt en samordnare för att driva arbetet, tillsammans med stadsdelsför-

valtningen och polisen i Farsta, och det omfattar elever i årskurs 7 och elever i årskurs 4 i tre skolor i Vantör.

För att utveckla undervisningskvaliteten inom grundskolans CSI-grupper (central grupp med särskild inriktning) har kompetensutvecklingsinsatser i samarbete med Karolinska Institutet avslutats. Utvärderingen har visat att majoriteten av personalen i CSI-grupperna tycker att deras kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har förändrats mycket eller delvis. Personal anser även att de har stärkt sina kunskaper om hur kognitiva teorier utgör en viktig grund för att bygga upp adekvata lärmiljöer inom CSI. Under höstterminen 2017 kommer grundskoleutvärderarna att följa upp kvaliteten i CSI-grupperna för att jämföra med den tidigare genomförda granskningen före kompetensutvecklingen. Under höstterminen kommer det också att tas fram en långsiktig strategi för dessa grupper.

Lovskola

Sommarskola

Som ett led i att öka elevers måluppfyllelse erbjuder skolorna lovskola till de elever i årskurserna 4-9 som inte beräknas nå målen i ett eller flera ämnen eller som inte uppnår gymnasiebehörighet i årskurs 9. Här inkluderas även nyanlända elever. I år anordnade 35 skolor sommarlovsskola och 565 elever deltog.

Simskola

Under sommarlovets inledande veckor har utbildnings- och idrottsförvaltningarna arrangerat simskola för elever i årskurs 6-9 som inte klarat simkunnighetsmålet att simma 200 meter. Till de 600 platserna som kunde disponeras anmälades 307 elever och av dessa deltog 222 elever varav 6 elever var från grundsärskolan. Av de 222 deltagande eleverna var 101 flickor och 121 pojkar. Efter avslutad kurs hade 95 elever, varav 3 grundsärskoleelever, klarat simkunnighetsmålet.

Skolinspektionens tillsyn

Skolinspektionen har den 2 maj 2017 avslutat den regelbundna tillsyn som påbörjades våren 2016 av Stockholms stad som huvudman för fritidshem, förskoleklass och grundskola samt grundsärskola. Skolinspektionen bedömer att bristerna är avhjälpta. De områden där staden hade fått förelägganden är *Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna* när det gäller förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemmet samt *Utveckling av utbildningen vid skolenheterna* när det gäller grundsärskola.

Det första området gällde att förvaltningen brister i att säkerställa att det finns tillräcklig tillgång till samtliga elevhälsans kompetenser på varje skola för att elevhälsan ska kunna genomföra ett förebyggande och hälsofrämjande arbete utifrån varje enskild skolas behov. Vidare gällde det att förvaltningen brister i att säkerställa att alla skolor har tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Förvaltningen har även uppvisat brister i arbetet med att ta emot anmälningar om kränkande behandling, skyndsamt utreda

omständigheterna kring de angivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Det andra området handlade om att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet när det gäller grundsärskolan och att ta ett mer aktivt och tydligt ansvar för att följa upp resultaten i grundsärskolan och synliggöra utvecklingsområden.

Skolval till förskoleklass och grundskola

I Skolval 2017 användes för andra året systemstödet Antagningskarta för Stockholms stad. Systemet innebär att ett automatiserat urval till de sökta kommunala skolorna görs, på grundval av de urvalskriterier om syskonförtur och relativ närhet som har beslutats av utbildningsnämnden, i kombination med skollagens grundläggande bestämmelse om rätten till en kommunal skola nära hemmet.

Förvaltningens ambition är att även alla fristående skolor belägna i staden ska ansluta sig till stadens skolvalssystem. För de fristående skolorna kan dock inte stadens urvalskriterier användas. 2017 var det 53 av totalt 122 fristående skolor som anslöt sig till stadens system, en ökning från 2016 då 39 fristående skolor deltog.

Skolvalssystemet omfattar förskoleklassen och alla årskurser i grundskolan. Förutom elever till förskoleklassen är de elever prioriterade som måste välja skola därför att den skola de går i inte har nästa årskurs. Det betyder att årskurs 4, 6 och 7 är prioriterade.

Tabell 10: Skolval 2017 för de kommunala samt fristående skolor som är anslutna till skolvalstjänsten

	Förskoleklass		Åk 4		Åk 6		Åk 7	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Fick sitt förstahandsval	7 959	81 %	408	60 %	408	61 %	1 578	59 %
Fick sitt andrahandsval	776	8 %	45	7 %	56	8 %	338	13 %
Fick sitt tredjehandsval	317	3 %	18	3 %	16	2 %	200	8 %
Skolpliktsplacerade i systemet	365	4 %						
Ej placerade	435	4 %						
Totalt antal sökande	9 852	-	678	-	674	-	2 654	-

Statistiken är hämtad direkt efter Skolvalstjänstens stängning i mitten av mars. Ej placerade elever, placeras genom elevens skolpliktsbevakande skola.

I förskoleklass är det i år en lika stor andel elever som fått sitt förstahandsval jämfört med 2016. I övriga årskurser är det i år en något lägre andel elever som får sitt förstahandsval jämfört med 2016.

Skolpliktsbevakning

De kommunala skolorna har ansvaret för att bevaka att alla skolpliktiga barn har en skolplacering. Förvaltningen genomför en central skolpliktsbevakning en gång per månad. Där redovisas antal elever som inte har en registrerad skolplacering. I april 2017 saknade drygt

700 elever skolplacering. Av dessa hade omkring 300 stått utan skolplacering längre än sex månader. I april var cirka 1 700 elever registrerade som ”elev i utlandet”. I flertalet fall är det dock inte fastställt att eleven befinner sig i utlandet. Av dessa elever har cirka 1 300 varit registrerade som elev i utlandet längre än sex månader. Från och med halvårsskiftet kommer skolorna inte längre att ha möjlighet att registrera eleverna som ”elev i utlandet” och samtliga berörda elever kommer då att registreras som oplacerade elever och finns med i den centrala skolpliktsbevakningen.

För att komma till rätta med att elever är oplacerade är det angeläget att utreda orsakerna till varför elever saknar skolplacering. Förvaltningens enhet för ersättning och skolplikt kommer därför att under 2017 ta över handläggningen av ärenden där eleven har saknat skolplacering längre än 6 månader eller varit registrerad som elev i utlandet längre än 12 månader. Det rör sig om cirka 1 200 ärenden. Genom införandet av det nya barn- och elevregistret tydliggörs kraven på skolornas skolpliktshandläggning. Skolorna kommer även att ges möjlighet att eskalera ärenden till förvaltningen för fortsatt utredning.

Stockholms stad ska ha kännedom om de stockholmselever som har betydande frånvaro och som går på fristående skolor och på kommunala skolor i andra kommuner. De fristående skolorna är skyldiga att lämna uppgifter om detta till Stockholms stad. Hemkommunen har ett ansvar för att bevaka att dessa elever får sin utbildning tillgodosedd samt att skolplikten fullgörs. Under 2016 handlades 500 elevärenden som i genomsnitt följdes upp var sjätte vecka. Hittills i år har 322 ärenden handlagts. Prognosen för 2017 är därmed att det kommer att röra sig om fler elevärenden 2017 än 2016.

Utvärdering av undervisningens kvalitet

Huvudfokus för grundskoleutvärderarnas arbete under vårterminen 2017 har varit undervisningen på grundsärskolan där 13 skolor besökts och utvärderats under vårterminen 2017. Under samma period har även undervisningen på fyra kommunala grundskolor utvärderats. Följande har identifierats:

- Lärarna är goda ledare och skapar en positiv atmosfär som skapar motivation och främjar lärandet för eleverna.
- Lärarnas ledande skapar miljöer där eleverna känner sig trygga och blir respekterade.
- Många lärare arbetar medvetet språkutvecklande.

Ett utvecklingsområde är att eleverna inte får undervisningen satt i relevanta sammanhang:

- Lärarna kommunicerar inte alltid mål och syfte med undervisningen utifrån styrdokumentet.
- Eleverna får inte alltid möjlighet att reflektera över sin egen utveckling.

Analys av fördelningen av det socioekonomiska tilläggsanslaget

Uppdraget att genomföra en fördjupad analys av fördelningen av det socioekonomiska tilläggsanslaget påbörjades under våren, bland annat har designen för utvärderingen utarbetats och en genomgång av forskning om hur resurstilldelning påverkar skolkvalitet har genomförts. Under hösten kommer arbetet att intensifieras, då merparten av informations-

insamlingen kommer att ske. Huvudsakligen kommer arbetet att inriktas på intervjuer med rektorer, och i vissa fall med annan skolpersonal, på utvalda skolor i staden.

Omsorg på obekväm arbetstid – ob-omsorg

Förvaltningen ansvarar sedan den 1 januari i år för handläggning, utredning och beslut om rätt till ob-omsorg, oavsett vilken verksamhet eller regiform barnet går i. Under våren har samverkan skett med stadsdelsförvaltningarna genom olika workshoppar för att utveckla nya arbetssätt och rutiner. Den förändrade processen innebär också att vårdnadshavarna ansöker om omsorg på obekväm arbetstid via e-tjänsten Min barnomsorg. Förvaltningen ansvarar även för utbetalning av ersättning för ob-personal enligt den nya ersättningsmodellen.

Alla ärenden hanteras enligt samma rutin och bedömningskriterier, oavsett stadsdelsnämnds-område eller regi. Hittills har 173 ansökningar kommit in och 114 av dessa har godkänts. Fyra har avslagits och de resterande är under arbete.

Det har kommit in 66 ansökningar om omsorg i hemmet på grund av särskilda skäl. Sju av dem har godkänts utifrån medicinska eller psykosociala skäl. 44 av ansökningarna har avslagits och resterande är under handläggning. För de ansökningar som avslagits fördelar sig barnens åldrar enligt följande:

Tabell 11: Ansökningar om omsorg i hemmet på grund av särskilda skäl

Ålder	Antal avslag
1	2
2	2
3	2
4	4
5	3
6	7
7	3
8	2
9	5
10	2
11	6
12	5
13	1

Genom att utbildningsförvaltningen har ansvar för alla bedömningar för omsorg på obekväm arbetstid har en större likvärdighet uppnåtts. Det ger också förvaltningen och staden en bättre överblick över behovet av omsorg på obekväm arbetstid. Arbetssätt och processer kommer att följas upp under hösten.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola - Måluppfyllelse och resultat gymnasieskola

Studieutgångar läsåret 2016/2017

I och med läsåret 2016/2017 är samtliga reformer inom verksamhetsområdet genomförda. I år examineras för första gången elever från gymnasiesärskolan enligt ny läroplan. Nedan följer en sammanfattande förteckning:

Gymnasieskola	Dokument	Elevantal
Nationella program	Examensbevis	3 419
	Studiebevis	652
Introduktionsprogram	Gymnasieintyg	788
Gymnasiesärskola	Dokument	Elevantal
Nationella program	Gymnasiesärskolebevis	40
Individuellt program		29

För att en elev ska erhålla ett examensbevis krävs:

För samtliga nationella program	
Att eleven har genomfört (blivit betygssatt på) en utbildning omfattande 2 500 kurspoäng	
Att minst 2 250 kurspoäng är godkända	
Att gymnasiearbetet är godkänt	
För högskoleförberedande program	För yrkesprogram
Minst betyget godkänt på följande kurser; - Svenska 1 eller svenska som andraspråk 1 - Svenska 2 eller svenska som andraspråk 2 - Svenska 3 eller svenska som andraspråk 3 - Engelska 5 - Engelska 6 - Matematik 1b eller 1c	Minst betyget godkänt på följande kurser; - Svenska1 eller svenska som andraspråk 1 - Engelska 5 - Matematik 1a 400 kurspoäng inom de programgemensamma ämnena.

En elev som inte uppfyllt kraven för examensbevis får ett studiebevis.

Analysen nedan grundar sig på statistik från Sweco samt resultatrapportering från skolor. I samband med verksamhetsberättelsen kommer också Skolverkets siffror att redovisas, vilka tar hänsyn till avhopp och byte av studievägar. Samtliga resultat analyseras i verksamhetsberättelsen.

Betygsresultat totalt

Tabell 12: Betygsresultat totalt 2015 - 2017

Betygsresultat	Examensbevis			Studiebevis		
Andel elever med examens- och studiebevis, procent	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Totalt	83	82	84	17	18	16

Från läsåret 2016/2017 erhöll 84 procent av stadens elever ett examensbevis, vilket är en förbättring jämfört med föregående år. Det som antas påverka resultatet i positiv riktning är pojkarnas resultatförbättring när det gäller utfärdade examensbevis.

Av eleverna med examen från yrkesprogram erhöll 39 procent högskolebehörighet. Av samtliga utfärdade examensbevis var 87 procent från högskoleförberedande program och 13 procent från yrkesprogram.

Då kraven för examensbevis skiljer sig åt mellan högskoleförberedande program och yrkesprogram beskrivs nedan några skillnader i resultaten.

Utfärdade studiebevis inom högskoleförberedande program

Inom högskoleförberedande program har 175 (36 procent) av eleverna med utfärdade studiebevis inte fullföljt en utbildning om 2 500 gymnasiepoäng. Det tyder på att en majoritet av eleverna med studiebevis har genomfört sin utbildning men att de inte har uppnått samtliga examenskrav eller inte genomfört sitt gymnasiearbete med godkänt resultat. Utifrån examenskraven är ett icke godkänt gymnasiearbete mest frekvent, därefter följer icke godkända betyg inom kurserna svenska 3 inklusive svenska som andraspråk 3.

Utfärdade studiebevis inom yrkesprogram

Inom yrkesprogram har 72 (44 procent) av eleverna med utfärdade studiebevis inte fullföljt en utbildning om 2 500 gymnasiepoäng och 130 (80 procent) elever har inte uppnått kraven för 2 250 poäng med godkända kurser. Av de kurser som utgör krav för yrkesexamen är Matematik 1a den kurs där flest elever inte erhållit godkända betyg. Därefter följer det sammanhållna kravet på minst 400 godkända gymnasiepoäng inom blocket för programgemensamma kurser och engelska 5.

Genomsnittlig betygspoäng och andel elever med godkända kurser

Tabell 13: Genomsnittlig betygspoäng 2015 - 2017

Betygsresultat	Examensbevis		
	2015	2016	2017
Betygspoäng	15,5	15,5	15,6
Andel elever med minst E i alla kurser, procent	78	76	78

Tabell 14: Betygsfördelning i procent per betygsskala - jämförelse mellan 2016 och 2017

	2015 %	2016 %	2017 %	Differens 2016-2017
A	22,7	23,3	24,3	1,0
B	22,8	22,7	22,5	-0,2
C	26	25,5	25,0	-0,5
D	14,5	14,6	14,3	-0,3
E	12,6	12,5	12,6	0,1
F	1,3	1,4	1,3	-0,1

Betygsgenomsnittet totalt för läsåret 2016/2017 är 15,6 vilket innebär en liten ökning jämfört med 2016. I uppgifterna om betygsskalornas andelstal framgår vissa förändringar mellan de två senaste åren. Noterbart är att andelen A-betyg ökade med 1 procentenhet och att de utfärdade C-betygen sjönk med 0,5 procentenheter. I ett tvåårsperspektiv har andelen A-betyg ökat med 1,6 procentenheter och har sedan 2016 blivit den näst mest frekventa betygsssteget

efter C-betyget. Det finns inget direkt förhållande mellan hur andelstalen fördelas och den slutliga genomsnittliga betygspoängen. Alla kurser viktas in i slutresultatet och en kurs om 50 poäng väger mindre i beräkningen än en kurs om 150 poäng.

Tabell 15: Kurser med flest satta F-betyg sammanställda från examensbevis och studiebevis

Gymnasiekurs	Antal F	Andel av utfärdade kursbetyg
Religion 1	1 306	8 %
Matematik 2b	2 252	13 %
Matematik 3b	3 184	19 %
Svenska 3	4 162	5 %
Fysik 2	5 152	12 %
Engelska 7	149	6 %
Idrott 1	149	4 %
Historia 1b	132	4 %
Engelska 6	126	3 %
Matematik 4	118	9 %

Det är främst kurser från utbildningar med många elever som synliggörs, till exempel har staden många elever på naturvetenskapsprogrammet, vilket ger genomslag för kurserna Fysik 2 samt Matematik 4 i tabellen. På skolenhetsnivå beror resultaten på enhetens typ av utbildningar.

Resultatspridning

Totalt erhöi 84 procent av eleverna examensbevis.

Tabell 16: Resultatspridning – andel elever med gymnasieexamen

	Antal skolor*	Intervall för Andel elever med gymnasieexamen %
Skolor med mer än 84 procent	9	91 – 100
Skolor med mindre än 84 procent	11	61 – 83

Skolor där elevantalet minst uppgick till 10 elever ingår i sammanställningen.

Stadens gymnasieskolor uppvisar stora skillnader i sina resultat. Att jämföra betygsresultat mellan gymnasieskolor är svårt då programsammansättningen skiljer sig åt. Skolans attraktivitet och elevernas sökmönster är faktorer som också påverkar betygsresultaten. Jämfört med föregående år har differensen minskat något, skolor med de lägsta andelstalen har ökat andelen elever med examen. Något generellt mönster bakom den något minskade resultatspridningen kan inte uppvisas.

Tabell 17: Resultatspridning – program och skolenhet

	Andel elever med examensbevis	Betygspoäng	Andel elever med godkända kursbetyg
Naturvetenskap	42 – 100	14,1– 18,2	50 – 97
Samhällsvetenskap	31 – 98	13,5 – 17,7	40 – 95

Skolenheter där elevantalet minst uppgick till 10 elever ingår i sammanställningen.

Skillnader i studieresultat mellan olika skolor kan också illustreras genom att jämföra resultat från samma program. Program som kan jämföras är naturvetenskaps- och samhällsvetenskapsprogrammet eftersom de finns på många skolor och har tillräckligt stor volym. Skillnaderna kan till viss del förklaras av elevernas olika ingångsvärden avseende meritpoäng.

Resultaten i ett genusperspektiv

Tabell 18: Betygsresultat - genusperspektiv

Andel examensbevis, procent	Pojkar	Flickor	Differens
2015	79	86	7
2016	78	86	8
2017	82	86	4
Betygspoäng	Pojkar	Flickor	Differens
2015	15,2	15,8	0,6
2016	15,1	15,9	0,8
2017	15,0	16,1	1,1
Andel godkända betyg, procent	Pojkar	Flickor	Differens
2015	75	80	5
2016	73	78	5
2017	72	83	11

I årets utfall minskade differensen mellan pojkar och flickor för andel elever med examensbevis. Andelen pojkar som erhöll examen ökade medan motsvarande andel för flickorna var konstant, för pojkarnas del ökade resultatet med fyra procentenheter. Flickorna ökade sin betygspoäng med två tiondelar medan pojkarnas sjönk med en tiondels poäng. En ökad skillnad uppvisas också för måttet andel elever med godkända betyg. Måttet betyder att eleven har minst betyget E på samtliga kurser i sitt examensbevis.

Stadens skolor uppvisar också skillnader i resultat mellan skolor/skolenheter, både när det gäller utfärdade examensbevis och kön. Exempelvis står sju skolor med betygsresultat över 15,6 procent för 51 procent av samtliga examensbevis och på dessa sju skolor var 64 procent av examensbevisen erhållna av flickor.

Måluppfyllelse introduktionsprogram

Uppföljningen av introduktionsprogrammen är under utveckling, bland annat ses registreringen av elever i barn- och elevregistret över. I tabellen nedan beskrivs i korthet introduktionsprogrammen med huvudsakligt innehåll och syfte. Dessutom redovisas antal elever som har avslutat sina studier och erhållit ett gymnasieintyg.

Resultatuppföljningen är inte lika omfattande som föregående år på grund av problem med betygsammanställningen baserat på utfärdade gymnasieintyg.

Tabell 19: Måluppfyllelse introduktionsprogram

Program	Uppdrag – Mål	Antal elever
Preparandutbildning	Eleven läser in de grundskoleämnena som saknas för önskad behörighet. Mål: Övergång till nationellt program senast inom ett år	40
Programinriktat individuellt val	Eleven går integrerat med elever på nationellt yrkesprogram och läser in de grundskoleämnena (1 till 3 stycken) som saknas för behörighet Mål: Övergång till nationellt yrkesprogram	32
Yrkesintroduktion	Yrkesinriktad utbildning anpassad efter elevens behov. Elevens kompetens ska framgå i gymnasieintyget Mål: Yrkesutgång med anställningsbarhet	92
Individuellt alternativ	Utbildning anpassad efter elevens behov. Elevens kompetens ska framgå i gymnasieintyget. Mål: Yrkesutgång med anställningsbarhet/övergång till nationellt program/annat introduktionsprogram/övriga utbildningsformer	112
Språkintröduktion	Undervisning i svenska för nyanlända. Mål: Att gå vidare med utbildning	502
Totalt		788

Nedan redovisas genomströmningen av elever som påbörjar sina studier på ett introduktionsprogram och som därefter har övergång och avslut på ett nationellt program inom fyra år. Elever som påbörjat och avslutat sina studier i stadens egen regi omfattas. Elever som har gått över till andra kommuner/fristående skolor räknas inte in i resultatet.

Tabell 20: Genomströmning, elever som påbörjat studier på introduktionsprogram 2013

	Antal inskrivna 2013	Examen inom 4 år Stockholm stad	Studiebevis inom 4 år Stockholm stad
Individuellt alternativ	244	10,3 %	5,4 %
Preparandutbildning	65	12,3 %	27,7 %
Programinriktat Individuellt val	96	13,5 %	21,9 %
Språkintröduktion	630	5,4 %	2,2 %
Yrkesintroduktion	232	3,5 %	2,1 %

Att cirka 40 procent av eleverna inom preparandutbildningen och 35 procent av eleverna från programinriktat individuellt val erhåller ett examensbevis eller studiebevis från nationellt program inom 4 år, får bedömas som lågt i förhållande till mål för övergång.

För de andra tre programmen där elever har individuella mål för sin utbildning är en övergång till nationellt program inte förväntad och elever inom dessa utbildningar har individuella behov som varierar kraftigt. Här är det viktigt med individuella uppföljningar baserat på elevernas studieplan till stöd för analys av måluppfyllelse.

Måluppfyllelse gymnasiesärskola

Från och med läsåret 2016/2017 examineras gymnasiesärskoleelever för första gången enligt det nya regelverket för gymnasiesärskolan, Gys13. Elever i gymnasiesärskolan, på såväl nationella som individuella program, ska enligt Gys13 få ett gymnasiesärskolebevis. Dokumentet innehåller uppgifter om vilket program eleven följt, vilka kurser eller ämnesområden eleven läst samt kursernas omfattning i gymnasiesärskolepoäng och ämnesområdenas omfattning. Av beviset framgår också vilka betyg eleven har fått samt information om gymnasiesärskolearbetet och inriktningen på elevens arbetsplatsförlagda lärande, APL.

I år utfärdades totalt 69 gymnasiesärskolebevis från stadens skolor; de allra flesta med ett fullständigt program. Det vanligast förekommande betyget på gymnasiesärskolans nationella program är betyg C. För ämnesområden finns en spridning i antalet kurstimmar eftersom innehållet på ett individuellt program utformas utifrån varje individs behov och förutsättningar. Elever inom gymnasiesärskolan kan få möjlighet att läsa både ämnesområden och ämnen. Mycket få elever har ett bevis som visar att de har läst både ämnesområden och ämnen.

En begränsad andel utfärdade bevis innehåller en kommentar för 22 veckors genomfört arbetsplatsförlagt lärande, APL. Det är känt att organisationen av APL är en stor utmaning för gymnasiesärskolorna, på grund av svårigheter att få platser för eleverna. Vidare analys av detta tas upp i verksamhetsberättelsen.

Utvecklingsinsatser gymnasiesärskolan

Under läsåret 2016/2017 har sex stycken gymnasiesärskoleråd genomförts. Rådet har bestått av rektorerna inom gymnasiesärskolan samt personal från gymnasieavdelningen och grundskoleavdelningen. Bland annat har rådet arbetat med att stärka övergången mellan grund- och gymnasieskola. En kommunikationsplan har tagits fram. Rådet har också haft fokus på utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet. I samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, har kunskapsuppföljningen på individuella programmet utvecklats och gemensamma nyckeltal för programmen har diskuterats. Implementering sker under hösten. En arbetsgrupp som ska stödja utvecklingen håller på att ta form. På huvudmannanivå sker under hösten en storstadsträff med deltagare från Stockholm, Göteborg och Malmö som berör gemensamma nyckeltal för både nationella och individuella program. Mot bakgrund av Gys13 nu är helt genomförd ses brukarenkäten för gymnasiesärskolan över och olika lösningar utreds i dialog med stadsledningskontoret. En referensgrupp har bildats för att ge större möjlighet till fördjupning av de olika utvecklingsfrågorna.

Under läsåret 2017/2018 är gymnasiesärskolerådet vilande och arbetet fortsätter istället i de arbetsgrupper som har bildats.

Yrkesprogram

En handlingsplan har tagits fram för att aktivt kommunicera fördelar och möjligheter med att välja ett yrkesprogram samt för att höja kvaliteten på den skolförlagda utbildningen och det arbetsplatsförlagda lärandet.

Handlingsplanen innefattar bland annat kommunikation via sociala medier, överföring av aktuell information om yrkesutbildningar och relaterade yrken från gymnasieskolor och branscher till grundskolans studie- och yrkesvägledare samt utveckling av en digital plattform för att underlätta kommunikation och administration för skola, elever och handledare under det arbetsplatsförlagda lärandet. Dessutom genomförs årligen Yrkesutbildningens dag, som är en kompetensutvecklingsinsats för yrkeslärare och andra som jobbar med yrkesutbildning.

Lärlingsanställningar

I maj 2017 skrev arbetsmarknadens parter inom vård- och omsorg under ett kollektivavtal som inkluderar lärlingsanställningar i kommunal verksamhet. Ett förberedande arbete bedrivs gentemot elever och företag för att skapa lärlingsanställningar. Berörd rektor bedömer att de första anställningarna ska kunna starta senare under hösten.

Grundläggande högskolebehörighet

Det är säkerställt att alla yrkesprogram erbjuder kurser som leder till grundläggande högskolebehörighet. Sex av elva program erbjuder detta inom de ordinarie 2 500 gymnasiepoängen, resterande genom utökad kurs om 100 gymnasiepoäng.

Utvärdering av yrkesprogrammen i gymnasieskolan

Gymnasieutvärderarna påbörjade under våren en utvärdering av yrkesprogrammen i stadens kommunala skolor. Utvärderingen genomförs i två delar. Första delen består av en elevenkät och elevintervjuer. Resultatet från denna del presenteras för de deltagande skolorna i anslutning till studien. Denna del avslutas under höstterminen 2017. Det samlade resultatet från enkät och intervjuer kommer att ligga till grund för del två i utvärderingen. Målet med utvärderingen som helhet är att ytterligare fördjupa kunskaperna kring de styrkor och utmaningar som finns på yrkesprogrammen.

Nyanländas lärande

Språkutvecklande arbetssätt

Under våren 2017 genomfördes en nulägesbeskrivning på samtliga gymnasieskolor som har språkintröduktion samt ett urval av stadens grundskolor. Utifrån en analys av nulägesbeskrivningen identifierades 17 utvecklingsområden för att ge nyanlända elever en skolgång av högre och mer likvärdig kvalitet i mottagande, undervisning och bedömning. Under hösten anordnas ett seminarium och några workshoppar där samtliga enheter inom utbildningsförvaltningen bjuds in för att samarbeta kring de identifierade utvecklingsområdena, som exempelvis studiehandledning och kompetensutveckling för alla lärare i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Dessutom har seminarier och workshoppar anordnats för lärare i åk 9 som undervisar nyanlända elever i Stockholms stad. Under hösten kommer samtliga lärare som arbetar med nyanlända elever att erbjudas en serie workshoppar i det nya bedömningsstödet ”Bygga svenska” för en ökad likvärdighet i bedömning av elevernas språkutveckling.

Översyn av utbud och antagning till språkintröduktion

En organisationsöversyn av utbudet inom språkintröduktion är påbörjad. Idag anordnas språkintröduktion på 18 gymnasieskolor i Stockholms stad. De sedan tidigare identifierade framgångsfaktorerna för ökad måluppfyllelse bildar en utgångspunkt i översynen av utbudet inom språkintröduktion i Stockholms stad.

En av framgångsfaktorerna för nyanländas lärande är social delaktighet med icke nyanlända elever. I dagsläget finns tre skolenheter där eleverna på språkintrödnktion inte har någon social delaktighet med icke nyanlända elever. Översynen kommer att innefatta en analys av dessa verksamheters framtid.

Sommarskola 2017

Sommarskolan 2017 erbjöd gymnasiekurser vid Thorildsplans gymnasium samt grundskoleämnen matematik, engelska, svenska och svenska som andraspråk vid Blackebergs gymnasium.

Tabell 21: Sommarskola Thorildsplans gymnasium

Antal kurselever	Antal kurselever efter 2 veckor	Antal kurselever som har fullföljt	Andel godkända kursbetyg, av elever inskrivna efter två veckor
804	459	404	60 %

Totalt påbörjade 421 elever studierna i juni och av dessa slutförde 316 sina studier. Av anmälan och genomförande framgår att elever anmäler sig på fler kurser än vad de sedan genomför. Avbrotten per kurs är högre än antalet elever som avbryter sommarskolan totalt. I syfte att minska antalet elever som avbryter sina kurser kommer skolorna att utvärdera verksamheten för att få underlag för ett utvecklingsarbete kring rutiner, organisation och stöd till elever.

Blackebergs gymnasium erbjöd sommarskola, främst för nyanlända ungdomar i gymnasieålder med kort tid i Sverige, men även till grundskoleelever som saknade godkända betyg i matematik, engelska eller svenska som andraspråk.

Tabell 22: Sommarskola Blackebergs gymnasium

Antal anmälda elever	Antal efter 2 veckor	Antal elever som genomfört med minst 75 % närvaro	Antal godkända betyg för elever som har fullföljt och läst ämnen
1 200	980 (21% flickor)	536	Ma 55, SvA 39, Eng 33, Totalt 127

Under årets sommarskola utökade skolan sina elevstödsresurser i form av kurator på heltid och fler elevassistenter.

Elevhälsoarbete gymnasieskola

Samtliga gymnasieskolors rektorer och elevhälsoteam har genomfört seminarieriet ”Elevhälsoteam i förebyggande och hälsofrämjande arbete”. Parallellt med seminarieriet avslutades den riktade utbildningen till samtliga speciallärare, specialpedagoger och rektorer. Båda satsningarna har genomförts i samarbete med specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM.

Rektorer och elevhälsoteam har tillsammans tagit fram ett gemensamt uppdrag för elevhälsoteamets arbete på den egna skolan, med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser och med utgångspunkt i ”Kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet”. Varje skola har efter seminarieriet fortsatt att utveckla sitt elevhälsoarbete utifrån sina elevers behov och utmaningar.

Elevhälsans arbete följs kontinuerligt upp i det systematiska kvalitetsarbetet. Skolorna har fått i uppdrag att ta fram en uppdaterad elevhälsoplan för läsåret 2017/2018 som kommer att följas upp i resultatdialogerna hösten 2017, som sker mellan gymnasiechef och gymnasie-direktör samt mellan rektor och gymnasiechef. I planen framgår bland annat på vilket sätt elevhälsan arbetar med att stärka och utveckla det förebyggande och hälsofrämjande arbetet samt hur skolenheterna samarbetar med andra myndigheter, som socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Tre elevhälsoteam på gymnasieskolan har under våren, på rektors uppdrag, fått stöd i sitt utvecklingsarbete, handledning och föreläsningar genom enheten för professionsstöd. Under läsåret 2017/2018 kommer förvaltningen att utveckla arbetet med den psykologiska insatsen inom elevhälsoarbetet.

Verksamhetsstöd

Verksamhetsstöd är avsett att ge ersättning, utöver skolpeng, för insatser till elever som har mycket omfattande behov av särskilt stöd. Bedömningsgrunderna för ansökan om verksamhetsstöd för läsåret 2017/2018 har reviderats. Ansökan om verksamhetsstöd för läsåret 2017/2018 sker främst för grupp av elever istället för enskilda elever. Revideringen syftar till att stödja skolans arbete med förebyggande insatser på grupp- och organisationsnivå.

Placeringar – Statens institutionsstyrelse, SiS

En kartläggning av den interna processen avseende elever placerade på Statens institutionsstyrelsens särskilda ungdomshem har genomförts under våren. Ett behov kvarstår av att få en helhetsbild av hur handläggningen går till för SiS-placerade elever, såväl internt som i samverkan med stadsdelsförvaltningar. Detta arbete kommer att fortsätta under hösten.

Slutlig antagning till gymnasieskolan och gymnasiesärskolan samt vissa uppgifter som avser augusti

Sökande och antagna från Stockholms stad:

I dagsläget (mitten av augusti) har 9 482 personer folkbokförda i Stockholms stad sökt till gymnasieskolan. Det är 172 fler än i augusti 2016. Antal sökande från Stockholm som i augusti inte var behöriga till det nationella program de sökt i första hand var 564, vilket är en ökning med 90 jämfört med 2016.

*Tabell 23: Fördelning av **förstahandsvalen i juni** för sökande (oavsett behörighet och oavsett sökt program) folkbokförda i Stockholms stad*

År	2015		2016		2017	
Kommunal skola Sthlm	3 915	44,5%	3 799	41,8%	3 723	40,4%
Annan kommun	1 558	17,7%	1 606	17,7%	1 585	17,2%
Fristående gymnasieskola	3 333	37,8%	3 685	40,5%	3 914	42,4%
	8 806		9 090		9 222	

Det totala antalet stockholmare som sökte har ökat med 132 jämfört med 2016. Jämfört med 2016 har andelen stockholmare som i första hand söker kommunal skola i Stockholm minskat medan andelen som söker till en fristående skola i första hand har ökat. Andelen som söker till annan kommun är oförändrad.

Tabell 24: Fördelning av **det slutliga antagningsresultatet i juni** för sökande (oavsett behörighet och oavsett sökt program) folkbokförda i Stockholms stad

År	2015		2016		2017	
Kommunal skola Sthlm	3 571	43,9%	3 379	41,7%	3 667	43,6%
Annan kommun	1 145	14,1%	1 132	14,0%	1 091	13%
Fristående gymnasieskola	3 415	42,0%	3 596	44,3%	3 649	43,4%
	8 131		8 107		8 407	

Det totala antalet stockholmare som antogs ökade med knappt 300 jämfört med 2016. Andelen som antogs in i den egna kommunen ökade medan andelen som antogs till fristående skola och till annan kommun minskade.

Av de sökande från Stockholms stad som sökt ett nationellt program i första hand har 83 procent sökt ett högskoleförberedande program (inklusive IB) medan 17 procent sökt ett yrkesprogram. 2016 sökte 83,3 procent ett högskoleförberedande program i första hand och 16,8 procent sökte ett yrkesprogram.

Av samtliga stockholmare som antogs slutligt på nationella program (oavsett huvudman) blev 64,9 procent antagna på sitt förstahandsval, såväl program och inriktning som skola (att jämföra med 2016 års resultat 62,1 procent).

Introduktionsprogram

I mitten av augusti var totalt 1 098 stockholmare antagna till IM: 661 i den egna kommunen, 41 i annan kommun samt 396 vid fristående skola. Av de 1 098 är cirka en tredjedel antagna till språkin introduktion (och de flesta av dem vid stadens egna skolor).

Till språkin introduktion i stadens skolor är dessutom 236 asylsökande ungdomar med adress i Stockholm antagna. 25 asylsökande med adress i staden är antagna till introduktionsprogram vid fristående skola. I de 1 098 ingår inte de asylsökande ovan. I augusti 2016 var 650 asylsökande ungdomar antagna till stadens gymnasieskolor.

Utan plats

Cirka 750 sökande från Stockholms stad saknade gymnasieplats efter den slutliga antagningen i juni. Samma tid 2016 gällde detta 1 050 sökande. Under sommarens reservantagning kunde ytterligare sökande erbjudas plats genom att samtliga högskoleförberedande program, exklusive det estetiska programmet, på samtliga kommunala skolor ökade antalet platser från 32 till 33 elever per klass. Cirka 360 stockholmare saknade gymnasieplats vid skolstart. Vid skolstart 2016 var motsvarande siffra cirka 500. Av de 360 är cirka 60 behöriga till nationellt program och har val i länet. De 300 elever som saknade gymnasieplats fick en kallelse till Skolslussen för att få hjälp och stöd att söka gymnasieskola under de första veckorna i

augusti. Majoriteten av eleverna var obehöriga till nationellt program och sökte introduktionsprogram. De flesta elever som kom till Skolslussen i augusti sökte språkintröduktion på någon av stadens skolor.

Sökande och antagna till kommunala skolor i Stockholms stad:

5 011 elever var antagna till nationellt program vid någon av stadens skolor vid den slutliga antagningen i juni, en ökning med 587 elever jämfört med samma tid 2016. 874 elever var antagna till introduktionsprogram vid stadens skolor vilket var 84 fler än samma tid 2016.

Nationella program

Av de antagna till nationella program vid stadens skolor var 67,8 procent antagna på sitt förstahandsval vilket är samma andel som 2016. Av de antagna till nationella program vid stadens skolor var 1 930 (38,5 procent) från någon annan kommun, vilket är en ökning med 242 jämfört med förra året.

Antalet lediga platser på nationella program i Stockholms stads kommunala skolor vid den slutliga antagningen var 105 (samma tid 2016: 72). I mitten av augusti finns 28 vakanta platser på högskoleförberedande program varav 17 i grupper med specialpedagogisk profil. Det är samma antal vakanta platser totalt som i augusti 2016. På yrkesprogrammen finns totalt 69 vakanta platser (2016: 54). Flest vakanser finns på VVS- och fastighetsprogrammet (19) samt restaurang- och livsmedelsprogrammet kök och servering (15).

23 asylsökande ungdomar är antagna till nationellt program i staden.

Hörselanpassning

Vid årets antagning antogs nio elever, en ökning med fyra elever jämfört med 2016. En sökande antogs till naturvetenskapsprogrammet, fyra till samhällsvetenskapsprogrammet, en till vård- och omsorgsprogrammet samt två till språkintröduktion vid Kungsholmens västra gymnasium. En antogs till teknikprogrammet vid Thorildsplans gymnasium.

Specialpedagogisk profil

Sedan tidigare erbjuds samhällsvetenskapsprogrammet med specialpedagogisk profil vid ESS-gymnasiet. Här finns 48 platser med 39 antagna varav 14 från annan kommun. I år erbjuder Stockholm även specialpedagogisk profil inom AST på nationella program. Inom naturvetenskaps-, samhällsvetenskaps- och teknikprogrammen erbjuds totalt 30 platser. Det finns inga vakanta platser i gruppen inom teknikprogrammet medan de övriga två grupperna har fyra vakanser vardera. Av de 22 antagna kommer fem från annan kommun.

Intröduktionsprogram

På intröduktionsprogrammen (IM) vid stadens skolor fanns totalt 1 330 platser i årskurs 1, varav 814 inom språkintröduktion. 2016 fanns 1 718 platser varav 1 162 inom språkintröduktion. Av de 874 elever som nu i mitten av augusti antagits till IM vid stadens skolor kommer 28 från annan kommun. (Stockholmare prioriteras vid antagningen till alla stadens

IM.) Vid samma tid 2016 var 1 230 ungdomar antagna. Den största förändringen är att antalet antagna till språkintröduktion minskat från 1 025 till 550.

Till språkintröduktion har i dagsläget 219 asylsökande ungdomar med adress i Stockholm antagits. 2016 antogs 650 asylsökande ungdomar och 2015 antogs 135.

De platser som erbjuds vid Liljeholmens gymnasium ingår inte i siffrorna ovan.

Fjärde tekniskt år

Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år med profil design och produktutveckling startar vid Bromma gymnasium. Det finns 15 antagna varav 9 från staden. Fjärde tekniskt år som planerades vid Thorildsplans gymnasium startar inte på grund av för få sökande. Skolverket beviljar statsbidrag för denna utbildning.

Gymnasiesärskola

Till gymnasiesärskolan i Stockholms stad antogs 68 elever i juni varav 57 på sitt förstahandsval. Till de nationella programmen har 46 antagits medan 22 har antagits till det individuella programmet. 20 av de antagna eleverna kommer från någon annan kommun.

Vid skolstarten förra året fanns 75 antagna till stadens gymnasiesärskola, i augusti i år 65. Det finns fortfarande några sökande där beslutet om tillhörighet till målgruppen för gymnasieskolan inte är klart.

Av de sökande från Stockholms stad har 10 antagits i någon annan kommuns gymnasiesärskola medan 37 antagits vid en fristående skola. 2016 var det 12 respektive 37 antagna.

Skolinspektionens tillsyn - nuläge

Skolinspektionen genomförde under 2016 regelbunden tillsyn av 14 gymnasie- och gymnasiesärskolor samt av huvudmannens arbete. Alla inspekterade skolenheter, utom en, fick förelägganden om åtgärder på grund av brister. Samtliga skolor har redovisat vilka åtgärder de har vidtagit med anledning av den kritik de fått. I februari gjorde Skolinspektionen om tillsynen av Thorildsplans gymnasium, mot bakgrund av de organisationsförändringar som gjordes på skolan alldeles efter de första tillsynsbesöken. I augusti redovisade skolan vilka åtgärder som gjorts för att avhjälpa den brist som uppmärksammades vid inspektionen. En brist som uppmärksammades på de flesta skolor var att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete inte innefattade psykologiska insatser.

Skolinspektionen har också följt upp hur det går för de elever som flyttades till Bromma gymnasium, Kungsholmens västra gymnasium och S:t Eriks gymnasium när Ross Tensta gymnasium avvecklade de nationella programmen. Skolinspektionen har funnit att dessa gymnasieskolor uppfyller kraven i författningarna inom de områden som granskats.

Skolinspektionens beslut innefattade brister inom två områden: förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna och utveckling av utbildningen vid skolenheterna. Stockholms stad redovisade i februari 2017 vilka åtgärder som vidtagits för att avhjälpa påtalade brister. Skolinspektionen beslutade i maj att dessa åtgärder var tillräckliga och ärendet avslutades.

Skolinspektionen har även genomfört två kvalitetsgranskningar i Stockholms stads gymnasieskolor under 2016. En granskning gällde introduktionsprogrammet språkinträdning på Kungsholmens västra gymnasium där man fann vissa brister. Huvudmannen och skolan har lämnat en delredovisning och en slutredovisning om vilka åtgärder som vidtagits med anledning av kritiken. Den andra granskningen gällde stadens sjukhusundervisning där en skolenhet på ESS-gymnasiet är ansvarig. Även här fann Skolinspektionen vissa brister. Huvudmannen och skolan redovisade i juni vilka åtgärder som vidtagits med anledning av bristerna och Skolinspektionen har frågat efter fler uppgifter.

Elevutbyte för ett sammanhållet Stockholm

Stadens gymnasieskolor har haft utbyte med varandra för att främja gemenskap mellan elever på olika program. Möten för elever från olika skolor i staden har initierats och nätverk har startats. Olika skolors elevkårer har deltagit i Upptakt 17 som är ett evenemang anordnat av Sveriges elevkårer där syftet är att stärka elevkårsandan och samarbetet mellan elevkårer. Under Upptakt 17 får deltagarna ta del av föreläsningar om allt från bildning, psykisk ohälsa och hur man anordnar evenemang. Ett annat exempel är att elevföreningar leder förmiddagsaktiviteter med olika aktuella teman för samtliga elever på respektive skola. ”Gränslöst skapande” är namnet på ett elevinitierat projekt som ska genomföras under läsåret 2017/2018. Syftet är att elever vid olika gymnasieskolor och program i staden, med speciellt fokus på språkinträdelselever, ska få möjlighet att skapa tillsammans i en konstdel, en skrivardel och en musikdel. Det kommer att avslutas med en utställning och en föreställning.

Digitalisering för lärande – programmering med mera

Införandet av Skolplattformen pågår. Projektet leds från stadsledningskontoret med stöd från personal på utbildningsförvaltningen. De administrativa delarna av Skolplattformen, barn- och elevregister, frånvaro- och närvaroregistrering samt schema har levererats och används av stadens grund- och gymnasieskolor. Informationsträffar och utbildningar har genomförts och genomförs resten av året. Arbete med att anpassa barn- och elevregistret för språkcentrums verksamhet pågår.

Barn- och elevregistret kommer att driftsättas i förskolan i december. Under våren har ett stort arbete lagts ner för att förtydliga förskolans krav och funktionaliteter och under hösten kommer tester och utbildningar att genomföras inför införandet. Stadsdelsförvaltningarna håller på och bygger upp organisationer för införandet av GSIT 2.0, startsidan, pedagogiska verktyg och frånvaro/närvaro i förskolan.

Samtliga rektorer genomför kompetensutveckling i digitalisering för att säkerställa goda beställningar och stärka förmågan att leda digitaliseringsarbetet. Flera stadsdelsförvaltningar planerar att genomföra en liknande utbildning för sina förskolechefer.

För att arbeta mot en digitaliserad och tidsenlig skola som effektivt stödjer elevernas lärande kommer en kompetensutvecklingsplan för digitalisering i undervisningen i grundskolan och grundsärskolan att tas fram. Arbetet, som kommer att pågå under flera år, utgår från de förändringar som skett i läroplanerna och som rör digitalisering. Arbetet bygger på tillgänglig forskning och internationella jämförelser.

Projektet 1:1 2016 är avslutat och en handlingsplan för digitalisering av lärande i gymnasieskolan är beslutad i gymnasieledningen. Handlingsplanen syftar till att ge tydlig inriktning mot fortsatt utveckling när projektet från hösten övergått i förvaltning och genomförs i linjeorganisation. Handlingsplanen ska vara ett stöd för gymnasiechefer att styra och följa upp varje skolenhet och för rektor att följa upp arbetslag och lärare på sin skola.

En rad olika utbildningar och insatser genomförs för de olika skolformerna för att stärka digitaliseringen i förskola, grund- och gymnasieskola, genom förvaltningens stödverksamheter, bland annat FoU, IKT och Mediateket.

Utveckling av pedagogiska verktyg för kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar ska utgå från användarnas krav och behov. Programbanken utvecklas kontinuerligt, program för elever i behov av särskilt stöd prioriteras.

Arbetet med att öka kompetensen om programmering bland lärare, fritidshemspersonal, barn och elever pågår. De aktiviteter som genomförs är följande:

- Lärare och personal deltar i två alternativa utbildningsinsatser i programmering som ges kontinuerligt och tills vidare
- Kvantitativa och kvalitativa kartläggningar är genomförda i syfte att generera kunskap om omfattningen av programmering i skolorna, vad som kännetecknar programmeringsundervisningen i Stockholms skolor samt att samla in goda exempel och erfarenheter om programmering
- Ett specifikt utbildningspaket riktat mot fritidshemsverksamheten är utvecklat och har implementerats under vårterminen 2017.
- Internt finansierad lärardriven forskning kring programmering pågår, samverkan med lärosäten kring lärardrivna forskningsprojekt kring programmering pågår
- Stadshushacket har genomförts i syfte att skapa intresse för programmering
- Lärarnätverk i programmering har etablerats
- Erfarenheter och goda exempel kommuniceras i förvaltningens kommunikationskanaler
- Roboteket, materialsatser kopplade till kompetensutveckling för grundskolan har tagits fram

Läromedelspolicy

Med bakgrund av teknikutvecklingen och ett ökande antal aktörer finns ett ökat behov en läromedelspolicy som alla nivåer i staden – övergripande förvaltningsnivå, skolformsnivå, enhetsnivå, lärare/lärlärlagsnivå – kan ta stöd av. En läromedelspolicy ska ge vägledning till skolor i valet av läromedel. Den ska också fungera som stöd för andra nivåer i stadens externa kommunikation. Policyn grundas i ett kunskapsunderlag baserat på en kartläggning och en behovsanalys. Behovet av vägledning i frågor kring bland annat upphandling, licenser och personuppgiftslagstiftning ska också beaktas.

Arbetet med en läromedelspolicy har påbörjats, en uppdragsbeskrivning är beslutad och en arbetsgrupp har bildats. Uppdraget ska enligt plan avslutas under 2017.

Mått- och mätmetoder för skolornas inre kvalitetsarbete

Utbildningsförvaltningen har av kommunfullmäktige fått i uppdrag att ta fram mått och mätmetoder för skolornas inre kvalitets- och utvecklingsarbete. Syftet med arbetet är att skapa bättre förutsättningar för förvaltningen att utvärdera skolornas förmåga att genomföra ett gott systematiskt kvalitetsarbete och deras förmåga att framgångsrikt genomföra utvecklingsarbete som leder till förbättrat lärande och därmed förbättrade resultat för eleverna.

En arbetsgrupp på utbildningsförvaltningen har under våren arbetat med uppdraget och det kommer att slutredovisas under hösten 2017.

Kommunikation med och insyn i fristående skolor

Förvaltningen har under vårterminen 2017 gjort insynsbesök i 15 fristående grundskolor. Under besöken har samtalen kretsat kring följande områden:

- Skolans organisation/förutsättningar, elevunderlag, lokalförsörjning, utemiljö och lärarbehörighet
- Skolans arbete med undervisning och lärande/resultat
- Skolans arbete med stöd för lärande/elevhälsa
- Skolans arbete med normer och värden
- Skolans kvalitetsarbete
- Skolans fritidshem
- Skolans externa samarbete/samverkan – erfarenheter och intresse

Flera av de skolor förvaltningen besökt har varit nystartade, flyttat in i nya lokaler eller genomgått andra stora förändringar. Tillgången på fungerande skollokaler i staden är fortsatt mycket begränsad vilket ofta medför omfattande researcharbeten och i slutändan mer eller mindre provisoriska lösningar för en del av dessa skolor. Den största utmaningen i sammanhanget är oftast att hitta en idrottshall inom rimligt avstånd från skolan. Även förutsättningarna för att skapa fungerande skolgårdar kan vara svåra. Flera av de nyligen startade eller nyinflyttade verksamheterna har relativt goda förutsättningar att på sikt organisera utmanande och spännande skolgårdar.

När det gäller bibliotek skiljer sig kvalitet och ambitioner mycket mellan skolorna. Flera av skolorna har också svagheter när det gäller lokaler och utrustning för vissa praktiskt-estetiska ämnen främst slöjd, bild och NO-laborationer.

Tillgången på legitimerade och behöriga lärare varierar stort från skola till skola. Generellt är bristen störst på lärare i praktiskt-estetiska ämnen. På flera skolor är andelen högskoleutbildade pedagoger relativt hög men vissa lärare undervisar inte i ämnen de har behörighet i. Skolorna har ofta en plan för hur behörigheten ska öka.

Hur elevernas resultat ska förbättras är på de allra flesta skolor ett prioriterat område. Skolornas utmaningar i arbetet med resultaten varierar beroende på faktorer som exempelvis lärarbehörighet, lärarkompetens och elevunderlag.

De flesta besökta skolor beskriver en ambitiös och väl fungerande fritidshemsverksamhet. De allra flesta skolor har dock stora svårigheter att rekrytera lärare med behörighet för fritidshem eller fritidspedagoger.

Skolornas behov av elevhälsopersonal skiljer sig delvis åt i förhållande till bland annat socioekonomiska faktorer.

Förvaltningen har under våren genomfört två informationsmöten för fristående skolor, ett för grundskolor och ett för gymnasieskolor. Fyra informationsmöten för fristående skolor har genomförts som gällt tilläggsbelopp. Branschrådet för grundskola med representanter för den kommunala och fristående verksamheten har genomfört två möten under våren.

Tilläggsbelopp/verksamhetsstöd **Grundskola, förskoleklass och fritidshem**

Under januari - juli 2017 har cirka 1 600 ansökningar om tilläggsbelopp från fristående skolor och motsvarande verksamhetsstöd från kommunala skolor kommit in till förvaltningen. Av dem har ungefär 1 200 hunnit bedömas. Cirka 65 procent av dem, ungefär 780 stycken, har beviljats. Drygt hälften av medlen går till elever i egen regi inklusive centrala undervisningsgrupper med särskild inriktning, CSI, och knappt hälften till fristående skolor, varav huvuddelen till så kallade resursskolor.

Fristående gymnasieskolor och kommunala gymnasieskolor i övriga kommuner

Antalet ansökningar under det första halvåret 2017 är 83 stycken, varav huvuddelen har beviljats. Därtill har 8 ansökningar om extra ersättning för elever med omfattande behov av särskilt stöd på introduktionsprogram kommit in, varav hälften har beviljats.

Utbildningsnämndens indikatorer och aktiviteter

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
— ♀ Andel elever som vid höstterminsslut i åk 1 har uppnått grundläggande taluppfattning inom matematik	Utfall i VB							2017
— ♀ Andel elever som vid höstterminsslut i åk 1 kan läsa bekanta meningar i korta, elevnära texter genom att använda ljudningsstrategi och helordsläsning på ett delvis fungerande sätt	Utfall i VB							2017
♦ ♀ Andel elever i åk 9 som uppnått målen i alla ämnen	78,3 %	74,4 5	82,8 %	74,4 %		80 %		2017
♦ ♀ Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i åk 3	94 %	93 %	94 %	94 %		95 %		2017
♦ ♀ Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i åk 3	92 %	90 %	94 %	94 %		95 %		2017
♦ ♀ Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i matematik i åk 6	93 %	92 %	94 %	94 %		96 %		2017
♦ ♀ Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i åk 6	94 %	92 %	97 %	95 %		97 %		2017
♦ ♀ Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i matematik i åk 9	89 %	89 %	88 %	94 %		95 %		2017
♦ ♀ Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i svenska i åk 9	94 %	92 %	96 %	95 %		96 %		2017
— Andel elever som dagligen deltar i en styrd rörelseaktivitet	Utfall i VB							2017
♦ ♀ Andel elever, av samtliga elever i åk 9, som är behöriga till nationella program*	84,8 %	81,0 %	89,3 %	82,4 %		89 %		2017
● ♀ Meritvärde i årskurs 9	241,5 Poäng	225,7 Poäng	260,1 Poäng	239,4 Poäng		240 Poäng		2017
♦ ♀ Andel gymnasieelever med examensbevis, oavsett studielängd	84 %	82 %	86 %			85 %		2017
♦ ♀ Andel gymnasieelever med minst betyg E i samtliga kurser i examensbevisen	78 %	72 %	83 %	76 %		80 %		2017

* Under rubriken 1.1 finns kommunfullmäktiges indikator Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund. Dessa två indikatorer bör ses som en helhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
▶ En fördjupad analys av fördelningen av det socioekonomiska tilläggsbeloppet ska genomföras.	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En översyn av gymnasiesärskolans organisation ska genomföras	2017-01-01	2017-12-31	
Ett utökat samarbete med stadsdelsnämnderna och ideella organisationer för att komplettera skolans verksamhet efter undervisningstidens slut ska initieras av utbildningsförvaltningen.	2017-01-01	2017-12-31	
Fortsatt utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet inom introduktionsprogrammen och gymnasiesärskolan	2017-01-01	2017-12-31	
Fortsätta utveckla naturskolans verksamhet och utreda etablering av nya naturskolor	2017-01-01	2017-12-31	
Ge stöd till skolor genom central tillgång till genuspedagoger och normkritisk kompetens	2017-01-01	2017-12-31	
Ge stöd till skolor i arbetet med ekologiskt hållbar utveckling respektive lärande för hållbar utveckling	2017-01-01	2017-12-31	
Goda exempel på hur skolor lokalt utvecklar arbetsmetoder som syftar till att så många som möjligt ska garanteras en god utbildning på en skola nära hemmet ska spridas.	2017-01-01	2017-12-31	
Kartläggningen av avhoppet med syfte att ta fram förslag på åtgärder fortsätter	2013-01-01	2017-12-31	
Kompetensutveckling gällande digitalisering för rektorer	2017-01-01	2017-12-31	
Måluppfyllelsen för elever med funktionsnedsättningar följs upp	2012-01-01	2017-12-31	
Redovisa grundskolesituationen för vart och ett av stadsdelsnämndsområdena som ett bidrag till att öka de kommunala skolornas medverkan till utvecklingen av attraktiva och hållbara lokalsamhällen i hela Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	
Studiehandledning på modersmålet med hjälp av fjärrundervisning ska utvecklas	2016-01-01	2017-12-31	
Säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns att tillgå för elever som är i behov av detta	2014-01-01	2017-12-31	
Säkerställa att placerade barn får sin utbildning i en kommunal eller fristående skola med tillstånd från Skolinspektionen	2017-01-01	2017-12-31	
Säkerställa tillgänglighet på webben för elever, vårdnadshavare och pedagoger med funktionsnedsättningar	2012-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska arbeta vidare med att stärka och utveckla skolornas förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete	2014-01-01	2017-12-31	
Ytterligare insatser för att alla sexåringar deltar i förskoleklassens verksamhet ska genomföras.	2017-01-01	2017-12-31	
Översyn av utbudet inom, och antagning till, introduktionsprogrammen språkintröskning och individuellt alternativ	2016-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

1.1.2 Alla elever har en god lärmiljö

Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Alla elever känner sig trygga i skolan. Skolan erbjuder en god lärmiljö där bemötande och stöd ger eleverna förutsättningar att fokusera på utbildning och arbetsuppgifter. Det finns tydliga och kända rutiner på skolan för hur man ska hantera olika situationer, exempelvis frånvaro och olika former av kränkningar. Medvetenheten om den fysiska miljöns betydelse för en trygg och kunskapsstödande arbetsmiljö är hög. Skolan har god samverkan med vårdnadshavare samt socialtjänst, polis och andra relevanta aktörer.

Brukarundersökning i Stockholms kommunala grundskolor 2017

Brukarundersökning inom grundskolan har genomförts under våren 2017. I syfte att öka svarsfrekvens från vårdnadshavare sändes vykort ut med inloggningsuppgifter som gjorde det möjligt att besvara enkäten via webben. Som tidigare erbjöds även postal enkät att besvara. I brukarundersökningen sammanfattas flera frågor inom ett område till ett index. Nedan presenteras dessa resultat.

Trygghet och trivsel

Det är värt att notera att för indexet trygghet och trivsel tillkom, för elever i årskurs 2, en fråga och för elever i årskurs 5 och 8 två frågor 2016. Det innebär att inga uppgifter redovisas för 2015 eftersom de frågor som ingår i indexen skiljer sig åt mellan 2015 och 2016-2017.

I enkäten ställs fem frågor om trygghet och trivsel till elever i årskurs 2. Till elever i årskurs 5 och 8 ställs sex frågor, sammanfattade i indexet trygghet och trivsel. I indexet tabell 1 ingår påståendena:

- Jag trivs i skolan
- Jag känner mig trygg i skolan
- Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna
- Vi har en bra stämning på skolan
- Jag vet på skolan jag kan prata med om någon har varit elak mot någon elev.
- De vuxna på skolan reagerar om någon är eller har varit elak mot en elev (inte för elev i årskurs 2)

Tabell 25: (andel positiva svar)

Index trygghet och trivsel	2015	2016	2017
Elev i årskurs 2	-	84	85
Elev i årskurs 5	-	78	76
Elev i årskurs 8	-	70	70
Vårdnadshavare med barn i förskoleklass	80	80	83
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	74	76	77

Frågor som används som indikatorer

Lugn och ro

Påståendet *Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna* ingår i frågebatteriet Trygghet och trivsel med genomgående lägst resultat av de fyra påståendena. I år uppgav lite färre än tre av fyra elever i årskurs 2 att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna. Tre av fem elever i årskurs 5 tycker att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna och lite fler än hälften av eleverna i årskurs 8 anser att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna.

Tabell 26: (andel positiva svar)

Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Elev åk 2	64	65	62	66	74	72
Elev åk 5	63	63	57	59	64	65
Elev åk 8	45	52	46	48	53	55
Vårdnadshavare med barn i förskoleklass	70	64	62	65	65	70
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	55	53	53	50	55	58

Om resultaten ses över tid är årets resultat för elever i årskurs 5 och 8 det högsta mätvärdet på sex år och det är värt att notera en uppgång för dessa årskurser.

Årets resultat för eleverna i årskurs 2 ligger fortsatt betydligt högre sett över tid, trots att årets resultat visar på en nedgång om två procentenheter. Även om årets resultat innebär en nedgång i jämförelse med föregående år bör det nämnas att föregående års resultat var särskilt högt, sett till tidigare år. Mellan 2015 och 2016 ökade andelen elever som var positiva till påståendet med 8 procentenheter.

Även när vårdnadshavare med barn i årskurs 2 har besvarat enkäten uppges de i högre utsträckning än tidigare att de upplever att deras barn kan arbeta i lugn och ro på lektionerna. Resultat för vårdnadshavare med barn i förskoleklass är också det högsta sedan 2012.

Jag känner mig trygg i skolan

I årets brukarundersökning anger 87 procent av eleverna i årskurs 2 att de känner sig trygga i skolan, 84 procent av eleverna i årskurs 5 uppges att de känner sig trygga i skolan och 84 procent av eleverna i årskurs 8 känner sig trygga i skolan. Inledningsvis bör det nämnas att resultaten genomgående fortsatt ligger högt för samtliga årskurser, även om det finns variation mellan årskurser.

Tabell 27: (andel positiva svar)

Jag känner mig trygg i skolan	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Elev åk 2	90	90	89	89	88	87
Elev åk 5	88	88	86	85	86	84
Elev åk 8	83	87	82	82	82	84
Vårdnadshavare med barn i förskoleklass	85	85	83	84	85	86
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	83	85	84	84	84	83

Resultatet på frågan *Jag känner mig trygg i skolan* har för elever i årskurs 2 och 5 gått ner med en respektive två procentenheter i år. Även om resultaten för årskurs 2 och 5 inte har minskat mer än tre respektive fyra procentenheter på en femårsperiod kan det vara tal om en svag nedåtgående trend. Resultatet för elever i årskurs 8 har istället gått upp med två procentenheter, vilket är första ökningen sedan 2014 även om inga långtgående slutsatser ska dras av en ökning på två procentenheter under ett år.

Resultaten för vårdnadshavare med barn i årskurs 2 har gått ner med en procentenhet sedan föregående år, trots första nedgången sedan 2014 får resultaten anses ligga stabilt över tid. När vårdnadshavare med barn i förskoleklass svarar, har 86 procent uppgett att deras barn känner sig trygga i skolan, vilket är en liten ökning i jämförelse med föregående år och det högsta värdet på fem år.

Jämförelse utifrån socioekonomiskt index

För att undersöka förhållandet mellan olika svarsalternativ när eleverna svarar, har andel positiva svar brutits ned enligt principen om fasta gränser där skolorna är uppdelade i tre grupper utifrån socioekonomiskt index⁹. Indelningen sker utifrån ett index för det aktuella året.

Tidigare har index enligt följande använts: 1) Skolor med lägre index än 40, 2) skolor med index mellan 40-200 och 3) skolor med index över 200. Då det med årets index innebar att antalet skolor i grupp 1 var för få, har indexet justerats upp med 10 för att få någorlunda jämförbara grupper. Därför ser indelningen av grupper, som används nedan, istället ut som följer: 1) Skolor med lägre index än 50, 2) skolor med index mellan 50-200 och 3) skolor med index över 200. Det kan vara värt att notera att spridningen inom de olika grupperna är relativt stor.

I tabellen (nr 4) nedan är andelen positiva svar i genomsnitt redovisade. Notera att resultaten inte är viktade utifrån antalet elever i respektive grupp, det medför att skolor med ett fåtal elever räknas på samma sätt som en skola med ett betydligt större antal elever. Det är också viktigt att komma ihåg att spridningen mellan skolor inom grupperna är stor. Detta blir därför främst en beskrivning av skillnader mellan skolor och hur mönstret ser ut över tid.

På de frågor som är gemensamma för eleverna i årskurs 2, 5 och 8 är det framförallt några av frågorna inom området trygghet och trivsel där de lite större skillnaderna finns varför dessa redovisas.

I skolor med högt socioekonomiskt index uppger elever i årskurs 2, 5 och 8 i betydligt lägre utsträckning att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna, än i skolor med lågt socioekonomiskt index, om vi tittar på årets resultat. För elever i samtliga årskurser är den här skillnaden också synlig över tid, även om skillnaderna för elever i årskurs 2 under 2015 inte var särskilt stor.

---

⁹ Socioekonomiskt index: Ju högre index desto sämre socioekonomiska förutsättningar

Tabell 28: Brukarundersökningsresultat för påståendet Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna 2015-2017 efter en fast uppdelning utifrån skolans socioekonomiska index (tre grupper), genomsnitt av andel positiva svar per grupp (ovägt medelvärde)

			2015	2016	2017
Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	åk 2	Skolor med <50 i index	67	75	75
	åk 2	Skolor med 50-200 i index	65	73	70
	åk 2	Skolor med >200 i index	67	69	65
	åk 5	Skolor med <50 i index	61	69	68
	åk 5	Skolor med 50-200 i index	59	59	60
	åk 5	Skolor med >200 i index	55	60	60
	åk 8	Skolor med <50 i index	51	60	58
	åk 8	Skolor med 50-200 i index	46	49	55
	åk 8	Skolor med >200 i index	44	43	52
Jag känner mig trygg i skolan	åk 2	Skolor med <50 i index	91	91	90
	åk 2	Skolor med 50-200 i index	90	87	86
	åk 2	Skolor med >200 i index	86	84	81
	åk 5	Skolor med <50 i index	87	89	86
	åk 5	Skolor med 50-200 i index	85	84	82
	åk 5	Skolor med >200 i index	80	79	80
	åk 8	Skolor med <50 i index	82	86	87
	åk 8	Skolor med 50-200 i index	80	80	83
	åk 8	Skolor med >200 i index	83	78	80
Vi har bra stämning på skolan	åk 2	Skolor med <50 i index	87	86	87
	åk 2	Skolor med 50-200 i index	85	85	84
	åk 2	Skolor med >200 i index	85	81	79
	åk 5	Skolor med <50 i index	81	81	78
	åk 5	Skolor med 50-200 i index	76	70	72
	åk 5	Skolor med >200 i index	68	70	67
	åk 8	Skolor med <50 i index	68	76	76
	åk 8	Skolor med 50-200 i index	60	66	68
	åk 8	Skolor med >200 i index	61	62	65
Jag trivs i skolan	åk 2	Skolor med <50 i index	92	91	92
	åk 2	Skolor med 50-200 i index	88	88	87
	åk 2	Skolor med >200 i index	86	85	81
	åk 5	Skolor med <50 i index	86	87	82
	åk 5	Skolor med 50-200 i index	83	82	81
	åk 5	Skolor med >200 i index	80	80	80
	åk 8	Skolor med <50 i index	78	81	82
	åk 8	Skolor med 50-200 i index	77	78	79
	åk 8	Skolor med >200 i index	79	75	80

*Notera att gränsen för grupp 1 och 2 tidigare gick vid 40 i index. Anledningen till den har förändrats beror på att det med den indelningen blivit för få skolor i grupp 1 i år.

På skolor med högt socioekonomiskt index uppger eleverna att de känner sig mindre trygga. För årets resultat är skillnaderna särskilt stora. Om vi tittar över tid ser det ut som att skillnaden blir större mellan skolor, när eleverna i årskurs 2 får svara. För eleverna i årskurs 5 är skillnaderna ungefär lika stora under de här tre åren.

På skolor där eleverna i årskurs 8 svarat varierar det lite mer, 2015 var det inte så stora skillnader mellan grupperna av skolor, medan det föregående år och i år är betydligt större skillnader.

Motsvarande mönster, som för frågan *jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna*, finns för frågan *Vi har en bra stämning på skolan*. På skolor med högt socioekonomiskt index svarar eleverna genomgående i betydligt lägre utsträckning att det är bra stämning på skolan än elever på skolor med lågt socioekonomiskt index.

Frågan *Jag trivs i skolan* visar däremot, på skolor där elever i årskurs 8 har svarat, inte på några stora skillnader på skolor med högt socioekonomiskt index i jämförelse med skolor med lägre socioekonomiskt index. Däremot är skillnaderna betydligt större för elever i årskurs 2 där skillnaden över tid har ökat. För elever i årskurs 5 varierar skillnaderna över tid, från att ha varit stora till att bli betydligt mindre med årets resultat.

Trygghet och studiero - gymnasieskolan

För att stödja rektorerna i deras arbete kring att öka trygghet och studiero i stadens gymnasieskolor, och för att öka huvudmannens möjlighet att följa upp detta arbete, har förvaltningen tagit fram nya rutiner för rektorers anmälan till huvudman om kränkande behandling. Hittills har det kommit in 20 anmälningar till huvudmannen. Frågan om hur de nya rutinerna har fungerat har tagits upp i resultatdialogerna under våren. Flera skolor har fortfarande inte anmält att det skett kränkningar på skolan och det är oklart vad det beror på. Hur de nya rutinerna har fungerat ska utvärderas och analyseras i samband med verksamhetsberättelsen.

Under det första halvåret 2017 har tio elever stängts av från sin utbildning. De flesta eleverna stängdes av en kortare tid, en till högst två veckor. Utbildningsnämnden stängde av två elever från den 14 februari och resten av terminen.

Vid resultatdialogerna har även skolornas likabehandlingsplaner efterfrågats. Arbetet med främjande och förebyggande åtgärder behöver till viss del uppdateras utifrån de nya reglerna i diskrimineringslagen. Under våren har förvaltningen tagit fram underlag som stöd till rektorer med anledning av förändringar i diskrimineringslagen, som innebär nya krav på aktiva åtgärder mot diskriminering på skolorna. Möten har bokats in med rektorerna under hösten för att de ska få information om de nya reglerna och stöd i arbetet.

Frånvaro

Från och med föregående läsår har gymnasieskolans frånvarouppgifter samlats i ett gemensamt verksamhetssystem, vilket gjort det möjligt att redovisa registreringsgrad. Registreringsgrad är redovisad närvaro/frånvaro per elev i förhållande till planerad lektion. Detta ger förutsättningar för att utveckla analyser och förbättra redovisningen av den totala frånvaron.

Tabell 29: Frånvaro i gymnasieskolan 2015 – 2017

Anmälld frånvaro %			Ej anmälld frånvaro %			Total frånvaro %			Registreringsgrad	
2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2016	2017
9	9,6	9,9	5	4,9	4,9	14	14,5	14,8	89,5	87,3

Den totala frånvaron för läsåret uppgick till 14,8 procent, vilket är en liten ökning jämfört med föregående år om 0,3 procentenheter. Den sammanlagda ej anmälda frånvaron uppgick till 4,9 procent, oförändrat jämfört med 2016.

Registreringsgraden är 87,3 procent totalt, en minskning med 2,2 procentenheter mellan de två senaste läsåren. En försämring av registreringsgraden skedde inom samtliga årskurser och i störst omfattning i årskurs 3. Den genomsnittliga registreringsgraden behöver beläggas ytterligare i verksamheten till stöd för utveckling.

Tabell 30: Frånvaro per årskurs/genus/utbildning

Årskurs	Total frånvaro	Icke anmäld frånvaro	Registreringsgrad
Årskurs 1	13,8	5,2	88,0
Årskurs 2	14,5	4,1	88,3
Årskurs 3	16,8	5,3	85,1
Genus			
Pojkar	15,5	6,0	87,2
Flickor	14,1	3,7	87,5
Utbildning			
Högskoleförberedande program	12,5	2,8	88,7
Yrkesprogram	19,2	6,3	85,7
Introduktionsprogram	21,7	13,1	84,5

När frånvarouppgifterna fördelas mellan årskurser, kön och program uppvisas några skillnader. Pojkar har högre frånvaro än flickor, skillnaden är som störst för ej anmäld frånvaro. Frånvaron är som lägst i årskurs 1 för att därefter öka till årskurs 3. Det är stor skillnad i frånvaro mellan de högskoleförberedande programmen och stadens introduktionsprogram. Introduktionsprogrammen uppvisar högre frånvaro.

Registreringsgraden minskar med stigande årskurs, störst är skillnaden mellan årskurs 2 och årskurs 3.

Gymnasieelevernas upplevda trygghet och studiero analyseras nedan under mål 1.1.3 i samband med övriga frågeområden från brukarenkäten.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
♀ Andel elever F-klass nöjda med - Jag känner mig trygg i skolan	86 %	86 %	87 %	85 %		90 %		2017
♀ Andel elever åk 2 nöjda med - Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna.	72 %	71 %	73 %	74 %		75 %		2017
♀ Andel elever åk 2 nöjda med - Jag känner mig trygg i skolan	87 %	88 %	87 %	88 %		90 %		2017
♀ Andel elever åk 5 nöjda med - Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	65 %	64 %	64 %	64 %		85 %		2017
♀ Andel elever åk 5 nöjda med -	84 %	86 %	83 %	86 %		90 %		2017

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Jag känner mig trygg i skolan								
♀ Andel elever åk 8 nöjda med - Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	55 %	59 %	51 %	53 %		55 %		2017
♀ Total frånvaro i grundskolan	8,3 %	8,4 %	8,3 %			5 %		2017
♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Det är arbetsro på mina lektioner	58 %	60 %	57 %	58 %		62 %		2017
♀ Total frånvaro i gymnasieskolan	14,8 %	15,5 %	14,1%	14,5 %		13 %		2017

Nämndmål:

1.1.3 Alla elever har inflytande över, förståelse för och tar ansvar för sitt eget lärande utifrån sina förutsättningar

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Med ökad ålder ökar elevers delaktighet i planering och uppföljning. Eleverna får genom detta en god kännedom om sin prestationsförmåga i förhållande till målen, vilket leder till att eleverna utvecklar en positiv attityd till lärande och ser sin egen ansträngning som betydelsefull. Arbetet för att eleverna ska förstå progressionen i lärandet synliggörs i lärandemiljön genom exempelvis kontinuerlig feedback från lärarna och andra bedömningsunderlag.

Grundskola - elevernas inflytande

I brukarundersökningen ställs frågor om elevinflytande. Följande påstående bedöms:

- Lärarna lyssnar på mig och tar hänsyn till vad jag tycker. Till vårdnadshavare med barn i förskoleklass och i årskurs 2 är påståendet: Lärarna lyssnar till och bryr sig om vad jag och mitt barn tycker.
- Jag är nöjd med det inflytande som jag har över mitt skolarbete (frågan utelämnad för elev i årskurs 2)
- I utvecklingssamtalen pratar vi om vad jag gör bra och vad jag behöver förbättra
För elev årskurs 2: på utvecklingssamtalet (samtalet jag har med min lärare och mina föräldrar) går det bra att prata om hur jag utvecklas och lär mig
- Utvecklingssamtalen genomförs på ett sätt som jag förstår

Tabell 31: (andel positiva svar)

Index Inflytande	2015	2016	2017
Elev i årskurs 2	92	90	91
Elev i årskurs 5	88	87	87
Elev i årskurs 8	70	71	73
Vårdnadshavare med barn i förskoleklass	80	81	82
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	80	81	81

Överlag är det små förändringar mot tidigare år. Resultaten är genomgående höga när eleverna i årskurs 2 svarar. Det är inte tal om några stora skillnader under de tre åren, utan någon procentenhets skillnad.

Även om resultaten från brukarundersökningen när det gäller elever i årskurs 8 är betydligt lägre än när eleverna i årskurs 5 får svara, är det ändå värt att notera en positiv förändring över tid. Årets sammanfattande resultat för inflytande visar en liten förbättring (uppgång med en procentenhet) för vårdnadshavare med barn i förskoleklass och elever i årskurs 2. För elever i årskurs 8 visar resultaten en positiv förändring med två procentenheter.

Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena

Under året har förvaltningen fört diskussioner om indikatorns utformning och att kunskapskraven ibland kan vara svåra att förstå för eleverna. Genom de elevledda utvecklingssamtal som fler skolor genomför är målet att eleverna ska få större inflytande och förståelse för sin kunskapsutveckling. Många skolor har fortsatt utveckla att undervisningen ska vara förutsägbar, tydliggöra var elev befinner sig kunskapsmässigt och hur eleven ska utvecklas vidare för att öka elevers inflytande.

Tabell 32: (andel positiva svar)

Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Elev åk 2		-	-	-	-	-
Elev åk 5	80	85	74	74	73	74
Elev åk 8	58	66	55	49	53	55
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	77	78	73	71	71	70

När eleverna i årskurs 5 svara uppger 74 procent att de vet vad de behöver för att kunna nå målen (tabell 6). Resultatet ligger stabilt sedan 2014, men med en mindre nedgång 2016. Resultatet för eleverna i årskurs 8 är mer svårtolkat över tid. Sedan 2012 har resultaten både ökat, minskat och ökat igen.

I år uppgav 70 procent av vårdnadshavare med barn i årskurs 2 att de vet vad deras barn behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena, vilket är något lägre än föregående år.

Resultat från gymnasieskolans brukarenkät

Tabell 33: Resultatutveckling – förändring jämfört med föregående år totalt

Positiv riktning	Oförändrad riktning	Negativ riktning
11	3	8

Totalt sett finns det en positiv tendens i resultaten från brukarenkäten. Fler svar förändrades i positiv riktning än i negativ. Frågeområden med mer positiva svar berör undervisningen samt elevernas delaktighet och inflytande.

Exempel på områden där svaren försämrats jämfört med 2016 är elevernas uppfattning om trygghet och stämningen på skolan samt uppfattning om hur skolorna förbereder eleverna inför kommande arbetsliv och fortsatta studier.

Över tid är det relativt små förändringar i andelen positiva svar, med två undantag. Det finns en nedåtgående trend i att eleverna kan rekommendera sin skola till andra elever och elevernas uppfattning om sin arbetsro på lektionerna.

Två av fem indikatorer utvecklades positivt mellan 2016 och 2017 medan två hölls oförändrade och 3 försämrades. Totalt sett uppnåddes inga årsmål.

Tabell 34: Andel positiva svar, totalt

Påståenden - Andelen positiva svar	2014	2015	2016	2017	Årsmål
Trygghet och arbetsro					
Jag känner mig trygg på min skola	91	89	90	88	95
Det är arbetsro på mina lektioner	55	54	58	58	60
Undervisning och lärande					
Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	64	62	62	61	70
Mina lärare informerar mig under kursens gång om hur jag ligger till	53	51	53	55	60
Inflytande					
Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	42	41	39	41	50
Rekommendationer					
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	76	79	76	76	--
Jag kan rekommendera min skola till andra elever	72	72	69	66	--

Trygghet och arbetsro

Påståendet ”Jag känner mig trygg på min skola” försämrades totalt sett med två procentenheter i jämförelse med år 2016.

Tabell 35: Skolornas utveckling mellan år 2016 och 2017:

Förbättrat	Oförändrat	Försämrat	Ej jämförbara
6	5	10	2

Tio skolor uppvisar ett försämrat resultat. Några av skolorna är inte jämförbara då de har genomgått förändringar, bland annat beroende på att nya elevkategorier tagits emot på skolan.

Det går inte att säga att den upplevda tryggheten har försämrats då flera av de skolor som uppvisar ett försämrat resultat totalt sett, har relativt höga resultat på vissa påståenden.

Den organisationsförändring som genomfördes på Ross Tensta gymnasium, som innebar att elever från nationella program övergick till tre andra skolor, kan ha haft viss påverkan på resultatet på de enheter som berördes. Det går inte att avgöra om det är de befintliga eller nya eleverna som står för det försämrade resultatet på mottagande skolor. Man kan inte se något samband mellan organisationsförändringen och resultatet för påståendet om upplevd arbetsro.

Tabell 36: Könsskillnader i resultat

Påståenden - Andelen positiva svar	Pojkar	Flickor
<i>Trygghet och arbetsro</i>		
Jag känner mig trygg på min skola	89	88
Det är arbetsro på mina lektioner	59	57
<i>Undervisning och lärande</i>		
Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	64	59
Mina lärare informerar mig under kursens gång om hur jag ligger till	59	51
<i>Inflytande</i>		
Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna.	45	38
<i>Rekommendationer</i>		
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	73	79
Jag kan rekommendera min skola till andra elever	65	68

I flera av brukarenkätens påståenden är pojkar mer positiva än flickor. I uppfattningen om arbetsro och de undervisningsanknutna påståendena som berör formativ bedömning och elevinflytande är det relativt stora skillnader i genus. För frågan om trygghet syns inga differenser i resultat totalt sett. Flickorna är något mer benägna att rekommendera sin skola och utbildning än pojkar.

När resultaten från brukarenkäten analyseras är det angeläget att belysa de stora skillnader som återfinns i resultaten inom en skola och mellan skolor. Många skolenheter har elever från flera olika program, både nationella program och introduktionsprogram. Detta ger stora utmaningar pedagogiskt och denna komplexitet bidrar till stora skillnader i brukarenkätens resultat inom samma skola och skolenhet.

Tabellen nedan illustrerar resultatskillnader på klassnivå inom samhällsvetenskapsprogrammet. Det finns en viss risk med att redovisa resultat på klassnivå då flertalet mycket lokala aspekter kan påverka resultatet. Inom en klass kan det i tid för enkätbesvarandet vara någon enstaka händelse som påverkar elevernas svar, någon konflikt som påverkar eller att det förs pågående diskussioner om schemaläggning och provtillfällen. Därför ska man på det här stadiet vara försiktig med slutsatser, men det är ett användbart sätt att redovisa de resultatskillnader som uppvisas i en brukarenkät. Det ger rektorerna en startpunkt för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Elevernas upplevda trygghet uppvisar den lägsta resultatskillnaden medan uppfattningen om att rekommendera skola och elevernas uppfattning om möjligheten att påverka hur de arbetar på lektionerna den största.

Tabell 37: Spridning i svar (andel nöjda) på ett urval frågor i brukarundersökningen, på klassnivå inom samhällsvetenskapsprogrammet. Resultatskillnader kan uppvisas både inom samma enhet som mellan olika enheter.

Resultatspridning på klassnivå inom Samhällsvetenskapsprogrammet, positiva svar	Lägst	Högst
Trygghet och arbetsro		
Jag känner mig trygg på min skola	69	100
Det är arbetsro på mina lektioner	13	96
Undervisning		
Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	30	86
Mina lärare informerar mig under kursens gång om hur jag ligger till	15	86
Inflytande och delaktighet		
Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	4	79
Rekommendationer		
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	29	97
Jag kan rekommendera min skola till andra elever	6	93

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
♀ Andel vårdnadshavare F-klass nöjda med - Jag och mitt barn vet vad mitt barn behöver för att lära och utvecklas	77 %	77 %	78 %	76 %		80 %		2017
♀ Andel vårdnadshavare åk 2 nöjda med - Jag och mitt barn vet vad mitt barn behöver för att lära och utvecklas	70 %	70 %	71 %	71 %		83 %		2017
♀ Andel elever åk 5 nöjda med - Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena	74 %	74 %	74 %	73 %		85 %		2017
♀ Andel elever åk 8 nöjda med - Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena	55 %	60 %	51 %	53 %		70 %		2017
♀ Andel vårdnadshavare fritidshem nöjda med – det inflytande mitt barn har över fritidshemmets aktiviteter	72 %	72 %	73 %	72 %		80 %		2017
♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Hur deras lärare informerar om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	61 %	64 %	59 %	62 %		65 %		2017
♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Hur deras lärare under kursens gång informerar om hur man ligger till	55 %	60 %	51 %	53 %		60 %		2017
♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	41 %	45 %	39 %	39 %		50 %		2017

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls helt

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	

Läs om samverkan med socialtjänsten under mål 1.1.1.

Nämndmål:

Utöka samarbetet med socialtjänsten för tidiga sociala insatser

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Utökat samarbetet med socialtjänsten kring elever med omfattande frånvaro i syfte att öka skolnärvaron och på sikt även måluppfyllelsen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utifrån pågående pilotprojekt för samverkan mellan skola och socialtjänst (PPSS) ska en modell för permanent etablering tas fram	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)				100 %		100 %	100 %	2017

Stadens nya incidentrapporteringssystem, som infördes vid årsskiftet, används nu av skolorna med motsvarande omfattning som tidigare. Nya utbildningar i systematiskt brandskyddsarbete har planerats och uppföljning av skolornas säkerhetsarbete pågår fortlöpande. Första stegen i det årliga arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser har genomförts.

Den handlingsplan mot våldsbejakande extremism, som togs fram till tertialrapport 1 har reviderats utifrån synpunkter från stadsledningskontoret, se bilaga 5. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden fastställer handlingsplanen. Under hösten är fokus på medvetandegörande och kompetenshöjande insatser.

It- och informationssäkerhet

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med utbildningar, informationsklassificeringar, risk-analyser och säkerhetsgranskningar för att säkerställa en hög it- och informationssäkerhet.

Nämndmål:

Skolan är säker och trygg

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Organisationen av förebyggande säkerhetsarbete och krishantering är sådan att frågorna kan hanteras så nära berörda som möjligt och att effekterna av inträffade händelser minimeras. Säkerhetsarbetet ingår som en naturlig del i den ordinarie verksamheten med ständiga förbättringsåtgärder och leder till säkerhet och trygghet för elever och medarbetare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Grundskoleavdelningens geografiska indelning ska ses över i syfte att förstärka de synergieffekter som uppstår genom samverkan mellan skolor som representerar hela spektrumet av socioekonomiska grundförutsättningar.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Under 2017 fortgår arbetet med att öka föreningslivets tillgång till stadens befintliga skol-idrottssalar, både genom att öka antalet bokningsbara salar och genom att öka uthyrningstiden i de salar som hyrs ut. Flera kortlås har installerats under våren, men antalet bokade timmar har under våren endast ökat marginellt. De kortlås som har installerats under våren förväntas ge effekt på antalet bokade timmar under hösten.

Skolersättningen har setts över tillsammans med idrottsförvaltningen och kulturförvaltningen. För att skolorna ska få en rimlig ersättning för sina merkostnader vid uthyrning samt ökat incitament att hyra ut behövs en höjd ersättning till skolorna vid uthyrning till så kallade nolltaxeföreningar som inte betalar någon avgift för att få hyra lokaler i stadens anläggningar. Ersättningen till skolorna vid uthyrning till nolltaxeföreningar lämnas istället från idrottsnämnden. Ett gemensamt förslag för höjd skolersättning från idrottsnämnden till skolorna finns som gäller skolidrottssalar för att bidra till ökad uthyrning av dessa. Ersättning till skolorna för uthyrning av idrottssal med kodlås till nolltaxeföreningar föreslås öka till 100 kr per timme. Ersättning till skolorna för uthyrning av idrottssal utan kodlås till nolltaxeföreningar föreslås öka till 200 kr per timme. Om skolan inte har vaktmästare på plats under uthyrningen ersätts skolan endast med 100 kr per timme. Kontroller kan komma att göras av idrottsnämnden. De nya ersättningsnivåerna föreslås gälla retroaktivt för hela 2017.

Då verksamheten som uthyrningen avser inte är skolverksamhet utan föreningslivets verksamhet (idrotts-, kultur- eller annan föreningsverksamhet), bör ersättningen liksom i dag ges från idrottsnämnden eller kulturnämnden, vilket innebär att ingen anslagsreglering bör göras mellan utbildningsnämnden och idrottsnämnden eller utbildningsnämnden och kulturnämnden.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Antal bokade timmar i skol-idrottshallar utanför skoltid				78 847			88000	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utbildningsnämnden ska i samråd med idrottsnämnden och SISAB tillgängliggöra minst fem av de befintliga skolidrottshallarna samt tillgängliggöra samtliga nybyggda fullstora skolidrottshallar för idrottslivet via idrottsnämndens bokningssystem (	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska tillsammans med idrottsnämnden och kulturnämnden utreda och implementera formen för ersättning till skolor för kultur- och idrottsföreningars verksamhet i skollokaler, den så kallade skolkostnadsersättningen	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Skolgårdsytor och idrottslokaler görs tillgängliga för alla stockholmare

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Fler stockholmare har tillgång till fler ytor för rörelse och motion

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls delvis

Arbetet med kultur i skolan har utgått från Stockholms stads program för barn- och ungdomskultur "Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga". Resultaten från brukarundersökningen kring andelen elever i åk 5 och 8 som uppger att de är nöjda med de kulturupplevelser de tar del av i skolan har sjunkit något, främst i årskurs 8 där enbart hälften anger att de är nöjda. Orsakerna till detta kan främst analyseras på skolnivå för att dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Förvaltningen beviljades 11 mnkr för Skapande skola från Kulturrådet 2016. Samtliga kommunala grundskolor har ansökt om att få del av bidraget och alla har beviljats medel för att arbeta med Skapande skola under läsåret 2016/2017. Webbplatsen Kulan kvalitetssäkrar utbudet av professionella kulturaktörer för skolorna. Skapande skola har under åren lett till att skolorna i högre grad kopplar skolans ämnesmål och övergripande mål till sitt kulturarbete.

Genom insatsen ges fler elever möjlighet att nå målen och fördjupad kunskap kan ges inom olika områden. Skolorna kan förankra teori i praktik och utveckla fler arbetssätt att använda sig av i undervisningen. De största utvecklingsområdena har varit inom svenska och matematik men det har även bedrivits ett stort värdegrundsarbete med hjälp av kulturarbetet.

”Barn och böcker” för åk F-6, med tävlingen ”En bok i världen”, syftar till att främja skolornas läs- och språkutvecklande arbete och ge elever möjlighet att läsa litteratur från olika delar av världen. En ökning har skett i antal deltagande klasser/grupper i tävlingen och ett utökat lån från Cirkulationsbiblioteket har skett. Utvärderingen har visat att skolorna är mycket nöjda med ”Barn och böcker” och att det har blivit en viktig del i deras undervisning att nå alla elever för läsning.

Kommunfullmäktige beslutade om en skolbiblioteksplan i maj. Information om denna har därefter gått ut till stadens rektorer och skolbibliotekspersonal och ytterligare informationsinsatser följer under höstterminen. Förvaltningen kommer att genom Mediateket ge särskild kompetensutveckling för skolbibliotekspersonal och stöd i att implementera planen.

Nämndmål:

Eleverna upplever och deltar i kulturlivet

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Alla elever får ta del av professionella kulturupplevelser. Kultur, estetiska lärprocesser och eget kreativt skapande är en integrerad del i lärandet.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsm ål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
◆ ♀ Andel elever i åk 5 nöjda med - Jag är nöjd med de kulturupplevelser som jag får ta del av i skolan (t.ex. författarbesök, teater, konserter och museibesök).	74 %	72 %	75 %	75 %		76 %		2017
◆ ♀ Andel elever i åk 8 nöjda med - Jag är nöjd med de kulturupplevelser som jag får ta del av i skolan (t.ex. författarbesök, teater, konserter och museibesök).	50 %	52 %	49 %	54 %		55 %		2017
◆ ♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Jag är nöjd med de kulturupplevelser som jag får ta del av i skolan (t.ex. författarbesök, teater, konserter och museibesök).	51 %	52 %	51 %	51 %		60 %		2017

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppnå angivna mål.

Förvaltningen medverkar vid stadens livsmedelsupphandling. Sortimentet ska möjliggöra att verksamheterna når målet för ekologiska livsmedel. En matmässa arrangeras där avtalade producenter och grossister av livsmedel visar sitt sortiment. Syftet med mässan är att öka kunskapen om stadens avtalade livsmedelssortiment. Flera av förvaltningens enheter behöver se över åtgärder för att nå det ökade målet för ekologiska livsmedel.

Under våren hölls en konferens för skolmåltidspersonal, som behandlade såväl egenkontroll som mat och hälsa. Utbildnings- och informationsinsatser för måltidspersonal är planerade för höstterminen, exempelvis utbildningar i allergikost och egenkontroll.

Ett stödmaterial om sund inomhusmiljö i stadens skolor görs tillgängligt under hösten 2017.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

 Uppfylls helt

Merparten av utbildningsnämndens verksamhet bedrivs i fastigheter ägda av SISAB. Åtgärder för förbättrad energihushållning genomförs, som energieffektivisering av elvärme, belysning, motordrift med mera. SISAB prognostiserar i tertialrapport 2 att energianvändningen i jämförelse med föregående år kommer att minska med cirka 1,6 procent.

Nämndmål:

Skolan bidrar till en hållbar livsmiljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Det finns strategier för energihushållning, kosthållning och hållbar utveckling. Detta vävs även in i undervisningen för att synliggöra betydelsen av det personliga ansvaret för vår gemensamma livsmiljö och hälsa.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Utbildningsförvaltningen har, tillsammans med socialförvaltningen och ett urval stadsdelsförvaltningar, handlat upp transporter av mat i söderort respektive innerstaden. Nya ramavtal har tecknats från och med augusti respektive september 2018. Kraven i upphandlingarna omfattar bland annat miljökrav på fordon, däck samt drivmedel utifrån stadens riktlinjer. I takt

med att allt fler skolor använder de nya ramavtalen kommer miljökraven att följas i allt högre utsträckning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

I utbildningsnämndens funktionsprogram för skollokaler är utemiljö en av funktionsgrupperna. I projekt används systemet Byggvarubedömningen som säkerställer att bra material används och att Stockholms stads miljöprogram avseende byggprodukter följs. Myndighetskrav och stadens egna krav i form av policys och program ska följas.

Nämndmål:

Skolan bidrar till en hållbar livsmiljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Det finns strategier för energihushållning, kosthållning och hållbar utveckling. Detta vävs även in i undervisningen för att synliggöra betydelsen av det personliga ansvaret för vår gemensamma livsmiljö och hälsa.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utbildningsnämndens arbete med skolgårdsutveckling sker med utgångspunkt i miljöprogrammets mål om biologisk mångfald och grönska	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Stockholm Vatten och Avfall har genomfört ett projekt för ökad avfallssortering där de erbjudit alla skolor hjälp för matavfallshantering och sopsortering, och de har genomfört en inventering av hur många skolor som idag saknar separat matavfallssortering. Det handlar om ett femtiotal skolor. Ett utbyte till matavfallskärl kommer att ske successivt hos dessa.

Vid varje nybyggnation eller större ombyggnation av skolkök installeras avfallskvarnar för att underlätta insamling av matavfall. Ett femtiotal kök berörs av större pågående eller planerade byggprojekt och förutsätts få avfallskvarnar i samband med ombyggnation. En plan för att installera avfallskvarnar i befintliga kök där större ombyggnation inte pågår eller planeras har utarbetats och som preliminärt omfattar cirka sju till tio kök.

Nämndmål:

Skolan bidrar till en hållbar livsmiljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Det finns strategier för energihushållning, kosthållning och hållbar utveckling. Detta vävs även in i undervisningen för att synliggöra betydelsen av det personliga ansvaret för vår gemensamma livsmiljö och hälsa.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Enheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling				86 Sorterat		75 Sorterar		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förebygga uppkomsten av avfall och öka insamlingen av matavfall	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

 Uppfylls helt

Förvaltningen medverkar vid stadens livsmedelsupphandling. Sortimentet som kommer att ingå i denna ska möjliggöra att verksamheterna når målet för ekologiska livsmedel. Flera av förvaltningens enheter behöver se över åtgärder för att nå det ökade målet för ekologiska livsmedel. Andelen ekologiska livsmedel uppgår hittills under 2017 till omkring 35 procent.

Systemet för egenkontroll har reviderats under första halvåret 2017. Under våren hölls bland annat en konferens för skolmåltidspersonal, som behandlade såväl egenkontroll som mat och hälsa. Utbildnings- och informationsinsatser för måltidspersonal är planerade för höstterminen. Utbildningar i allergikost och egenkontroll är exempel på planerad fortbildning.

En matmässa arrangeras där avtalade producenter och grossister av livsmedel visar sitt sortiment. Syftet med mässan är att öka kunskapen om stadens avtalade livsmedelssortiment.

Under året ska skolorna rapportera in sina kemikalier i stadens system Chemsoft. Det ska ge en god överblick över vilka kemikalier som används inom förvaltningen. Systemet ska användas för att skapa kemikalieförteckningar, hålla reda på säkerhetsdatablad, identifiera miljö- och hälsoskadliga kemikalier och kemiska produkter som på sikt ska fasas ut från förvaltningens verksamheter. Under året görs också ett avgränsat försök att pröva metoder för kemikaliefri lokalvård vid ett par skolor.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel				33,42		40 %	40%	2017

Nämndmål:

Skolan bidrar till en hållbar livsmiljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Det finns strategier för energihushållning, kosthållning och hållbar utveckling. Detta vävs även in i undervisningen för att synliggöra betydelsen av det personliga ansvaret för vår gemensamma livsmiljö och hälsa.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Förvaltningen har under året arbetat med att ta fram ett stödmaterial om sund inomhusmiljö i stadens skolor. Dokumentet är tänkt att vara långsiktigt användbart för såväl skolverksamheten som SISAB och central förvaltning. Materialet färdigställs, kvalitetskontrolleras och görs tillgängligt för skolorna under hösten 2017.

Nämndmål:

Inomhusmiljön i Stockholms skolor är sund

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Kraven för sund inomhusmiljö följs i alla delar i stadens skolor

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppnå målen.

Nämndens prognos per augusti visar ett överskott mot budget om 20 mnkr efter resultatfonder. Ökade barn- och elevantal innebär en prestationsrelaterad ökning av budgeten med total 568,6 mnkr, jämfört med kommunfullmäktiges budget.

För enheter som prognostiserar underskott pågår arbete med åtgärder för att komma i ekonomisk balans.

Nämnden beräknar att de totala investeringsutgifterna för 2017 kommer att uppgå till 110 mnkr, vilket innebär ett underskott mot budget om 10,0 mnkr.

Utbildningsförvaltningen bidrar till att stärka Stockholm som världsledande kunskapsregion genom samverkan med lärosäten, myndigheter och andra externa aktörer. Förvaltningen har intensifierat arbetet med att skapa platser för sommarjobb och har tillhandahållit 287 platser, nästan är en fördubbling jämfört med föregående år.

Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen samarbetar kring frågor om unga som varken arbetar eller studerar, unga nyanlända, yrkesutbildningar, stadsdelsförvaltningarnas lokala utvecklingsprogram och det kommunala aktivitetsansvaret. Förvaltningarna har tillsammans utarbetat en handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.

Projektet Stockholms ungdomar studerar eller arbetar, SUSA, har varit igång med deltagare sedan juni 2016. Den första avstämningsrapporten kommer under oktober 2017 och kommer att redogöra för resultat, framgångsfaktorer och lärdomar.

Under 2017 har förvaltningen samlat arbetet med tillfälliga lokaler i form av paviljonger i ett särskilt samordningsprojekt för bättre planering och ökad samordning med exempelvis SISAB och stadsbyggnadskontoret.

Inom ramen för arbetet med att fastställa grundskolors kapacitet genomförs under hösten en genomgång av F-6-skolor för att bedöma förutsättningarna för utökning till F-9.

Utbildningsförvaltningen samverkar med stadsdelsförvaltningar kring nyetablering av skola och förskola i framförallt stadsutvecklingsområden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

 Uppfylls helt

Samarbete med universitet och högskolor

Utbildningsförvaltningen är fortsatt drivande i den regionala plattformen Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS) vars syfte är att initiera, stödja och sprida ämnesdidaktisk lärar-driven forskning. Här finns ett utvidgat vetenskapligt råd med professorer från Stockholms universitet som stöd för verksamheten, och varje ämnesområde har vetenskapliga ledare och forskarutbildade lärare för de lärardrivna forskningsprojekten. Ytterligare fem lärare har antagits för forskarstudier på Stockholms universitet och som koordinators för projekten i STLS.

Samarbetet (projektet I USE IT och forskarstuderande lärare) med Institutionen för data- och systemvetenskap vid Stockholms universitet har fördjupats och diskussioner pågår kring en regional plattform för samarbeten mellan huvudmän och akademi kring undervisning och digitalisering.

Inom projektet Programmering Stockholm pågår en rad mindre forskningssamarbeten med bland annat KTH och Vetenskapens hus och det planerade forskningsprojektet som koordineras av Ifous med vetenskaplig ledning från Institutionen för data- och systemvetenskap är under uppstart. Programmeringskommissionen med representanter för akademi, näringsliv och skola har konsoliderat sitt arbete under året. Stadshushacket för 400 femteklassare genomfördes i mars i Blå Hallen i samarbete med frivilligorganisationer.

Inom det prioriterade området elevhälsa, har ett forskningsprojekt med fokus på prestation, betyg och hälsa inletts på några stockholmsskolor.

Inom litteracitetssatsningen Läslyftet har en forskningsinsats startat, ledd av forskare från Linköpings och Örebro universitet som en del av en större utvärderingsinsats.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasieutbildning 						86 %	86%	2017

Nämndmål:

Alla elever har kontakt med högskolor, branscher, näringsliv och andra aktörer

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla elever ska under sin utbildning ha kontakter med högskola, branscher eller näringsliv utifrån utbildningens innehåll och mål. Eleverna ska därigenom ges möjlighet till kunskap, inspiration och underlag inför framtida studier och yrkesval.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Gymnasieskolorna ska i tertiärrapport 2 redovisa samarbeten/kontakter med högskolor, branscher, näringsliv och andra aktörer	2016-01-01	2017-12-31	

Gymnasieskolors samarbeten ställs samman till verksamhetsberättelsen.

Nämndmål:

Utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att stärka och utveckla samverkan med lärosäten och andra externa aktörer

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Utbildningsförvaltningen bidrar till att stärka Stockholm som världsledande kunskapsregion genom att utveckla samverkan med lärosäten, myndigheter och andra externa aktörer såväl regionalt som nationellt och ge både elever och lärare möjlighet till olika former av samarbeten

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen samarbetar kring frågor om unga som varken arbetar eller studerar, unga nyanlända, yrkesutbildningar, stadsdelsförvaltningsarnas lokala utvecklingsprogram och det kommunala aktivitetsansvaret.

Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen har tillsammans utarbetat en handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret. Handlingsplanen beskriver hur staden ska arbeta med det kommunala uppföljningsansvaret utifrån Skolverkets allmänna råd. Samarbeten sker löpande genom regelbundna styrgruppsmöten, samverkansforum, workshoppar och gemensamma informationsinsatser.

SUSA – ett projekt inom Europeiska socialfonden (ESF)

Projektet Stockholms ungdomar studerar eller arbetar, SUSA, har varit igång med deltagare sedan juni 2016. Den första avstämningsrapporten kommer under oktober 2017 och kommer att redogöra för resultat, framgångsfaktorer och lärdomar.

SUSA har tre delprojekt vilka alla har genomförts enligt planerat. SUSA Sommar har under sommaren 2017 genomfört sin insats för andra året. SUSA på ESS har under läsåret 2016/2017 genomfört en nioveckors insats med tre grupper. SUSA Grund har ett pågående arbete med sina första deltagare fram till 30 september 2017 för att lotsa sina deltagare in i gymnasieskolan.

SUSA:s deltagare är generellt nöjda med insatserna och stödet har hjälpt dem att komma vidare. Av förra årets deltagare i SUSA Sommar och i de tre grupperna som har avslutats på ESS, har samtliga deltagare haft en sysselsättning efter insatsens slut och de allra flesta, 90 procent, har fortsatt studera. Inom SUSA Grund har samtliga deltagare fått ett sommarjobb och samtliga deltagare har sökt vidare till fortsatta studier. De som inte kommit in vid första antagningstillfället, har fått stöd i att göra en sen ansökan till gymnasieskolan.

SUSA har haft ett lågt deltagarantal i alla tre delprojekten, något som till stor del beror på att det har varit ett startår för både medarbetarna och samverkanspartners. Bedömningen är att deltagarmålet uppnås under kommande år.

Platser för sommarjobb

Utbildningsförvaltningen har intensifierat arbetet med att skapa platser för sommarjobb och har under 2017 tillhandahållit 287 platser, nästan är en fördubbling jämfört med föregående år. Antalet enheter på förvaltningen som erbjuder arbetstillfällen för sommarjobb har ökat.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb*	*					100 st	850 st	Tertial 2 2017
Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	31 st			54 st	50 st	100 st	500 st	Tertial 2 2017
Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	287 st			151 st	287 st	80 st	8 500 st	2017
Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	91 st			107	100 st	100 st	900 st	Tertial 2 2017
Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	74 st	34 st	40 st	74 st		74 st	8 500 st	2017

* Utfall kan inte anges, aspiranterna har sin anställning hos stadsdelsförvaltningarna även om placeringen är inom utbildningsförvaltningen. Stadsdelsförvaltningen rapporterar utfall.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt Arbetsförmedlingen och Delegationen för unga till arbete utveckla en samverkan för att nå unga utanför arbetsmarknaden.	2017-01-01	2017-12-31	
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden utveckla metoder och insatser för att stötta	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
ensamkommande unga nyanlända till praktik, utbildning eller jobb.			

Nämndmål:

Alla stadens ungdomar studerar eller arbetar

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla elever i gymnasieskolan fullföljer sin utbildning, fortsätter att studera i eftergymnasiala utbildningar eller börjar arbeta. Alla elever från grundskolan som inte sökt till gymnasiet identifieras, kontaktas, erbjuds och tackar ja till en utbildningsplats eller plats i en motivationsskapande verksamhet anpassad till ungdomens förutsättningar, behov och intressen. Efter den motivationsskapande verksamheten går ungdomen vidare till utbildning, eller arbete.

Skolslussen

Tabell 38: Besök hos Skolslussens studievägledare, antal per åtgärd fördelade per kön läsåret 2016/2017

Åtgärd	Pojkar	Flickor	Totalt antal besök	Individer
Gymnasieskolan	670	394	1240	1064
Ung komvux	72	104	734	176
Totalt	742	498	1974	1240

Under läsåret 2016/2017 har det totala antalet besök ökat med 347 stycken jämfört med föregående läsår. Några förklaringar till ökningen är effekterna av flyktingströmmen 2015, exempelvis ny kommunplacering efter uppehållstillstånd. En ökad in- och återflyttning till Stockholms stad är också en förklaring, där flera som har befunnit sig utomlands under högstadiet och/eller år 1 och 2 på gymnasiet har återvänt och vill ha en gymnasieplats. Samarbetet och informationsinsatserna med arbetsmarknadsförvaltningen och socialtjänsten har ökat. Arbetsmarknadsförvaltningen når fler ungdomar genom sitt uppsökande arbete och de ungdomar som önskar studera hänvisas till Skolslussen.

Efter sista reservantagningen inför läsårsstart 2016 var det 799 ungdomar som inte blivit antagna till gymnasieskolan. Av dessa tog 760 kontakt med Skolslussen för att få hjälp med en plats på gymnasieskolan, oavsett program.

Under 2016/2017 har 143 ungdomar läst komvuxkurser genom Skolslussen och fyra av dem har tagit gymnasieexamen. Flest läser samhällsvetenskapligt- och naturvetenskapligt program.

Skillnaden mellan antal besök och antal unika individer när det gäller ung Komvux beror på att eleverna söker kurser vid flera tillfällen per år och då kommer regelbundet till Skolslussen. Även de som söker plats på gymnasieskolan återkommer i någon mån vid fler besökstillfällen. Fler pojkar än flickor söker gymnasieplats medan fler flickor söker kurser på Komvux via Skolslussen. Detta läsår skiljer sig fördelningen flickor/pojkar mer än förra året, andelen pojkar har ökat. Den största förklaringen till det är flyktingströmmen då fler pojkar än flickor kom till Sverige.

Löpande under läsåret sker en ökning av besök och kontakter i anslutning till skolloven, då ungdomar tenderar att avbryta gymnasiestudier. För ungdomar som önskar och söker kurser till ung Komvux är besöksstrycket jämnare fördelat då de kan söka kontinuerligt till fem olika kursperioder under läsåret.

De yngsta ungdomarna, födda 1999/2000 som sökte till gymnasieskolan inför läsårsstart 2016 var i majoritet vid skolstart. De äldsta, födda 1997/1998, hade framförallt gjort studieavbrott och kom mer utspridda under läsåret och de påbörjar i högre grad komvuxstudier genom Skolslussen. Tendenser finns till en ökning av avbrott i år 3.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Förvaltningen har genomfört en utredning som visar att det utifrån gällande lagstiftning inte är möjligt för unga att inom ramen för gymnasieskolan studera på folkhögskola. Förutsättningar för att läsa på folkhögskola som vuxen finns dock, så för unga som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret, och som är över 18 år, finns möjlighet att söka till folkhögskola, men detta måste då ske utifrån folkhögskolans ordinarie platsutbud och inte genom att staden inom ramen för gymnasieskolan erbjuder elever utbildning på folkhögskolor.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden utveckla möjligheten för unga inom uppföljningsansvaret att studera på folkhögskola.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Nämndens prognos per augusti visar ett överskott mot budget om 20 mnkr efter resultatfonder. Prognosen bygger på att skolorna kommer att hämta 79,9 mnkr ur resultatfonderna, vilket innebär att resultatet före resultatfonder är ett underskott om 59,9 mnkr.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Arsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,9 %			98,42 %		100 %	100 %	Tertial 2 2017
Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100,3 %			98,1 %		100 %	100 %	Tertial 2 2017
Nämndens prognossäkerhet T2				-2 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2017

Nämndmål:

Det ekonomiska resultatet är i balans

Uppfylls helt

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter håller budget. Goda analyser bidrar till att prognossäkerheten är hög.

Planering och utbyggnad av lokaler för ökad kapacitet

Förvaltningen har under året fortsatt arbetet med planering för framtida lokalkapacitet i grundskola och gymnasium. I april fattade utbildningsnämnden beslut om lokalförsörjningsplan 2018-2020. I juni beslutade kommunstyrelsen om ett uppdaterat planeringsunderlag för skolbyggnation fram till 2040 inom ramen för SAMS (Samordnad skolplanering för Stockholm). SAMS-underlaget är inarbetat i årets lokalförsörjningsplan i form av områdesvisa planer för 2026 till 2040.

Lokalförsörjningsplanen redovisar framtida utveckling av den genomsnittliga hyreskostnaden per elev över tid, per år. Förvaltningen avser att använda detta nyckeltal i kommande ärenden till nämnden som rör lokalprojekt, för att ge möjlighet till en jämförelse av ett projekts ekonomiska konsekvenser. Hyresnivån efter ett projekt kan då ställas i relation till den genomsnittliga hyran per elev totalt sett i staden.

Tillfälliga lokaler i form av paviljonger utgör ett viktigt komplement då lokalkapaciteten måste öka snabbt. Under 2017 har förvaltningen samlat arbetet med tillfälliga lokaler i ett särskilt samordningsprojekt för bättre planering och ökad samordning med exempelvis SISAB och stadsbyggnadskontoret.

Inom ramen för arbetet med att fastställa grundskolors kapacitet genomförs under hösten en genomgång av F-6-skolor för att bedöma förutsättningarna för utökning till F-9.

Utbildningsnämnden står till förfogande för att bistå kommunstyrelsen i arbetet med att utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen. Utbildningsförvaltningen samverkar med stadsdelsförvaltningar kring nyetablering av skola och förskola i framförallt stadsutvecklingsområden.

Aktuella verksamhetsförändringar

Under våren 2017 inleddes en översyn av Språkcentrums organisation med syfte att skapa en flexibel, stabil och väl strukturerad organisation som med god kvalitet kan utföra uppdraget om undervisning i och studiehandledning på modersmålet vid stadens skolor. Ett förslag till anpassning av organisation har tagits fram och en plan finns för samlokalisering på Högbergsgatan 48.

Paviljonger har under vårterminen 2017 etablerats på Kungsholmens gymnasium och Globala gymnasiet för att kunna ta emot fler klasser inom språkintrödn.

Etableringen av matsalspaviljong på Thorildsplans gymnasium är ytterligare försenad då bygglovsprocessen på stadsbyggnadskontoret drar ut på tiden. Skolan har en tåltlösning för att klara matserveringen just nu.

P A Fogelströms gymnasium startar i augusti sin verksamhet i tillfälliga lokaler i Åsö vuxengymnasium.

RGRH Stockholms flytt av verksamheten från Skärholmens gymnasium till S:t Eriks gymnasium pågår i augusti. Även RGRH:s elevboende flyttar under augusti till Svenska Bostäders studentboende i före detta S:t Görans gymnasium.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Dagens beräkningsprinciper gällande lokalkostnaden per elev ska kompletteras med andra relevanta mått, såsom stadens genomsnittliga lokalkostnad per elev totalt sett.	2017-01-01	2017-12-31	
Deltagande i Eurocities och andra nätverk för bevakning och påverkan inom EU, med inriktning mot utbildningsområdet.	2014-01-31	2017-12-31	
En särskild genomgång ska göras av stadens alla F-6-skolor för att ånyo bedöma de praktiska förutsättningarna för och lämpligheten i att möjliggöra utökningar till F-9.	2017-01-01	2017-12-31	
Uppmuntra och stödja verksamheter att delta i EU-projekt och samarbeten inom nämndens verksamhetsområde utifrån Europa 2020-strategin.	2014-01-31	2017-12-31	
Utbildningsnämndens lokalförsörjningsplan ska tillföras så konkreta planer som möjligt för skolutbyggnaden fram till år 2040 och inkludera även gymnasieskolan.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utbildningsnämnden bedöms uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Utbildningsförvaltningen har tagit fram ett förslag till jämställdhetsanalys som ges ett eget avsnitt i den mall för tjänsteutlåtanden som förvaltningen använder. Samtliga relevanta tjänsteutlåtanden kommer efter en utbildningsinsats att innehålla en jämställdhetsanalys. Förvaltningen har även tagit fram förslag på barnrättskonsekvensanalys och barnchecklista som ska föregå samtliga beslut som fattas i ärenden där barn påverkas. Nu påbörjas implementering och utbildning i hur en barnrättskonsekvensanalys genomförs.

En första utbildningsomgång kring hedersrelaterat våld och förtryck är planerad till oktober 2017. Syftet är att främst elevhälsans professioner ska få en fördjupad kunskap kring hedersproblematiken och vara kunskapsspridare inom sina verksamheter. Arbetet har skett i samarbete med stadsledningskontoret och utbildningarna kommer att genomföras av Origo som är ett resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.

En obligatorisk utbildning i normkritik för grundskoleverksamheten kommer även den att äga rum i oktober. Målsättningen är att samtliga medarbetare och chefer som arbetar på central förvaltning ska gå en liknande utbildning. Syftet är att ytterligare stärka verksamhetens kunskap kring normkritik för att skapa en bättre verksamhet för alla medarbetare och i slutändan en högre måluppfyllelse för eleverna.

Under våren har förvaltningen påbörjat arbetet med att driva ett våldspreventivt arbete på stadens skolor. Arbetet har skett i nära samarbete med stadsledningskontoret. Ett antal av stadens skolor och stadsdelsförvaltningar har sedan tidigare påbörjat ett våldspreventivt arbete och kommit långt i denna process, tillsammans med organisationen MÄN. Arbetet sker inom ramen för programmet mentors in violence prevention, MVP.

Utbildningsförvaltningen ska i samarbete med stadsledningskontoret utveckla arbetet med att motarbeta rasism och extremism i stadens skolor. Utbildningsförvaltningen har bland annat skapat en ny sida på Pedagog Stockholm där temat är att förebygga och bemöta rasism och främlingsfientlighet.

Under våren har förvaltningen tillsammans med kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen och SISAB utrett sju pilotskolor för att öka antalet föreningslokaler i skolor. Genom anpassningar och installationer av kortlås kommer 25 skollokaler i dessa skolor att tillgängliggöras via idrottsförvaltningens bokningssystem för det lokala föreningslivet. Arbete fortgår under hösten med att tillgängliggöra skollokaler i återstående nio stadsdelsnämndsområden.

Utbildningsförvaltningens kompetensförsörjningsplan omfattar yrkeskategorierna lärare, förskollärare, barnskötare, lärare i fritidshem, elevhälsoteamens personalgrupper och

skolledare samt ämnesbehörighet på tre års sikt. Förvaltningen har under våren tagit fram underlag till grund- och gymnasieskolorna som visar behörighet och kommande rekryteringsbehov i respektive område.

Projektet ”från nyanländ till nyanställd lärare” fortsätter i samverkan med bland annat arbetsmarknadsförvaltningen. Syftet är att korta tiden för utländska lärare på väg mot legitimation.

Förvaltningen har genomfört en kartläggning av verksamhetens behov av vikarier och ett förslag om mobila lärarteam beräknas vara klart under 2017.

Som ett led i att underlätta rektorens administrativa arbete har förvaltningen tagit fram en utbildningsinsats för skolassistenter/skolsekreterare med inriktning på personaladministration och dokumenthantering.

Förberedelser har genomförts för en fördjupningskurs för erfarna barnskötare, vid Midsommarkransens gymnasium. Syftet är att inspirera och stärka utvecklingsarbetet vid fritidshemmen i enlighet med läroplanen.

Antalet chefsrekryteringar inom förvaltningen ökar. Under första halvåret 2017 har 30 chefsrekryteringar genomförts, jämfört med 45 under hela 2016. Ökningen beror delvis på många pensionsavgångar men även på en ökad rörlighet. Ett flertal insatser genomförs i syfte att öka intern rörlighet. Arbetet med att stärka introduktionen av nya chefer fortsätter.

Förvaltningen har under året genomfört flera insatser för att stödja enheterna i implementeringen av den nya personalpolicyn. Målsättningen har varit att personalpolicyn ska bli en naturlig del av det dagliga arbetet på enheterna. Förvaltningen har även påbörjat implementeringen av förändringarna i diskrimineringslagstiftningen. Samtliga enheter ska arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter. Förslag på en förvaltningsgemensam riktlinje och rutin för att förhindra trakasserier samverkas och kommuniceras under hösten.

Trots insatser ökar den totala sjukfrånvaron och uppgår per den 31 juli till 5,6 procent. Kvinnors sjukfrånvaro är fortsatt högre än männens, en trend som även syns i riket i stort.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Utbildningsförvaltningen har under 2017 tagit fram ett förslag till jämställdhetsanalys som har beslutats om av förvaltningens ledningsgrupp. Jämställdhetsanalysen ges ett eget avsnitt i den mall för tjänsteutlåtanden som förvaltningen använder och information om jämställdhetsanalyser kommer att ingå i förvaltningens utbildning kring tjänsteutlåtanden som medarbetarna erbjuds. Samtliga upprättade och relevanta tjänsteutlåtanden kommer efter utbildningsinsatsen att innehålla en jämställdhetsanalys.

Under våren har en utbildningsinsats kring hedersrelaterat våld och förtryck för rektorer och elevhälsoteamens professioner förberetts och en första utbildningsomgång är planerad till oktober 2017. Syftet med utbildningen är att elevhälsans professioner ska få en fördjupad kunskap kring hedersproblematiken och vara kunskapsspridare inom sina verksamheter. Arbetet har skett i samarbete mellan utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret och utbildningarna kommer att genomföras av Origo som är ett resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. I ett första skede erbjuds utbildningen till skolornas rektorer och elevhälsoteam. Eftersom Origo är ett samarbete mellan kommunerna i Stockholms län har de begränsade personalresurser. Att utbilda samtliga rektorer och elevhälsoteam i Stockholms sta, är en utmaning för Origo utifrån den kapacitet de har i dagsläget.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	0				100 %	100 %	100 %	Tertial 2 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska, i samarbete med kommunstyrelsen, genomföra en kunskapssatsning till skolans personal och elever kring hedersrelaterat våld och förtryck.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

I samtliga verksamheter integreras jämställdhetsperspektiv

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Jämställdhetsperspektivet är integrerat i det ordinarie arbetet. Personalen har kunskap om genus och normkritisk pedagogik samt hedersrelaterat våld och förtryck. Verksamheten arbetar normkritiskt och motverkar stereotypa könsroller, diskriminering och ojämlika strukturer bland både elever och personal. Verksamheten agerar om en elev är utsatt för hedersrelaterat förtryck. Alla elever och all personal garanteras samma rättigheter och möjligheter. Eleverna har inflytande i skolans likabehandlingsarbete. Skolan förebygger kränkningar, diskriminering och trakasserier genom regelbunden kartläggning av verksamheten tillsammans med elever. Uppföljning av kränkande behandling görs utifrån det stöd som finns framtaget. Förekomsten av sexuella trakasserier i skolan uppmärksammas och bekämpas särskilt.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

● Uppfylls helt

Utbildningsförvaltningens kompetensförsörjningsplan omfattar yrkeskategorierna lärare, förskollärare, barnskötare, lärare i fritidshem, elevhälsoteamens personalgrupper och skolledare samt ämnesbehörighet på tre års sikt. Förvaltningen har under våren tagit fram underlag till grund- och gymnasieskolorna som visar behörighet och kommande rekryteringsbehov i respektive område.

Projektet ”från nyanländ till nyanställd lärare” fortsätter i samverkan med bland annat arbetsmarknadsförvaltningen. Syftet är att erbjuda start för språkstudier och skolkontakter för asylsökande lärare för att korta tiden för utländska lärare på väg mot legitimation.

Förvaltningen har genomfört en kartläggning av verksamhetens behov av vikarier. Utifrån analys av insamlat material beräknas ett förslag om mobila lärarteam vara klart under 2017.

Som ett led i att underlätta rektorernas administrativa arbete har förvaltningen tagit fram en riktad utbildningsinsats för skolassistenter/skolsekreterare med inriktning på personal-administration och dokumenthantering som ges hösten 2017.

Vid Midsommarkransens gymnasium har en fördjupningskurs för erfarna barnskötare förberetts. Syftet är att inspirera och stärka utvecklingsarbetet vid fritidshemmen i enlighet med läroplanen.

Förvaltningen genomför kontinuerligt utbildningar för att säkerställa att korrekta anställningar sker och att användandet av allmänna visstidsanställningar begränsas.

Antalet chefsrekryteringar inom förvaltningen ökar. Under första halvåret 2017 har 30 chefsrekryteringar genomförts, jämfört med 45 under hela 2016. Ökningen beror delvis på många pensionsavgångar men även på en ökad rörlighet. Ett flertal insatser genomförs i syfte att öka intern rörlighet. Arbetet med att stärka introduktionen av nya chefer fortsätter.

I utvärderingen av löneöversynen 2017 kommer förvaltningen att följa upp om den särskilda satsning på skolledare som staden beslutat om fått avsedd effekt. Uppföljning av förvaltningens egna prioriteringar görs också.

Förvaltningen har under året genomfört flera insatser för att stödja enheterna i implementeringen av den nya personalpolicyn. Målsättningen har varit att personalpolicyn ska integreras inom verksamhetens befintliga processer (till exempel uppföljningen av medarbetarenkätens resultat) för att bli en naturlig del av det dagliga arbetet på enheterna.

Förvaltningens AMI (aktivt medskapande index) i medarbetarenkäten 2017 har ökat från 79 (år 2015) till 80. Resultaten skiljer sig inte stort mellan de olika verksamhetsformerna, däremot är variationen relativt stor mellan olika arbetsplatser. Varje enhet ska ta fram en handlingsplan som registreras i ett uppföljningsverktyg och genomföra åtgärder.

Den totala sjukfrånvaron på utbildningsförvaltningen är per den 31 juli 5,6 procent. Förvaltningen jobbar aktivt för att minska sjukfrånvaron men trots alla insatser ökar den totala sjukfrånvaron. Kvinnors sjukfrånvaro är fortsatt högre än männens, en trend som syns i riket i stort.

Förvaltningen har påbörjat implementeringen av förändringarna i diskrimineringslagstiftningen. Krav ställs på att samtliga enheter ska arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter. Förslag på en förvaltningsgemensam riktlinje och rutin för att förhindra trakasserier samverkas och kommuniceras under hösten.

	Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
	Aktivt Medskapandeindex ♀	80	78	81	79 (år 2015)		81	83	2017
	Index Bra arbetsgivare	83			-		84	fastställs 2017	2017
	Index Psykosocial arbetsmiljö	77			-		76	fastställs 2017	2017
	Sjukfrånvaro ♀	5,6 %	4,1 %	6,2 %	5,7 %	5,5 %	5 %	tas fram av nämnd	Tertial 2 2017
	Sjukfrånvaro dag 1-14 ♀	1,9 %	1,9 %	1,9 %	-	1,8 %	1,8 %	tas fram av nämnd	Tertial 2 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Utbildningsförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare för chefer, medarbetare och framtida medarbetare

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Utbildningsförvaltningens arbete med strategisk kompetensförsörjning säkerställer att alla nivåer gemensamt har den kompetens som är nödvändig för att skapa den bästa skolan för varje elev. Utbildningsförvaltningen attraherar, rekryterar, introducerar och behåller kompetenta och engagerade medarbetare som tar initiativ till och får möjlighet att utveckla sig själva och sitt uppdrag. Lärarna är behöriga och legitimerade, och bidrar tillsammans med övrig personal till skolans utveckling. Arbetsmiljön på utbildningsförvaltningens samtliga arbetsplatser är god. Ett särskilt fokus läggs på frågor kring arbetsbelastning och ledarskap.

Kompetensförsörjning

Under våren 2017 utökades utbildningsförvaltningens kompetensförsörjningsplan och omfattar nu yrkeskategorierna lärare, förskollärare, barnskötare, lärare i fritidshem, elevhälsoteamens personalgrupper och skolledare samt ämnesbehörighet på tre års sikt. Parallellt har stadsledningskontoret tagit fram stödmateriel som förvaltningarna kan använda för att arbeta med sin kompetensförsörjning och utbildningsförvaltningen deltog i de workshoppar som anordnades för att ta fram materialet. Förvaltningen har under våren tagit fram underlag till grund- och gymnasieskolorna som visar behörighet och kommande rekryteringsbehov i respektive område. Förvaltningen har även besökt ett stort antal skolor för individuella genomgångar av kompetenskartläggningsverktyget KOLL tillsammans med rektorer och/eller ledningsgrupper.

Under våren 2017 lanserade utbildningsförvaltningen kommunikationssatsningen ”When you are lärare” som syftar till att väcka intresset för läraryrket. Kortfilmer och poddar har spelats in och publicerats i sociala mediekkanaler tillsammans med fakta, infograffilmer och citat från lärare. Uppföljning av satsningen sker hela 2017.

Projektet ”från nyanländ till nyanställd” fortsätter under 2017, i samverkan med bland annat arbetsmarknadsförvaltningen. Syftet är att så tidigt som möjligt erbjuda start för språkstudier och skolkontakter för asylsökande lärare för att därigenom korta tiden för utländska lärare på

väg mot legitimation. Projektet har hittills drygt 100 inskrivna deltagare. Flera lärare har under året blivit färdiga med sina språkstudier och söker nu kompletterande studier eller arbete. Projektet har erfarenhetsutbyten med andra, regionalt genom mötesplats Stockholm och nationellt genom till exempel SKL-hearing och studiebesök i Malmö.

Arbetet med verksamhetsförlagd utbildning, VFU, pågår enligt plan. Förvaltningen deltar från och med höstterminen 2017 i Södertörns högskolas övningsskoleprojekt där Kungsholmens västra gymnasium kommer att utgöra ett CPU, centrum för professionsutveckling. Till detta CPU kommer ett antal skolor att knytas för ett fördjupat VFU-arbete. Under hösten startas också ett eller två CPU med förskolor i staden där intresseanmälningar och urvalsprocess hanteras av utbildningsförvaltningen.

Förvaltningen ska under 2017 undersöka möjligheten till ett pilotprojekt där lärare med licentiatexamen, som är anställda i stadens skolor, kan anställas på kombinationstjänster av lärosäten för undervisning inom lärarutbildningen. Arbete med detta pågår på regeringsnivå, ett paraplyavtal för adjungeringar ska tas fram där förhoppningen är att beslut om ett avtal ska fattas under tidig höst.

Rekrytering

Förvaltningen ska under 2017 utifrån verksamhetens behov erbjuda skolorna mobila lärarteam och har genomfört en kartläggning av verksamhetens behov av vikarier. Förvaltningen har även undersökt hur vikariehanteringen sker inom två grundskoleområden samt haft kontakt med olika leverantörer av vikariehanteringssystem. Utifrån analys av insamlat material samt verksamhetens behov tas nu ett förslag fram som beräknas vara klart under 2017.

Förvaltningen fortsätter att erbjuda rekryteringsstödet för rektorer vid rekrytering av lärare och lärare i fritidshem. En erfarenhet från vårens arbete är att det är lättare att rekrytera lärare till skolor som söker flera lärare samtidigt.

Utbildningsförvaltningen deltar i en referensgrupp för en webbutbildning som Skolverket tar fram för återvändande lärare. Syftet är att ge lärare och förskollärare som vill återvända till yrket möjlighet att uppdatera sina kunskaper när det gäller styrdokument för svensk förskola och skola.

Statistiska centralbyråns rapport "Lärare utanför yrket" visar att många lärare kan tänka sig att återvända till yrket igen. För att ta reda på vad som krävs för att få dessa personer att ta steget in i skolan igen genomför förvaltningen djupintervjuer med lärare som lämnat yrket.

Kompetensutveckling

Som ett led i att underlätta rektorernas administrativa arbete har förvaltningen under våren tagit fram en riktad utbildningsinsats för skolassistenter/skolsekreterare med inriktning på personaladministration och dokumenthantering som ges hösten 2017.

De yrkesgrupper inom förvaltningen som har högst andel allmän visstidsanställning är barnskötare och elevassistenter, liksom under våren. Detta är också två grupper där den genomsnittliga sjukfrånvaron är hög. För att förtydliga roll och uppdrag och på så vis försöka minska sjukfrånvaron hos elevassistenterna genomför förvaltningen särskilda utbildningsinsatser till elevassistenter. Den nya kursen börjar hösten 2017. Under våren 2017 har planeringen och förberedelser skett för en fördjupningskurs för erfarna barnskötare som genomförs vid Midsommarkransens gymnasium. Bakgrunden är att fritidshemmet har fått ett eget avsnitt i läroplanen som förtydligar syftet och det centrala innehållet i undervisningen inom fritidshemmen. Syftet med fördjupningskursen är att inspirera och stärka utvecklingsarbetet vid fritidshemmen i enlighet med läroplanen.

Under de uppdragsdialoger som förvaltningen genomför med alla skolor förs resonemang kring organisations- och anställningsfrågor i syfte att minska antalet visstidsanställningar, framförallt för barnskötare och elevassistenter. Förvaltningen genomför kontinuerligt utbildningar för att säkerställa att korrekta anställningar sker och att användandet av allmänna visstidsanställningar begränsas.

Förvaltningens kompetensförsörjningsplan visar inom vilka ämnen bristen på behöriga lärare är störst. För att öka behörigheten samt skapa bättre förutsättningar för lärare att delta i utbildningar inom Lärarlyftet II, fortbildningssatsningen inom specialpedagogik och för svenska som andraspråk betalar förvaltningen ut extra medel utöver statsbidraget till skolorna. Dialog förs med lärosätena kring möjligheterna att ge tidig information om tid, plats och upplägg för kurser inom Lärarlyftet II för att därigenom skapa större förutsättningar för lärare att delta. Det är lärarna själva som söker utbildningen efter överenskommelse med berörd rektor.

Under våren har planeringen av kompetensutvecklingsinsatser för handläggare skett och de första omgångarna kommer att genomföras under hösten 2017.

Utvärdering av kompetensutvecklingsinsats för elevassistenter

En utvärdering har genomförts i syfte ta reda på om kompetensutvecklingen för elevassistenter har bidragit till att professionalisera rollen som elevassistent. Intervjuer genomfördes på sju skolor. Samtliga av de intervjuade uttrycker uppskattning över kompetensutvecklingsinsatsen. Anordnandet av kursen har uppmärksammat och synliggjort personalgruppen elevassistent, vilket kan ses som ett första steg mot en professionalisering. Samtidigt identifierades ett fortsatt behov av kompetensutveckling.

En av rapportens slutsatser är att det finns utrymme för ytterligare åtgärder för att professionalisera elevassistenternas roll:

- Fortsätta erbjuda kurser, i form av ett batteri av olika insatser, uppbyggda kring teman eller moduler där det finns olika möjlighet till fördjupning.

- En central funktion som samlar och sprider kunskap till elevassistenter och de som arbetar med elevassistenter, i likhet med "Pedagog Stockholm" i syfte att öka kunskapen hos elevassistenterna. Där kan både information om kurser, utbildningar och annat som berör elevassistenternas arbete samlas.
- Skapa ett nätverk för elevassistenter i syfte att ge elevassistenter i staden möjlighet att mötas över skolgränser för att utbyta erfarenheter och kunskap.
- Bidra till att tydliggöra vilken roll elevassistenterna ska ha på skolan. Det inbegriper sådant som saknas idag, som arbetsbeskrivning och lönekriterier för elevassistenter.

Kompetenta och engagerade chefer

Antalet chefsrekryteringar inom förvaltningen ökar. Under första halvåret 2017 har 30 chefsrekryteringar genomförts vilket kan jämföras med 45 under hela 2016 och 23 under 2015. Ökningen beror delvis på många pensionsavgångar men även på en ökad rörlighet. Antalet sökande per tjänst har minskat under året. För att möta det ökade behovet av nya medarbetare genomförs ett flertal insatser som syftar till att öka intern rörlighet. Insatserna kan handla om nätverk, workshoppar med mera. Förvaltningen har tagit fram kompetenskompassen, ett verktyg för att göra rätt rekryteringar och utveckla den enskilda chefen. Arbetet med att stärka introduktionen av nya chefer fortsätter och förvaltningen bjuder in alla nyanställda rektorer till en introduktion.

Under våren har efterfrågan på coachning/handledning som stöd i rektors yrkesprofession fortsatt att öka och förvaltningen har därför under våren (med stöd av Stockholms universitet) genomfört en processutbildning i kommunikativt ledarskap för 30 rektorer.

Lön som verktyg för verksamhetsutveckling

Årets löneöversyn har avslutats och ny lön har betalats ut för samtliga avtalsområden exklusive Vision, Akademikerförbundet SSR och Ledarna. För detta avtalsområde samt för oorganiserade medarbetare betalas ny lön och retroaktiv ersättning ut med septemberlönen.

I höstens utvärdering av löneöversynen 2017 kommer förvaltningen att följa upp om den särskilda satsning på skolledare som staden beslutat om fått avsedd effekt. Uppföljning av förvaltningens egna prioriteringar som förändringar i löneläge för legitimerade lärare i förhållande till löneläget för olegitimerade görs också.

I början av 2017 fattade förvaltningens ledningsgrupp beslut om ett reviderat lönestrategiskt dokument med en starkare styrning, vars syfte är att begränsa oönskad löneglidning. Under våren har efterlevnaden av dokumentet följts upp månadsvis. Uppföljningen visar att den oönskade löneglidningen minskat betydligt. I samband med att utvärdering sker av årets löneöversyn kommer effekterna av det reviderade lönestrategiska dokumentet att utvärderas ytterligare. Stadens arbete med arbetsvärdering och lönekartläggning, i vilket utbildningsförvaltningen deltar aktivt, kommer också framgent att ingå som en del i förvaltningens analys inför kommande löneöversyner.

Arbetsmiljö och hälsa

Förvaltningen har under året genomfört flera insatser för att stödja förvaltningens enheter i implementeringen av den nya personalpolicyn bland annat genom frukostmöten och information om vilket stödmaterial som finns tillgängligt. Målsättningen har varit att personalpolicyn ska integreras inom verksamhetens befintliga processer (till exempel uppföljningen av medarbetarenkätens resultat) för att bli en naturlig del av det dagliga arbetet på enheterna.

Förvaltningens gemensamma mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön är ett viktigt verktyg för att skapa en god arbetsmiljö som främjar hälsa och säkerhet. Under året har förvaltningen genomfört utbildningsinsatser och frukostmöten för chefer där goda exempel från verksamheterna presenterats för att inspirera till hur arbetet med att förverkliga målen kan se ut. Förvaltningen har även tagit fram särskilt stödmaterial för riskbedömning av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Enheternas arbete följs genom den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Utifrån resultatet av den kartläggning av rektorernas arbetsmiljö som förvaltningen har genomfört har flera åtgärdsförslag tagits fram i diskussion med rektorer och skolledarnas fackliga organisationer. Som exempel kan nämnas att se över rektors stödorganisation och antal underställda, att ge rektorerna ett ökat stöd i lokalfrågorna samt att på rektorsmötena öka det kollegiala lärandet när det gäller arbetsmiljöfrågor. Alla rektorer ska framöver få APT-liknande forum inom sina grundskole- och gymnasieområden och förvaltningen kommer att genomföra olika insatser för att höja kvaliteten på dessa forum. Förvaltningen arbetar vidare med att se till att relevanta åtgärder kommer att genomföras samt följa upp att de fått avsedd effekt.

Förvaltningens AMI (aktivt medskapande index) i medarbetarenkäten 2017 har ökat från 79 (år 2015) till 80. Resultaten skiljer sig inte stort mellan de olika verksamhetsformerna, däremot är variationen relativt stor mellan olika arbetsplatser. Förvaltningen analyserar och arbetar med medarbetarenkätens resultat på alla nivåer. Varje enhet ska, utifrån sitt resultat, ta fram en handlingsplan som registreras i ett uppföljningsverktyg och genomföra åtgärder. Uppföljning av resultatet sker på avdelningsnivå samt i samverkan med de fackliga organisationerna i personalutskott, beredningsutskott för gymnasieskolan och beredningsutskott för grundskolan.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron på utbildningsförvaltningen är per den 31 juli 5,6 procent. Förvaltningen jobbar aktivt för att minska sjukfrånvaron men trots alla insatser ökar den totala sjukfrånvaron. Förvaltningen kommer med stor sannolikhet inte att nå årsmålet på 5,0 procent. Kvinnors sjukfrånvaro är fortsatt högre än männens, en trend som syns i riket i stort. Utbildningsförvaltningen följer stadens utveckling i sjukfrånvaron och i april månad sjönk sjukfrånvaron med 0,1 procentenheter för både staden (totalt) och utbildningsförvaltningen. Förvaltningen avviker inte från stadens kurva.

Kort- och långtidssjukfrånvaron ligger kvar på ungefär samma nivå som första kvartalet 2017. Yrkesgrupper med särskilt hög sjukfrånvaro är bland annat fritidspedagoger 9,3 procent (kvinnor 10,5 procent och män 7,0 procent), elevassistenter 8,8 procent (kvinnor 10,9 procent och män 5,9 procent), barnskötare 7,3 procent (kvinnor 8,0 procent och män 5,6 procent) och kökspersonal 7,1 procent (kvinnor 8,2 procent och män 4,2 procent). Förvaltningen fortsätter med särskilda utvecklingsinsatser för dessa yrkesgrupper.

Goda arbetsvillkor

Förvaltningen samverkar med arbetsmarknadsförvaltningen för att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att få anställning och praktikplatser inom utbildningsförvaltningens verksamheter, bland annat som serviceassistenter. För närvarande har fyra personer fått en anställning som serviceassistenter med arbetsuppgifter inom vaktmästeri, IT och skolkök, fyra personer har påbörjat sin praktik och ytterligare aspiranter är inne i en matchningsprocess för att påbörja praktik.

Förvaltningen har påbörjat arbetet med att implementera de förändringar i diskrimineringslagstiftningen som trädde i kraft vid årsskiftet. Krav ställs numera på att samtliga enheter ska arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter. Förslag på en förvaltningsgemensam riktlinje och rutin för att förhindra trakasserier har tagits fram och kommer att samverkas och kommuniceras under hösten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningen ska under 2017 införa mobila lärarteam som kan samordna behovet av vikarier eller vara extra resurs, till exempel vid kortare sjukfrånvaro eller när medarbetare kompetensutvecklar sig.	2017-01-01	2017-12-31	
Samverka med arbetsmarknadsförvaltningen och andra aktörer med syfte att stödja personer med funktionsnedsättning vad gäller möjligheterna till anställningar och praktikplatser.	2013-01-01	2017-12-31	
Säkerställa ickediskriminering vid rekrytering.	2013-01-01	2017-12-31	
Ta fram ett förslag på collegeutbildning för barn- och fritidsprogrammet på Midsommarkransens gymnasium för att säkerställa kompetensförsörjningsbehovet av barnskötare	2017-01-01	2017-12-31	
Utvärdera och förstärka förskolechefernas pedagogiska ledarskap	2017-01-01	2017-12-31	
Utvärdera och utveckla stadens rekryteringsutbildning för blivande förskolechefer	2017-01-01	2017-12-31	
Utvärdera satsningen på vikarieersättning för den erfarenhetsbaserade förskolläraryrket	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Förvaltningens MR-grupp har under våren fortsatt arbetet med att stödja verksamhetsavdelningarna på förvaltningen, samordna aktiviteter och att förstärka förvaltningens kunskap inom MR-området. Gruppen har deltagit i olika stadsövergripande arbetsgrupper och nätverk samt flera konferenser och utbildningar inom MR-området. I juni utbildades gruppen i normkritik och under sommaren har planeringen av en obligatorisk utbildning i normkritik för grundskoleverksamheten skett, som kommer äga rum i oktober. Målsättningen är att samtliga medarbetare och chefer som arbetar på central förvaltning ska gå en liknande utbildning. Syftet är att ytterligare stärka verksamhetens kunskap kring normkritik för att skapa en bättre verksamhet för alla medarbetare och i slutändan en högre måluppfyllelse för eleverna. Vid flera av de utbildningar som förvaltningen erbjuder sina medarbetare integreras framöver ett normkritiskt perspektiv, bland annat i en kompetensutvecklingsinsats för vaktmästare och utbildning för nya handläggare vid utbildningsförvaltningen.

Under stadens goda exempel-mässa i maj deltog förvaltningen med flera goda exempel inom MR-området, bland annat presenterade Blackebergs gymnasium sitt normkritiska arbete tillsammans med rektor, lärare och elever. Tullgårdsskolan presenterade sin hbtq-certifiering som de har genomfört via RFSL.

För hbtq-satsningar på gymnasieskolor har 2,1 mnkr avsatts för 2017. Gymnasieskolorna har uppmanats att söka pengar till projekt inom området. Kungsholmens gymnasium, Kärrtorps gymnasium, Thorildsplans gymnasium, Östra Reals gymnasium, Blackebergs gymnasium, Enskede gårds gymnasium, Globala gymnasiet samt Lindeparkens gymnasiesärskola har fått pengar till bland annat utbildning i normkritik.

Under våren har förvaltningen påbörjat arbetet med att driva ett våldspreventivt arbete på stadens skolor. Arbetet har skett i nära samarbete med stadsledningskontoret och samordningsmöten har ägt rum mellan utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningar som redan påbörjat arbetet och stadsledningskontoret. Parallellt med att utbildningsförvaltningen fick i uppdrag att driva ett våldspreventivt arbete på stadens skolor hade ett stort antal av stadens skolor och stadsdelsförvaltningar redan påbörjat ett våldspreventivt arbete och kommit långt i denna process. De stadsdelsförvaltningar som har påbörjat arbetet har gjort detta tillsammans med organisationen MÄN (en ideell, feministisk organisation som arbetar för att engagera män mot mäns våld mot kvinnor) och i dagsläget pågår ett väl etablerat våldspreventivt arbete i totalt 12 skolor i stadsdelsnämndsområdena Älvsjö, Rinkeby-Kista, Enskede-Årsta-Vantör, Södermalm och Skarpnäck. Arbetet sker inom ramen för programmet mentors in violence prevention, MVP. Ytterligare fem stadsdelsförvaltningar har visat intresse för MVP eller ett våldspreventivt arbete utifrån andra metoder.

För att säkerställa ett sammanhållet våldspreventivt arbete i staden har utbildningsförvaltningen nu tecknat ett avtal med MÄN på kringtjänster kopplat till MVP. Avtalet sträcker sig till december 2018. Tjänsterna avser bland annat genomförande av inspirationstillfällen om MVP för skolor och andra verksamheter som arbetar med barn inom stadsdelsförvaltningar som ännu inte har påbörjat ett våldspreventivt arbete, implementerings- och förankringsstöd till stadens skolor som har påbörjat eller planerar att påbörja MVP samt konsultstöd till ordinarie utvärderingsfunktion på utbildningsförvaltningen för att kunna utvärdera de insatser som genomförs runt om i staden. Förvaltningen arbetar nu fortsatt i nära samarbete med stadsledningskontoret för att säkerställa att det våldspreventiva arbetet runt om i staden samordnas på bästa sätt utifrån avtalet för att underlätta för stadsdelsförvaltningarna och skolorna.

Utbildningsförvaltningen ska i samarbete med stadsledningskontoret utveckla arbetet med att motarbeta rasism och extremism i stadens skolor, ett arbete som sker på flera nivåer. Utbildningsförvaltningen har skapat en ny sida på Pedagog Stockholm där temat är att förebygga och bemöta rasism och främlingsfientlighet. En utmaning för många lärare är att kunna ta svåra diskussioner i klassrummet och hitta relevant och källkritiskt granskad material att arbeta utifrån och tanken med sidorna på Pedagog Stockholm är att samla sådant material och länka till olika aktörer som arbetar inom området för att därigenom göra det mer lättillgängligt för skolorna.

Utbildningsförvaltningen har tillsammans med stadsledningskontoret träffat Forum för levande historia för att prata om hur de eventuellt skulle kunna vara en samarbetspartner. Forum har genomfört konferenser mot rasism under våren 2017 och har även tagit fram ett klassrumsmaterial som förvaltningen kommer att sprida i olika forum. Det är ett digitalt verktyg för hur lärare kan arbeta med dessa frågor i klassrummet. Det digitala verktyget övar bland annat källkritik och historiebruk och utgår från historiska händelser i Sverige. Skolverket har översatt ett material från Europarådet om att undervisa om kontroversiella frågor och även detta material kommer förvaltningen att sprida i olika forum.

Finskt förvaltningsområde

Staden får medel från länsstyrelsen eftersom staden är finskt förvaltningsområde. Utbildningsnämnden får en del av de medlen för att stödja de finskspråkiga förskolornas verksamhet.

Utifrån förra årets projekt kring finsk förskoleverksamhet och dess slutsatser har ett nytt arbetssätt inletts. Utbildningsförvaltningen har i samverkan med Östermalms stadsdelsförvaltning drivit arbetet vidare. Förvaltningen kommer även i fortsättningen att ta ansvar för övergripande frågor, statistik och uppföljning medan två pedagoger från Östermalm arbetar med nätverk och kompetensutveckling för pedagoger verksamma i finsk förskoleverksamhet.

Deltagare i nätverk och fortbildning liksom berörda stadsdelsförvaltningar har varit positiva till insatserna.

Tillgång och efterfrågan på platser i finsk förskoleverksamhet har följts upp och redovisats bland annat i samrådsgruppen med representanter för den finska minoriteten, ett arbete som behöver fortsätta och förfinas.

För att tillgängliggöra det framgångsrika arbetssättet med nätverk och kompetensutveckling kommer ett system med vikarieersättning att införas från hösten 2017 så att fler pedagoger får möjlighet att delta.

Tillgänglighetsanpassning i publika lokaler

Tillgänglighetsanpassning av grund- och gymnasieskolors publika lokaler fortgår, men projektet har förskjutits något i tid på grund av brist på upphandlad entreprenör hos fastighetsägaren. SISAB genomför en upphandling hösten 2017 i syfte att möjliggöra produktionsstart våren 2018. Under 2017 har fortsatt projektering av återstående etapper pågått, för att möjliggöra genomförande på fler skolor 2018. Utöver de skolor som ingår i projektet utreds även skolor som ska underhållas eller byggas om för åtgärder kring ökad tillgänglighet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommunstyrelsen ska i samråd med den romska minoriteten och berörda nämnder, såsom socialnämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden och en del stadsdelsnämnder, ta fram en strategi för romsk inkludering i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska, i samarbete med kommunstyrelsen, driva ett våldspreventivt arbete i skolan, till exempel utifrån utbildningsprogrammet Mentors in Violence Prevention (MVP)	2017-01-01	2017-12-31	
Utbildningsnämnden ska, i samarbete med kommunstyrelsen, utveckla arbetet med att motarbeta rasism och extremism i skolan genom exempelvis ett lärarnätverk. Arbetet utgår från stadens arbete med ECCARs tiopunktsprogram.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

I samtliga verksamheter integreras mångfaldsperspektiv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Mångfaldsperspektivet är integrerat i det ordinarie arbetet. Personalen har kunskap om mänskliga rättigheter, antirasism, extremism och normkritisk pedagogik. Alla elever och all personal garanteras samma rättigheter och möjligheter. Skolan förmedlar de demokratiska värdena och mänskliga rättigheterna. Främlingsfientlighet, rasism och extremism motarbetas. Skolan förebygger kränkningar, diskriminering och trakasserier genom regelbunden kartläggning av verksamheten tillsammans med elever. Uppföljning görs utifrån det stöd som finns framtaget. Eleverna har inflytande i arbetet samt känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Beställa åtgärder för att tillgängliggöra skolornas publika lokaler.	2014-01-01	2018-12-31	
Införiva tillgänglighetsanpassning i samtliga skolgårdsprojekt.	2014-01-01	2017-12-31	
Skolornas upprättade planer mot diskriminering och kränkande behandling stäms av årligen av central förvaltning.	2017-01-01	2017-12-31	
Tillgängliggöra information om vilka skolor i egen regi som är tillgänglighetsanpassade.	2014-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Utbildningsförvaltningen har under 2017 tagit fram förslag på barnrättskonsekvensanalys och barnchecklista som ska föregå samtliga beslut som fattas i ärenden där barn påverkas. Förslaget har godkänts av förvaltningsledningen och nu påbörjas implementeringen. Bland annat planerar MR-gruppen utbildning i hur en barnrättskonsekvensanalys genomförs, målgruppen är samtliga handläggare som skriver tjänsteutlåtanden till utbildningsnämnden. Under hösten kommer tre utbildningstillfällen/workshoppar att äga rum, där syftet är att ge medarbetarna ökad kompetens om barnkonventionen med fokus på de vägledande principerna, innebörden av vad ett barnrättsbaserat förhållningssätt är och workshop i hur en barnrättskonsekvensanalys utförs. Utbildningsförvaltningen kommer även att ta fram exempel på barnrättskonsekvensanalyser i olika befintliga tjänsteutlåtanden för att underlätta för medarbetarna att göra egna analyser.

Representanter för MR-gruppen deltog på en tvådagars workshop i augusti om att leda förändringsprocesser utifrån barnkonventionen. Syftet är att öka förvaltningens kompetens om hur barnrättsperspektivet stärks.

Elevernas upplevelse av trygghet och studiero redovisas under mål 1.1.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Andel elever i årskurs 2 på gymnasiet, som inte har utsatts för kränkande behandling eller trakasserier	86			70		72	ÖKA	2017
Andel elever i årskurs 2, som inte har utsatts för kränkande behandling eller trakasserier	62			64		66	ÖKA	2017
Andel elever i årskurs 5 som känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	83			81		83	Fastställs 2017	2017
Andel elever i årskurs 5, som inte har utsatts för kränkande behandling eller trakasserier	71			72		74	ÖKA	2017

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Andel elever i årskurs 8 som känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	52			47		50	Fastställs 2017	2017
Andel elever i årskurs 8, som inte har utsatts för kränkande behandling eller trakasserier	76			76		78	ÖKA	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvens-analyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

I samtliga verksamheter integreras barnrättsperspektiv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Barnrättsperspektivet är integrerat i det ordinarie arbetet. Personalen har kunskap om barnkonventionen och säkerställer att verksamheten bedrivs med ett barnrättsperspektiv. Eleverna har inflytande i arbetet samt känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Eleverna vet vart de kan vända sig om de upplever att de är utsatta för kränkande behandling, trakasserier, våld eller övergrepp i skolan, i hemmet eller av annan närstående. Skolan förebygger kränkningar, diskriminering och trakasserier genom regelbunden kartläggning av verksamheten tillsammans med elever. Uppföljning görs utifrån det stöd som finns framtaget. Skolan samverkar utifrån barnets bästa med vårdnadshavare samt med socialtjänst och andra aktörer.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Se under mål 4.1 och 4.3.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt heders-relaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation						100 %	Tas fram av nämnd	2017

Nämndmål:

Samtliga verksamheter har ett aktivt arbete för att motverka våld

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Se förväntat resultat till nämndmål 1.1.2 Alla elever har en god lärmiljö

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Delta i våldspreventivt arbete, bland annat i samverkan med MVP, Mentors in Violence Prevention	2017-01-01	2017-12-31	
Kontinuerlig utbildning för elevhälsans professioner inom ramen för läroplansuppdraget kring trygghet och studiero, bland annat inom hedersrelaterat våld.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls helt

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Under våren 2017 har förvaltningen tillsammans med kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen och SISAB utrett sju pilotskolor för att öka antalet föreningslokaler i skolor. Genom anpassningar och installationer av kortlås kommer 25 skollokaler i dessa skolor att tillgängliggöras via idrottsförvaltningens bokningssystem för det lokala föreningslivet. Kulturförvaltningen har finansierat utredningen av pilotskolorna, och utbildningsförvaltningen kommer att finansiera investeringen i kodlås för pilotskolorna. Arbete fortgår under hösten med att tillgängliggöra skollokaler i återstående nio stadsdelsnämndsområden.

Arbetet kompliceras av att ingen förvaltning har uppdrag eller budgetmedel att bekosta de investeringar som krävs för att anpassa skolornas låssystem för att möjliggöra uthyrning på kvällar och helger.

Ersättningen till skolorna för uthyrning till nolltaxeföreningar har setts över tillsammans med idrottsförvaltningen och kulturförvaltningen, men är inte färdigutredd vad gäller övriga skolsalar. Utredningen har bland annat synliggjort ineffektiva rutiner, processer och ansvarsförhållanden. Arbetet fortsätter under hösten med att ta fram ett bättre och mer hållbart system. Målet är att skolorna ska få en rimlig ersättning för merkostnader vid uthyrning samt ökat incitament att hyra ut. Kostnaderna för ersättningen till skolorna bedöms sammanfattningsvis komma att öka, då fler salar i fler skolor görs tillgängliga i bokningssystemet.

Förvaltningen har i uppdrag att utveckla kvaliteten på skolgårdar med hjälp av en så kallad lekvärdesfaktor. Arbetet med skolgårdsutveckling redovisades till utbildningsnämnden i augusti 2017 i ärendet *Inriktningsförslag för skolgårdsutveckling 2017/2018* (dnr 2.6.3-

7960/2016). De parametrar som ingår i begreppet lekvärdesfaktor är integrerade i projektets bedömningsunderlag och ingår som en viktig del i arbetet med skolgårdsutveckling.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utbildningsnämnden, kulturnämnden, och SISAB ska i samverkan tillgängliggöra minst en ny skollokal per stadsdelsnämndsområde för civilsamhället i stadens bokningssystem	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

I samtliga verksamheter integreras demokrati och inflytande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Demokrati och inflytande är integrerat i det ordinarie arbetet. Skolans lokaler tillgängliggörs för civilsamhället så långt det är möjligt. Alla elever och all personal garanteras lika stor tillgång till verksamheten. Skolan samverkar med stadsdelsförvaltningarna i deras arbete med lokal utveckling. Tillgänglighet, demokrati och inflytande utvecklas genom att skolan regelbundet kartlägger verksamhetens lokaler, form och innehåll tillsammans med elever. Uppföljning görs utifrån det stöd som finns framtaget.

Elevernas uppfattning kring inflytande kommenteras under mål 1.1.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Andel elever i åk 8 som anser att de har inflytande i skolan	61 %	63 %	61 %	60 %		62 %		2017

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Arbete pågår utifrån nämndens plan för upphandling men viss förskjutning i tid förekommer. Löpande uppföljning av leverantörernas och förvaltningens avtalstrohet fortgår. I nämndens samtliga ramavtal ingår systematisk avtalsuppföljning och en plan för årlig avtalsförvaltning finns. I huvudsak finns inga större avvikelser.

Även uppföljningen av systemutnyttjandet av inköpsmodulen sker månatligen för att säkerställa att målet kan nås; ytterligare åtgärder behövs av förvaltningens enheter under resterande del av året för att säkerställa en god måluppfyllelse. Nya former för stöd till skolornas inköpsamordnare prövas genom workshoppas.

Indikator	Utfall T2 2017	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål 2017	KF:s årsmål 2017	Period
Andel elektroniska inköp	55 %			50 %	65 %	75 %	Tas fram av nämnd	Tertial 2 2017
Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram						100 %	80%	2017

Uppföljning av ekonomi

Uppföljning av driftbudget

Prognos årsutfall 2017

Nämndens prognos per augusti visar ett överskott mot budget om 20 mnkr efter resultatfonder. Prognosen bygger på att skolorna kommer att hämta 79,9 mnkr ur resultatfonderna, vilket innebär att resultatet före resultatfonder är ett underskott om 59,9 mnkr.

Driftverksamhet, mnkr	Budget	Prognos	Avvikelse
Summa kostnader	19 072,0	20 110,1	-1 038,1
Drift och underhåll	18 996,0	20 020,8	-1 024,8
Kapitalkostnader	76,0	89,2	-13,2
Summa intäkter	-1 836,9	-2 246,5	409,6
Nettoutfall	17 235,1	17 863,6	-628,5
Beräknade prestationsförändringar			568,6
Begärda budgetjusteringar			0,0
Summa justerat nettoutfall			-59,9
Ingående resultatfond från 2016			361,0
Resultatöverföring till 2018			-281,1
Nettoutfall efter resultatfond			20,0

Investeringar, mnkr	Budget	Prognos	Avvikelse
Investeringsutgifter	100,0	110,0	-10,0

I prognosen har hänsyn tagits till beräknade prestationsförändringar. Med prestationsförändring avses förändringar av barn- och elevantal. I nedanstående tabell anges antal stockholms-elever i grundskola och gymnasieskola, med andelar i stadens kommunala skolor respektive i andra huvudmäns skolor. De prognostiserade förändringarna av elevantalen innebär en prestationsrelaterad ökning av budgeten med total 568,6 mnkr, jämfört med kommunfullmäktiges budget. Prestationsökningarna består av 492,3 mnkr för grundskola inklusive fritidshem och grundsärskola, 40,7 mnkr för gymnasieskola inklusive gymnasiesärskola och 35,6 mnkr för förskoleverksamhet (fristående). Prestationsförändringarna redovisas även under respektive verksamhetsområde.

Antal stockholmselever i grundskola och gymnasieskola*, egen regi samt andra huvudmän**

Grundskola	VB 2016	KF 2017	VP 2017	Årsprognos T2 2017	Andel %
I Stockholms skolor	68 511	67 800	70 579	70 571	74%
I fristående skolor	23 054	22 525	24 420	24 287	25%
I annan kommun	1 228	1 340	1 172	1 184	1%
Totalt i grundskola	92 793	91 665	96 171	96 042	100%

Gymnasieskola	VB 2016	KF 2017	VP 2017	Årsprognos T2 2017	Andel %
I Stockholms skolor	11 821	12 053	12 271	11 904	44%
I fristående skolor	10 779	3 630	11 455	11 461	43%
I annan kommun	3 605	11 096	3 630	3 631	13%
Totalt i gymnasieskola	26 205	26 779	27 356	26 996	100%

*exklusive grundsärskola och gymnasiesärskola

**inklusive fristående specialskolor och internationella skolor

Prognoser över samtliga schablonggrundande barn, elever och studerande finns i bilaga 1. Resultatenheter redovisas i bilaga 2 och anslagsenheter i bilaga 3.

Prognosen för skolorna i egen regi visar underskott med sammanlagt 155,6 mnkr, vilket innebär en markant försämring jämfört med resultatet förra året. Ett tiotal skolor, främst anslagsenheter inom gymnasieskolan, står för en stor del av underskottet. Huvudorsaken till underskotten är att skolorna inte har anpassat sina organisationer efter sina intäkter. Handlingsplaner har tagits fram samt håller på att tas fram och åtgärder vidtas för att uppnå en budget i balans så fort som möjligt.

Dessutom redovisas ett sammanlagt underskott om 83,1 mnkr för kostnader för skolskjuts, där 54,5 mnkr avser elever i fristående skolor och i annan kommun samt 28,6 mnkr elever i egen regi. Underskottet beror på att det nya avtalet för persontransporter innebär kraftigt ökade kostnader som följs noga under året.

Kostnader skolskjuts 2017	Prognos mnkr	Budget mnkr	Avvikelse
Grundskola fristående och annan kommun	50,7	25,0	-25,7
Grundsärskola fristående och annan kommun	46,2	20,6	-25,6
Grundskola egen regi	17,9	10,0	-7,9
Grundsärskola egen regi	47,7	31,5	-16,2
Gymnasiesärskola fristående och annan kommun	30,6	27,4	-3,2
Gymnasiesärskola egen regi	15,0	10,5	-4,5
Summa	208,1	125,0	-83,1

Att nämnden ändå redovisar ett mindre överskott sammanlagt beror på att skolorna minskar sina resultatfonder och att vissa övriga större överskott prognostiseras, främst avseende budgetreserver, statsbidrag och lokalkostnader.

Prognos per verksamhetsområde och investeringar

Driftverksamhet, Netto, mnkr	VP 2017	Bokfört tom augusti - tertial 2	Riktvärde - 66,7 %	Avvikelse prognos augusti - tertial 2
Förskola	2 536,7	1 682,9	66,3 %	25,8
Grundskola inkl fritidshem och Grundsärskola	11 463,6	7 644,6	66,7 %	-60,3
<i>Varav Grundskola inkl fritidshem</i>	<i>11 083,6</i>	<i>7 411,5</i>	<i>66,9 %</i>	<i>-51,0</i>
<i>Varav Grundsärskola</i>	<i>380,0</i>	<i>233,1</i>	<i>61,3 %</i>	<i>-9,3</i>
Gymnasieskola och Gymnasiesärskola	2 875,5	1 885,2	65,6 %	-47,8
<i>Varva Gymnasieskola</i>	<i>2 694,6</i>	<i>1 746,9</i>	<i>64,8 %</i>	<i>-21,2</i>
<i>Varav Gymnasiesärskola</i>	<i>180,9</i>	<i>138,3</i>	<i>76,5 %</i>	<i>-26,6</i>
Nämnd och övergripande	359,3	245,2	68,2 %	22,3
Netto	17 235,1	11 458,0	66,5 %	-59,9
Resultatfond från 2016				361,0
Resultatfond till 2018				-281,1
Totalt resultat				20,0

Investeringar, mnkr	100,0	48,2	48,2%	-10,0

För perioden januari-augusti har nämnden förbrukat 66,5 procent av årets budget. Om hänsyn tas till årets prestationsökningar ligger förbrukningen på 64,4 procent. Då elevantalet på höstterminen beräknas bli drygt 4 000 fler än på vårterminen innebär det att förbrukningen kommer att vara högre under det återstående tertialet. Därav en något lägre förbrukning än riktvärdet.

Förskoleverksamhetens överskott beror främst på att kostnaderna förväntas bli lägre än budgeterat för tilläggsbelopp, utbetalning av vikarieersättning, ersättning för omsorg på obekvämt arbetstid samt utveckling av introduktionsförskolor.

Underskottet för grundskola inklusive fritidshem och grundsärskola beror främst på att skolorna redovisar ett underskott om 73,3 mnkr och att kostnaderna för skolskjuts beräknas öka kraftigt. Underskotten pareras delvis av överskott gällande statsbidrag, lokalkostnader och ej utnyttjade budgetreserver.

Underskottet för gymnasieskola och gymnasiesärskola beror främst på att skolorna i egen regi redovisar ett underskott om 82,3 mnkr. Av underskottet avser 25,4 mnkr gymnasiesärskola. Underskotten på gymnasieskolorna pareras något av främst ökade intäkter för statsbidrag och lägre kostnader än budget för elever i fristående skolor samt lokaler.

Överskottet för nämnd och övergripande beror främst på lägre kostnader än budget för konsulttjänster, personalkostnader på central förvaltning samt ej utnyttjade budgetreserver.

Prognosen bygger på att resultatenheterna kommer att hämta 79,9 mnkr ur resultatfonderna och därmed prognostiseras ett överskott om 20 mnkr för nämnden totalt sett.

Investeringar

Nämnden beräknar att de totala investeringsutgifterna för 2017 kommer att uppgå till 110 mnkr, vilket innebär ett underskott mot budget om 10,0 mnkr. I förhållande till bokslut 2016 innebär prognosen en minskning med 17,4 mnkr. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner en ökning av investeringsbudgeten om 10,0 mnkr.

Prognosen för nyetableringsstödet beräknas till 51,2 mnkr inom grundskoleverksamheten vilket är 10,0 mnkr mer än budget. Nyetableringsstödet används i samband med ny-, om- eller tillbyggnationer som leder till kapacitetshöjning. I samband med den ökade elevtillströmningen är behovet stort. Övriga investeringsmedel beräknas totalt sett uppgå till budget.

I driftbudgeten ingår kapitalkostnader för befintliga ej avskrivna anläggningstillgångar och för beräknade investeringar 2017. Prognosen för dessa är 81,2 mnkr, vilket överensstämmer med budgetramen 2017 och innebär en ökning med 12,9 mnkr jämfört med 2016.

Omslutningsförändringar sammanlagt

Sammanlagt uppgår omslutningsförändringarna till 109,7 mnkr. Verksamhetsområdet grundskola redovisar omslutningsförändringar om totalt 36,1 mnkr avseende statsbidrag för ökad jämlikhet, som ska gå till insatser för att öka andelen elever som blir behöriga till gymnasieskolans nationella program, samt statsbidrag för lokaler. Gymnasieverksamheten redovisar omslutningsförändringar om 37,4 mnkr beroende på ökade statsbidrag för bland annat asylsökande elever, sommarskola och ökade intäkter för projektet SUSA samt ökade externa intäkter på skolorna. Nämnd och övergripande verksamhet redovisar omslutningsförändringar om totalt 36,2 mnkr avseende ökade kostnader för projekten Skolplattform och GSIT 2.0.

Budgetjusteringar

Förvaltningen har under 2017 svarat för en subventionerad andrahandsuthyrning avseende delar av lokaler i Storkyrkoskolan. För detta ansöker förvaltningen hos kommunstyrelsen om budgetjustering om 0,3 mnkr för omstrukturering av lokaler.

Uppföljning av driftbudget, per verksamhetsområde

Förskola

Mnkr	Egen regi	Fristående	Annan kommun	Övrigt	Summa budget 2017	Prest. Justering	Prognos	Avvikelse
Peng och anslag		2 792,8			2 792,8	35,6	2 800,4	28,0
Lokaler								
Övrig verksamhet				-256,1	-256,1		-253,9	-2,2
Totalt		2 792,8		-256,1	2 536,7	35,6	2 546,5	25,8

Uppföljning av driftbudget

Förskoleverksamheten visar totalt ett prognosöverskott om 25,8 mnkr. Överskottet beror på att kostnaderna förväntas bli lägre än budgeterat för tilläggsbelopp, utbetalning av vikarieersättning, ersättning för omsorg på obekväm arbetstid samt utveckling av introduktionsförskolor (anslag som inte kommer att nyttjas).

Prestationsförändringar

Antalet schablonggrundande stockholmsbarn i fristående förskolor beräknas uppgå till ett årsnitt på 20 344, vilket är 75 barn färre än i kommunfullmäktiges budget. Jämfört med antalet barn i verksamhetsplanen 2017 är det 154 fler barn. Schablonbudgeten förväntas öka med 35,6 mnkr.

Grundskola inklusive fritidshem och grundsärskola

Mnkr	Egen regi	Fristående	Annan kommun	Övrigt	Summa budget 2017	Prest. Justering	Prognos	Avvikelse
Peng och anslag	6 706,1	2 911,9	131,1	0,0	9 749,1	492,3	10 342,6	-101,2
Lokaler	1 465,9	0,0	0,0	0,0	1 465,9	0,0	1 441,2	24,7
Övrig verksamhet	207,7	0,0	0,0	40,9	248,6	0,0	232,4	16,2
Totalt	8 379,7	2 911,9	131,1	40,9	11 463,6	492,3	12 016,2	-60,3
Ingående fond från 2016								283,7
Utgående fond till 2018								-225,5
Resultat efter fonder								-2,1
varav Grundskola								
<i>Peng och anslag</i>	6 478,6	2 815,3	111,1		9 405,0	472,4	9 973,8	-96,4
Lokaler	1 437,2				1 437,2		1 408,0	29,2
Övrig verksamhet	201,3			40,1	241,4		225,2	16,2
Totalt grundskola	8 117,1	2 815,3	111,1	40,1	11 083,6	472,4	11 607,0	-51,0
varav Grundsärskola								
<i>Peng och anslag</i>	227,5	96,6	20,0		344,1	19,9	368,8	-4,8
Lokaler	28,7				28,7		33,2	-4,5
Övrig verksamhet	6,4			0,8	7,2		7,2	0,0
Totalt grundsärskola	262,6	96,6	20,0	0,8	380,0	19,9	409,2	-9,3

Uppföljning av driftbudget

Grundskoleverksamheten inklusive fritidshem och grundsärskola redovisar ett underskott om 60,3 mnkr före resultatdispositioner och ett underskott om 2,1 mnkr efter resultatdispositioner. Av underskottet avser 51 mnkr grundskola och 9,3 mnkr grundsärskola.

Prestationsförändringar

Grundskoleverksamhetens schablonbudget beräknas öka med totalt 492,3 mnkr jämfört med kommunfullmäktiges budget, vilket innebär 4 370 fler elever. Elevökningen i egen regi beräknas till 2 770 elever. I fristående grundskolor beräknas elevökningen till cirka 1 760 elever medan elever i andra kommuners grundskolor beräknas minska med cirka 160 elever. Jämfört med utbildningsnämndens verksamhetsplan är elevantalet 130 färre vilket motsvarar minskade schabloner om cirka 9 mnkr.

Antalet barn inskrivna i fritidshem beräknas öka med cirka 2 255 barn jämfört med kommunfullmäktiges budget. Av ökningen avser 1 975 barn i egen regi medan 280 är barn i fristående skolor och skolor i andra kommuner. Totalt innebär volymförändringen en schablonökning om 112,0 mnkr, samtidigt som föräldraintäkterna beräknas öka med 16,9 mnkr jämfört med

kommunfullmäktiges budget. Jämfört med utbildningsnämndens verksamhetsplan beräknas en ökning med 70 barn, vilket motsvarar ökade schabloner om cirka 3,2 mnkr.

Inom den öppna fritidsverksamheten beräknas barnantalet öka med cirka 2 020 barn, vilket motsvarar en schablonökning om 13,9 mnkr jämfört med kommunfullmäktiges budget. Av ökningen återfinns cirka 1 730 barn i egen regi och 290 i fristående skolor.

Inom grundsärskolan beräknas elevantalet öka med cirka 58 elever jämfört med kommunfullmäktiges budget, varav 41 i egen regi och 17 i fristående grundsärskolor och grundsärskolor i andra kommuner. Det motsvarar en schablonökning om cirka 17 mnkr.

Grundskolor i egen regi

Skolorna redovisar ett underskott om 73,3 mnkr före resultatdispositioner och ett underskott om 15,2 mnkr efter resultatdispositioner. Jämfört med tertialrapport 1 är det en försämring om 19,4 mnkr före resultatdispositioner och en förbättring om 0,9 mnkr efter resultatdispositioner. Orsaken till skolornas underskott är framförallt att de inte har anpassat sina organisationer efter sina intäkter. Dessutom beräknas elevökningen för hösten bli något lägre än prognosen i tertialrapport 1. Inför skolstarten är det en rörlighet bland eleverna vilket gör att elevprognosen är något osäker. De planerade åtgärder som skolorna redovisar för att komma i balans kommer inte att ha full effekt i år och därmed redovisar många skolor ett underskott före fonder. Eftersom de flesta skolorna är resultatenheter planerar de att använda sina upparbetade fonder i år för att möta ett tillfälligt underskott innan åtgärderna har fått full effekt. Vissa skolor använder också sina fonder för planerade satsningar som till exempel inköp av läsplatlor. Resultatenheternas underskott beräknas till 61,1 mnkr före resultatdispositioner men efter resultatdispositioner redovisas ett överskott om 1,9 mnkr. Anslagsenheternas underskott beräknas till 12,3 mnkr.

För de skolor som visar underskott pågår arbete med att vidta åtgärder för att komma i ekonomisk balans.

Resultatenheter

Ingående fond 2017 grundskola mnkr	
Ingående fond resultatenheter 2017	283,7
Totalt ingående fond grundskola	283,7
Utgående fond 2017 mnkr	
Resultatenheter med överskott (95)	243,8
Resultatenheter med underskott (14)	-18,3
Resultatenheter med fond +/- 0 (4)	0,0
Totalt utgående fond grundskola	225,5

Grundskoleavdelningens 113 resultatenheter har en sammanlagd ingående fond om 283,7 mnkr. Ett överskott om 225,5 mnkr beräknas föras över till 2018 vilket innebär att fonderna minskas med 58,2 mnkr.

I prognosen redovisar resultatenheterna ett underskott om 61,1 mnkr före resultatdispositioner och ett överskott om 1,9 mnkr efter fonder. Det är 47 resultatenheter som redovisar underskott före resultatdispositioner men endast 14 stycken som redovisar en negativ utgående fond. Fonderna planeras framförallt att användas för att parera tillfälliga underskott innan anpassningar av organisationen har fått effekt. Fyra resultatenheter riskerar att avvecklas i samband med bokslutet eftersom de då har haft en negativ utgående fond två år i rad.

Anslagsenheter

Fem av grundskolans sju anslagsenheter redovisar ett sammanlagt underskott om 12,3 mnkr. Övriga två anslagsenheter redovisar ett nollresultat. Ingen anslagsenhet har möjlighet att bli inrättad som resultatenhet i samband med 2017 års bokslut eftersom det kräver att enheten har haft ett överskott två år i rad.

Övrigt, grundskola i egen regi

Lokalkostnaderna inom grundskolan och grundsärskola redovisar ett sammanlagt överskott om 24,7 mnkr, varav 20,2 mnkr avser ökade statsbidrag.

Kostnaderna för skolskjuts i egen regis grundsärskolor och grundskolor, beräknas överskrida budgeterade skolskjutsschabloner och avsatta medel för skolskjuts till CSI-grupper med 24,1 mnkr. Orsaken är det nya avtalet i staden som gäller persontransporter.

Statsbidraget avseende lågstadiesatsningen för läsåret 2015/2016 kommer att generera ett överskott om 50 mnkr. Efter återredovisningen till Skolverket av dessa medel behövde endast drygt 20 mnkr återbetalas men förvaltningen hade i 2016 års bokslut reserverat cirka 70 mnkr för detta. Därutöver finns överskott som beror på outnyttjade reserver inom förvaltningsledningen och grundskoleavdelningens stab.

För anslaget avseende tilläggsbelopp och verksamhetsstöd på 350 mnkr beräknas ett underskott om 2 mnkr. Orsaken är att något fler elever har beviljats tilläggsbelopp än budgeterat.

Fristående grundskola samt grundskola i annan kommun

Fristående grundskola och grundsärskola redovisar ett underskott om 51,3 mnkr som i sin helhet beror på ökade skolskjutskostnader på grund av det nya dyrare avtalet som gäller för persontransporter i staden.

Omslutningsförändringar grundskola

Verksamhetsområdet grundskola redovisar omslutningsförändringar om totalt 36,1 mnkr avseende statsbidrag för ökad jämlikhet som ska gå till insatser för att öka andelen elever som blir behöriga till gymnasieskolans nationella program samt statsbidrag för lokaler.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

Mnkr	Egen regi	Fristående	Annan kommun	Övrigt	Summa budget 2017	Prest. Justering	Prognos	Avvikelse
Peng och anslag	888,0	1 188,0	364,6	0,0	2 440,6	40,6	2 541,8	-60,6
Lokaler	351,3	0,0	0,0	0,0	351,3	0,0	343,4	7,9
Övrig verksamhet	61,4	0,0	0,0	22,3	83,7	0,0	78,8	4,9
Totalt	1 300,7	1 188,0	364,6	22,3	2 875,6	40,6	2 964,0	-47,8
Ingående fond från 2016								41,0
Utgående fond till 2018								-27,9
Resultat efter fonder								-34,7
varav Gymnasieskola								
<i>Peng och anslag</i>	832,8	1 110,1	335,6		2 278,5	21,3	2 333,1	-33,3
<i>Lokaler</i>	334,3				334,3		327,0	7,3
<i>Övrig verksamhet</i>	60,6			21,3	81,9		77,0	4,9
Totalt gymnasieskola	1 227,7	1 110,1	335,6	21,3	2 694,7	21,3	2 737,1	-21,1
varav Gymnasiesärskola								
<i>Peng och anslag</i>	55,2	77,9	29,0		162,1	19,3	208,7	-27,3
<i>Lokaler</i>	17,0				17,0		16,4	0,6
<i>Övrig verksamhet</i>	0,8			1,0	1,8		1,8	0,0
Totalt gymnasiesärskola	73,0	77,9	29,0	1,0	180,9	19,3	226,9	-26,7

Uppföljning av driftbudget

Verksamheten redovisar ett underskott om 47,8 mnkr före och ett underskott om 34,7 mnkr efter resultatdispositioner. Underskotten återfinns till största delen inom gymnasieskolorna i egen regi.

Prestationsförändringar

Jämfört med kommunfullmäktiges budget beräknas en sammanlagd ökning av antalet elever inom gymnasieskolan med 217 elever vilket ger en total schablonökning om 21,3 mnkr.

Antalet elever i egen regi minskar däremot med cirka 150 elever, vilket motsvarar en schablonminskning om 14,7 mnkr. Prognosen för antalet elever inom gymnasieskolan i egen regi är osäker vilket beror på antalet asylsökande elever. Antalet elever i fristående gymnasieskolor/andra kommuner ökar med cirka 370 elever, vilket motsvarar en schablonökning om 36,0 mnkr.

Antalet elever i gymnasiesärskola ökar med ett tjugotal elever totalt jämfört med kommunfullmäktiges budget och det ger en schablonökning om 19,3 mnkr. Schablonökningen består av merkostnader för elever i behovsgrupp 5 om 15,1 mnkr och en ökning av schablonbudgeten om 4,2 mnkr.

Gymnasie- och gymnasiesärskolor i egen regi

Gymnasieskolorna i egen regi redovisar ett underskott om 82,3 mnkr. Av underskottet avser 25,4 mnkr gymnasiesärskolan.

Underskotten inom gymnasieskolan beror i huvudsak på att skolorna inte har anpassat sina organisationer efter sina intäkter. Ett minskat elevunderlag på vissa skolor, ett minskat intresse för skolor med yrkesprogram samt elevavhopp under pågående läsår är några exempel som påverkar skolornas intäkter. Förvaltningen arbetar med att se över utbudet och genomföra omstruktureringar.

De största underskotten redovisar Lindeparkens gymnasiesärskola, Kärrtorps gymnasium och S:t Eriks gymnasium i förhållande till sina budgetar.

För de skolor som visar underskott pågår arbete med att vidta åtgärder för att komma i ekonomisk balans. Åtta fokusskolor kommer att följas enligt en särskild plan.

Resultatenheter

Ingående fond 2017 gymnasieskola mnkr	
Ingående fond resultatenheter 2017	41,0
Totalt ingående fond gymnasieskola	41,0
Utgående fond 2017 mnkr	
Resultatenheter med överskott (14)	37,9
Resultatenheter med underskott (3)	--10,0
Resultatenheter med fond +/-0 (1)	0,0
Totalt utgående fond gymnasieskola	27,9

De 18 resultatenheterna inom gymnasieavdelningen har sammantaget en positiv ingående fond som uppgår till 41,0 mnkr. Ett överskott om 27,9 mnkr beräknas överföras till 2018 vilket innebär att fonderna minskas med 13,1 mnkr.

I prognosen redovisar resultatenheterna ett underskott om 23,5 mnkr före resultatdispositioner och ett underskott om 10,4 mnkr efter. S:t Eriks gymnasium och Tensta gymnasium riskerar att avvecklas som resultatenheter.

Anslagsenheter

Av de 15 anslagsenheter inom gymnasieavdelningen redovisar 3 enheter ett nollresultat, 1 enhet överskott om 0,7 mnkr medan 11 enheter redovisar ett underskott om sammanlagt 59,5 mnkr vilket sammanlagt blir ett underskott om 58,8 mnkr.

Övrigt, gymnasie- och gymnasiesärskola i egen regi

Underskotten på gymnasieskolorna pareras delvis av ökade intäkter och minskade kostnader på central förvaltning. Överskotten om totalt 19,7 mnkr orsakas av ökade statsbidrag för asylsökande elever, ej nyttjade budgetreserver samt lägre lokalkostnader än budget. Överskottet

för lokalkostnader beror på försenade och billigare lokalprojekt jämför med budget. Kostnader för skolskjuts i egen regi visar dock ett underskott med 4,5 mnkr beroende på nya avtal.

Fristående gymnasie- och gymnasiesärskola samt gymnasie- och gymnasiesärskola i annan kommun

Kostnader för fristående gymnasieskolor visar ett överskott mot budget med 9,9 mnkr på grund av minskade kostnader för det socioekonomiska strukturtillägget och lägre snittkostnad per elev än i budget, på grund av annorlunda kombination av de program eleverna går i.

Fristående gymnasiesärskolor och gymnasiesärskolor i annan kommun redovisar ett underskott om 3,2 mnkr vilket i sin helhet kan hänföras till det nya avtalet som gäller persontransporter i staden.

Omslutningsförändringar

Den totala omslutningsförändringen om 37,4 mnkr beror på ökade statsbidrag för bland annat asylsökande elever, sommarskola och ökade intäkter för projektet SUSÄ samt ökade externa intäkter på skolorna.

Nämnd och övergripande

Mnkr	Egen regi	Fristående	Annan kommun	Övrigt	Summa budget 2017	Prest. Justering	Prognos	Avvikelse
Peng och anslag					0,0			0,0
Lokaler				21,8	21,8		20,5	1,3
Övrig verksamhet				337,5	337,5		316,5	21,0
Totalt	0,0	0,0	0,0	359,3	359,3	0,0	337,0	22,3
Ingående fond från 2016								36,3
Utgående fond till 2018								-27,7
Resultat efter fonder								30,9

Uppföljning av driftbudget

Nämnd och övergripande verksamhet redovisar ett överskott om 22,3 mnkr före och 30,9 mnkr efter resultatdispositioner. Överskottet beror främst på lägre kostnader än budget för konsulttjänster, personalkostnader på central förvaltning samt ej utnyttjade budgetreserver.

Resultatenheter

Ingående fond 2017 nämnd och övergripande mnkr	
Ingående fond nämnd och övergripande	36,3
Utgående fond 2017 mnkr	
Resultatenheter med underskott (1)	-8,6
Totalt utgående fond nämnd och övergripande	27,7

Resultatfonden för avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa har en positiv ingående fond som uppgår till 36,3 mnkr. Resultatenheten redovisar ett underskott om 8,6 mnkr, vilket innebär att 27,7 mnkr beräknas överföras till 2018.

Omslutningsförändringar

Nämnd och övergripande verksamhet redovisar omslutningsförändringar om totalt 36,2 mnkr avseende ökade kostnader för projekten Skolplattform och GSIT 2.0.

Medel för lokaländamål

Omstrukturering av lokaler

Förvaltningen har under 2017 svarat för en subventionerad andrahandsuthyrning avseende delar av lokaler i Storkyrkoskolan. För detta ansöker förvaltningen hos kommunstyrelsen om budgetjustering om 0,3 mnkr för omstrukturering av lokaler.

Hyreskompensation för fristående förskolor

Förvaltningen har under året fått in 185 ansökningar om hyreskompensation för fristående förskolor med en årshyra som överstiger 1 800 kr per kvadratmeter. Vid samma tidpunkt förra året hade förvaltningen tagit emot 201 ansökningar.

Av de 185 ansökningar som kommit in i år har 172 beviljats, 4 avslagits och 9 sökande har inte skickat in de kompletteringar som krävs för en fullständig handläggning.

Analys av balansräkning

Förvaltningen har periodiserat hyror, statsbidrag, timlöner samt övriga kostnader och intäkter. Förvaltningen har, liksom tidigare år, valt att periodisera kostnader och intäkter på 50 tkr eller högre. Periodiseringar i samband med tertialbokslut sköts centralt och skolorna/enheterna lämnar inte in egna beräkningsunderlag. Bokslutsinformation finns i bilaga 4.

Tillgångar

Anläggningstillgångarna har ökat från 198,2 mnkr till 261,0 mnkr. Investeringsstakten på förvaltningen fortsätter att öka utifrån att fler skolor färdigställs..

Kundfordringarna har ökat mellan 2016 och 2017 från 9,6 mnkr till 13,4 mnkr. Skillnaderna mellan åren beror på när under året som främst interkommunal ersättning samt VFU-medel faktureras.

Diverse kortfristiga fordringar har ökat med 68,8 mnkr från 862,3 mnkr till 931,1 mnkr. Förändringen hänförs till ökade statsbidrag samt moms.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har minskat från 607,0 mnkr till 565,8 mnkr. Förändringen kan hänföras till upplupna intäkter som minskat på grund av bland annat Skolplattformen och GSIT 2.0 överförts till stadsledningskontoret.

Kassa och bank har minskat mellan åren från 0,5 mnkr till 0,2 mnkr.

Skulder och eget kapital

Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder har ökat från 17,5 mnkr till 21,0 mnkr. Förändringen beror på kortfristiga skulder som är under utredning.

Leverantörsskulder har minskat med 8,1 mnkr från 215,5 mnkr till 207,4 mnkr. Differensen mellan åren beror på hur leverantörerna fakturerar.

Övriga kortfristiga skulder har minskat från 97,8 till 53,1 mnkr. Minskningen hänför sig till skulder till staten.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat från 137,8 mnkr till 371,4 mnkr. Förändringen kan hänföras till bland annat upplupna kostnader avseende försenad fakturering från HCL.

Jämförelse av resultaträkningen intäkter och kostnader tertialboks slut 2 2016 och 2017

Intäkterna har ökat med 258,9 mnkr jämfört med samma period föregående år. Det är en ökning med 18,2 procent. Den största delen, 289,1 mnkr, avser främst statsbidrag men även intäkter för taxor och avgifter.

Kostnaderna har ökat med totalt 974,6 mnkr, 8,1 procent jämfört med föregående år. Det är framförallt en ökning av kostnader med anledning av volymökning samt löne- och övriga kostnadsökningar.

Kostnaderna för köp av huvudverksamhet, ersättning till andra huvudmän, har ökat med 313,7 mnkr, 6,7 procent.

De bokförda kostnaderna för löner och arbetsgivaravgifter har ökat med 496,1 mnkr, 10,0 procent jämfört med föregående år. Orsaken är löneökningar, ökat personalantal och satsningar finansierade genom statsbidrag och motsvarande.

Lokalhyrorna har ökat med 36,9 mnkr, vilket främst beror på utökningen av skollokaler och ombyggnader. Ökningen är 3,4 procent.

Transportkostnaderna har ökat med 82,0 mnkr, 82,7 procent. Anledningen är nytt tillfälligt avtal för skolskjuts.

Övriga kostnader har ökat med 45,9 mnkr, vilket främst beror på ökade volymer. Inom gruppen finns olika typer av kostnader.

Synpunkter och klagomål

Utbildningsnämnden beslutade i december 2016 om nya rutiner för synpunkter och klagomålshantering. Rutinerna togs fram för att tydligare säkerställa att synpunkter och klagomål hanteras på ett effektivt och rättssäkert sätt. Vidare ska rutinerna vara en hjälp i det systematiska kvalitetsarbetet avseende synpunkter och klagomål. Under 2017 arbetar förvaltningen med att implementera rutinerna och se över systemstöd.

De flesta klagomålen och synpunkterna hanteras på skolorna. Skolinspektionen har under året granskat nämndens klagomålshantering och bedömt att utbildningsnämnden behöver ta fram gemensamma rutiner för att sammanställa och analysera klagomål som lämnas och hanteras på skolorna. Förvaltningen ser för närvarande över åtgärder utifrån de synpunkter som lämnats och kommer att besvara yttrandet senast i november.

Under perioden 1 januari till och med 21 augusti har Skolinspektionen/Barn- och elevombudet tagit emot 144 anmälningar avseende de kommunala grundskolorna, vilket sett till antalet elever är ungefär lika många som samma period 2016. De mest förekommande anmälningsgrunderna är kränkande behandling (72 stycken), rätt till stöd (33 stycken) och trygghet och studiero (16 stycken). Skolinspektionen/Barn- och elevombudet har fattat beslut i 68 av dessa ärenden och 11 stycken har resulterat i förelägganden. Av dessa 11 förelägganden handlar 9 stycken om att skolorna brister i sina rutiner för anmälan om kränkande behandling till huvudman. Kritiken handlar i samtliga fall om saker som skett innan förvaltningens informationssatsning kring rutinerna om anmälan till huvudman genomfördes. Det har hittills under 2017 kommit in sju klagomål angående gymnasieskolan. Samtliga dessa har tagits omhand, utretts och om möjligt besvarats. Det har också kommit in sju ärenden från Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet som rör utbildningen vid olika gymnasieskolor. Samtliga dessa ärenden har utretts eller är under utredning.

Reklamationer skolskjuts

I december 2016 ingick staden avtal med nya leverantörer för skolskjutsen. Avtalet sträcker sig till november 2017 och en ny upphandling genomförs därför. Varje månad sker över 30 000 skolskjutsresor. Förvaltningen har från och med mars 2017 fått in mellan 2 och 34 reklamationer per månad vad gäller skolskjutsen. Det är en drastisk sänkning jämfört med föregående år då det rörde sig om mellan 100 och 450 reklamationer per månad. En anledning till minskningen av reklamationer kan vara att det nu är flera skolskjutsleverantörer som ansvarar för skolskjutsen och andra persontransporter inom Stockholms stad. Reklamationerna överlämnas i första hand till skolskjutsutföraren för åtgärd.

Övrigt

Nya dataskyddsförordningen

Förvaltningen har inlett arbetet med att se över anpassningar av hanteringen av personuppgifter utifrån den nya dataskyddsförordningen som träder i kraft i maj år 2018.

Förberedelser för införandet av eDok

Stadsarkivet har skjutit fram införandet av det elektroniska ärendehanteringssystemet eDok på utbildningsförvaltningen och inplanerade aktiviteter inom införandeprojektet kommer därför inte att starta förrän hösten 2018.